

Kankaanpään kaupunki

TALOUSARVIO 2024

**TALOUSSUUNNITELMA
2025 - 2026**

Kaupunginjohtajan ehdotus
24.11.2023

Kaupunginjohtaja 24.11.2023
Kaupunginhallitus 27.11.2023 ja 4.12.2023
Kaupunginvaltuusto 20.12.2023

Sisältö

A. Yleisperustelut 3

1. Yleinen taloudellinen tilanne ja kuntatalouden kehitys 3

1.1 Yleinen taloudellinen tilanne 3

1.2 Kuntatalouden kehitys 4

1.3 Kankaanpään kaupungin talous 7

1.4 Kankaanpään ja Honkajoen talous 2018-26 9

Kaupunginjohtajan esitys talouden tasapainottamiseen 10

1.5 Kankaanpään ja Honkajoen investoinnit 2018-23 11

1.5 Verotulot ja muu tulopohja 13

1.6 Väestö 14

1.8 Työllisyys 19

1.9 Henkilöstö 20

2. HYTE-kerroin 21

2. Strategia 23

3. Konserniohjaus ja konserniin kuuluville tytäryhtiöille ja kuntayhtymille asetettavat tavoitteet sekä konsernivalvonta 25

4. Riskienhallinta ja sisäinen valvonta 29

5. Talousarvion rakenne 34

6. Sitovuus 34

7. Tilivelvolliset 35

8. Käyttösuunnitelmat ja seuranta 35

B. Käyttötalousosa 36

C. Tuloslaskelmaosa 71

D. Investointiosa 75

E. Rahoituslaskelmaosa 80

F. Liitteet 83

A. Yleisperustelut

1. Yleinen taloudellinen tilanne ja kuntatalouden kehitys

1.1 Yleinen taloudellinen tilanne

Valtiovarainministeriön syksyn 2023 taloudellisen katsauksen mukaan hintojen ja korkojen nousu on vähentänyt kotitalouksien kulutusta ja investointeja. Suomen talous ei kasvakaan vuonna 2023 edellisvuodesta. Vuonna 2024 hintojen nousu on kotitalouksen tulojen kasvua hitaampaa ja korkojen nousu on ohi. Kotitalouksien ostovoiman kohentuminen lisää kulutusta ja BKT kasvaa 1,2 prosenttia. Talouskasvua heikentää kuitenkin edelleen rakentamisen heikko tilanne. Investointinäkyvät ovat kuitenkin muuten valoisat, erityisesti tuulivoimainvestointisuunnitelmia on erittäin paljon. Vuonna 2025 kasvu nopeutuu 1,8 prosenttiin, kun kulutuksen kasvu lisäksi investoinnit lisäävät kotimaista kysyntää.

Taloukasvu oli Suomessa alkuvuonna yllättävän hyvä palveluiden kasvun ansiosta. Teollisuuden tilanne on kuitenkin selvästi heikompi ja rakentaminen on syvässä laskussa. Loppuvuonna korkojen ja hintojen nousun vaikutus on talouteen edelleen negatiivinen ja tuotanto vähenee. Koko vuoden tasolla Suomen bruttokansantuote (BKT) ei kasva tänä vuonna, vaan pysyy viime vuoden tasolla.

Kysynnän odotetaan kuitenkin piristyvän niin Suomessa kuin maailmantaloudessa ensi vuonna, kun korkojen nousu pysähtyy, hintojen nousu hidastuu alle palkankorotusten, ja kotitalouksien ostovoima kääntyy kasvuun. Investointinäkyvät ovat valoisat, vaikka tänä ja ensi vuonna asuntorakentaminen väheneekin rajusti. Energiasiiirtymään liittyviä investointisuunnitelmia on ennätysmäärä paljon. Tuotannon kasvu nopeutuukin ja vuonna 2024 BKT kasvaa 1,2 prosenttia ja 1,8 prosenttia vuonna 2025. Myös muualla Euroopassa hintojen ja korkojen nousu ovat lähes pysäyttäneet talouskasvun. Erityisesti Saksan talous on ollut ongelmassa. Yhdysvalloissa talouskasvu on yllättänyt positiivisesti reaalityulojen elpymisen ja vahvan työllisyystilanteen ansiosta. Kiinassa kotimainen kulu on ollut heikko eikä vientikään ole vetänyt. Lisäksi kiinteistösektori on jo ennen koronapandemiaa alkaneessa kriisissä edelleen. Talouskasvun ongelmat ovat kuitenkin saaneet Kiinan elvytystoimiin.

Työllisyys notkahtaa tänä vuonna, mutta kasvaa taas ensi vuodesta lähtien ja vuonna 2025 työllisyysaste on 74,3 prosenttia ja työttömyysaste 7 prosenttia. Julkisyhteisöjen alijäämä on 2,4 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2023 ja hallituksen päättämistä sopeutustoimista huolimatta kasvaa yli kolmen prosentin vuosina 2024 ja 2025. Julkisyhteisöjen alijäämä supistuu hieman ennustejakson loppua kohden, kun talouskasvu kiihtyy ja hallituksen toimet alkavat purra.

Alasektoreista suurinta alijäämää tekee valtionhallinto, jossa ei ole odotettavissa merkittävää kohenemista koko ennustejaksolla. Lisäksi ilman hyvinvointialueiden tai kuntien omia toimia paikallishallinnon alijäämä kasvaa ennustejakson loppua kohti. Sosiaaliturvarahastot ovat ylijäämäisiä. Sopeutustoimista huolimatta julkinen velkasuhde kasvaa hiljalleen ennustejaksolla.

Valtionhallinnon ja paikallishallinnon yhteenlaskettu mittava alijäämä, väestön ikääntyminen, sekä kasvavat velanhoitokustannukset pitävät velkasuhteen nousevalla uralla jatkossakin

(Lähde: Valtiovarainministeriö: Taloudellinen katsaus, syksy 2023)

1.2 Kuntatalouden kehitys

Kuntakonsernien tilikauden tulos heikkeni vuonna 2022 vuoden 2021 hyvästä tuloksesta. Tulos laski 2,04 mrd. eurosta 1,63 mrd. euroon. Vuoden 2022 tilikauden tulos oli negatiivinen 99 kuntakonsernilla, kun se vuonna 2021 oli negatiivinen 48 kuntakonsernilla. Edellisten tilikausien yli- tai alijäämät huomioiden konserneilla oli yhteenlaskettuna taseeseen kertynyttä ylijäämää hieman yli 17,7 mrd. euroa (3 161 euroa/as.) vuonna 2022. Tilinpäätöstietojen perusteella 24 konsernilla oli taseessa kertynyttä alijäämää. Alijäämäiset kuntakonsernit olivat suurimmaksi osaksi alle 10 000 asukkaan kuntia ja näistä 14 oli alle 5 000 asukkaan kuntia. Tilanne oli vastaavanlainen kahtena edellisenä vuotena.

Kuntakonsernien yhteenlaskettu vuosikate oli noin 6,36 mrd. euroa. Laskua vuoteen 2021 verrattuna oli noin 390 milj. euroa. Vuosikate oli negatiivinen kahdeksalla konsernilla, kun vuonna 2021 tällaisia konserneja ei ollut yhtään ja vuonna 2020 vain yksi. Vuoden 2022 negatiivisen vuosikatteen kuntakonsernit olivat kaikki alle 10 000 asukkaan kuntia ja näistä viisi alle 2 000 asukkaan kuntia. Kaikki kahdeksan kuntakonsernia oli väestöään nopeasti menettäviä (yli -2,0 % vuodessa).

Vuosikatteen heikkenivät kaikissa kuntakokoryhmissä. Vuonna 2022 vuosikate laski vähiten yli 100 000 asukkaan kuntakokoryhmässä, muissa ryhmissä lasku jatkui jo toista vuotta peräkkäin. Eniten vuosikate heikkeni 2 000 – 5 000 asukkaan ryhmässä, jossa se heikkeni lähes 15 prosenttia. Kuntakonsernien lainakanta oli vuoden 2022 lopussa noin 43,5 mrd. euroa eli 7 868 euroa/asukas. Lainakanta kasvoi lähes 1,2 mrd. euroa vuodesta 2021, mikä on vähemmän kuin useimpina viime vuosina. Eniten lainamäärä kasvoi yli 100 000 asukkaan kuntakonsernien kokoryhmässä, kun taas 2 000 – 5 000 asukkaan kokoryhmässä lainamäärä laski hieman.

Kuntakokoryhmien osuudet konsernien lainakannasta ovat viime vuosina säilyneet lähes ennallaan. Yli 100 000 asukkaan kuntakokoryhmän osuus on noin 50 prosenttia ja alle 2 000 asukkaan ryhmän osuus on alle prosentin Manner-Suomen kuntakonsernien lainakannasta. Kuntakonsernien suhteellinen velkaantuneisuus pysyi edellisvuosien tasolla ollen 82 prosenttia vuonna 2022. Samalla omavaraisuusaste laski hieman 41 prosenttiin. Kuntakonsernien lainakantaa koskevat tunnusluvut ovat huomattavasti heikommat kuin peruskunnilla.

Kuntakonsernien nettoinvestoinnit eivät kasvaneet lähellekään velkoja vastaavalla määrällä; nettoinvestoinnit kasvoivat noin 200 milj. eurolla 6,93 mrd. euroon. Nettoinvestointien vähäistä kasvua selittääkin suurista investointihyödykkeistä saatujen luovutustulojen kasvu, joka johtui pääasiassa Helsingin kaupungin liikenne- ja liikelaikoksen yhtiöittämisestä. Lisäksi vaikuttivat kuntien suorittamat sosiaali- ja terveydenhuollon kiinteistöjen myynnit. On kuitenkin huomattava, että varsinaiset investoinnit (brutto) kasvoivat vuodesta 2021 lähes 1,1 mrd. eurolla.

Toiminnan ja investointien rahavirta oli kuntakonserneilla noin -1,2 mrd. euroa negatiivinen vuonna 2022. Rahavirta on heikentynyt vuodesta 2021, mutta pysynyt edelleen kohtuullisena. Toiminnan ja investointien rahavirta oli 176 konsernilla positiivinen. Määrä kasvoi 17 konsernilla vuodesta 2021. Rahavirran negatiivisuus ilmaisee, että investointeja joudutaan kattamaan joko ottamalla uutta lainaa tai mahdollisesti olemassa olevia rahavaroja vähentämällä.

Tilinpäätöstietojen perusteella kuntien vuosikate heikkeni noin 350 milj. euroa vuodesta 2021, jolloin vuosikate oli erityisen vahva. Kuntien vuoden 2022 vuosikate asukaskohtaisesti tarkasteltuna (622 euroa/as.) oli laskusta huolimatta yhä kolmanneksi korkein nykyisessä kirjanpitojärjestelmässä. Vuosikate oli parin edellisvuoden tapaan selvästi yli poistotason ja myös nettoinvestointien. Vaikka toimintakate heikkeni yli 2,3 mrd. euroa, verorahoituksen hyvä kasvu piti vuosikatteen varsin vahvana. Toimintakate heikkeni, koska toimintakuluissa oli selvää kasvua ja toimintatuotot vähenivät muun muassa koronatuokien vähenemisen seurauksena. Kuntien tilikauden tulos oli kuitenkin selvästi positiivinen; 1,16 mrd. euroa. Tilikausi oli negatiivinen 89 kunnassa, kun vuonna 2021 tulos oli negatiivinen 60 kunnassa. Kuntien yhteenlaskettu taseeseen kertynyt ylijäämä kasvoi lähes 15 mrd. euroon. Samanaikaisesti 18 kunnalla oli taseessa kertynyttä alijäämää. Alijäämäisten kuntien määrä kasvoi neljällä vuodesta 2021.

(Lähde: Valtiovarainministeriö: Kuntatalousohjelma vuodelle 2024, syyskuu 2023)

Hyvinvointialue-uudistuksen vaikutukset

Vastuu sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisestä siirtyi 21 uudelle hyvinvointialueille 1.1.2023. Sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastustoimen järjestämisvastuu ja tätä myötä niiden kustannukset siirrettiin kunnilta hyvinvointialueille. Tämän takia kuntien tuloja siirrettiin valtiolle, joka rahoittaa hyvinvointialueiden toimintaa.

Rahoituksen siirto toteutetaan vähentämällä kunnilta peruspalvelujen valtionosuuksia, kunnallisveroa, kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta sekä veroperustemuutoksista johtuvien verotulomenetysten korvausta. Kuntien verotulojen vähentämistä vastaavasti korotetaan valtion ansiotuloverotusta ja valtion osuutta yhteisöveron tuotosta. Uudistuksen tavoitteena oli, että kuntalaisten ansiotuloverotuksen taso säilyisi käytännössä ennallaan.

Sosiaali- ja terveystoimen sekä pelastustoimen kuntayhtymät siirtyivät hyvinvointialueille varoineen ja velkoineen. Kuntien ja muiden kuntayhtymien sosiaali- ja terveystoimen sekä pelastustoimen käytössä oleva irtain omaisuus ja sopimukset siirtyvät hyvinvointialueille. Hyvinvointialue vuokraa kunnilta niiden omistukseen jäävät sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen toimitilat siirtymäajaksi.

Sote-uudistuksen myötä yli puolet kuntien käyttötalouden kustannuksista siirtyi hyvinvointialueille, kun kuntien laiskäteiset tehtävät vähenevät merkittävästi. Siirtyvissä kustannuksissa on mukana laissa säädettyjen tehtävien suunnitelman mukaiset poistot ja arvonalentumiset.

Valtionosuuksien kehitykseen vaikuttavat kuntien ja valtion väliset kustannusten jaon tarkistukset, indeksitarkistukset sekä kuntien tehtävien muutoksiin liittyvät tarkistukset. Kunnat osallistuvat myös perustoimeentulotuen kustannuksiin valtionosuusjärjestelmän kautta. Myös väestön määrän ja ikärakenteen muutokset vaikuttavat yksittäisen kunnan valtionosuuden määrään.

Peruspalveluiden valtionosuus sisältää rahoituksen lasten päivähoitoon, esi- ja perusopetukseen, kirjastopalveluihin ja kuntien kulttuuritoimintaan ja taiteen perusopetukseen. Myös verotuloihin perustuva valtionosuuden taseus sekä siirtymätaseus ja eräät lisäykset ja vähennykset sisältyvät peruspalveluiden valtionosuussummaan. Siirtymälaskennan pohjana ovat olleet sekä Kankaanpään sote- ja pelastustoimen kulut vuosilta 2021 ja 2022 että koko valtakunnan vastaavat tiedot. Kuntien peruspalveluiden rahoituksen laskentakriteereitä ja taseuksen määräytymisperusteita on tarkistettu sote-uudistuksen yhteydessä. Sote-tehtävien siirtymässä pois kunnilta suurin osa peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän kautta jaettavasta rahasta määräytyy alle 16-vuotiaiden ikäluokkien perusteella. Käytännössä kuitenkin merkittävimmät määräävät tekijät ovat sote-menojen toteutuminen vuosilta 2021-22 ja verotulotaseukset.

Vuosina 2021-22 kasvaneiden sote-kustannusten ja lopullisten verotietojen perusteella kaikkien kuntien valtionosuuksien määrä vähenee merkittävästi jo aikaisemmin arvioidusta. Ennen marraskuun lopussa päivittyneitä tietoja oli Kankaanpään osalta tiedossa, että valtionosuuksien taseus vähenee yli 1,8 miljoonaa euroa vuoden 2023 taseusta vuonna 2024. Lisäksi vuodesta 2025 alkaen vähennyistä tulee kaikkien kuntien jälkikäteistarkastukseen perustuen vuodesta 2025 lähtien noin puoli miljoonaa euroa vuosittain.

Koska kunnilla on muutoksen jälkeen edelleen tärkeä rooli myös hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä sekä sosiaali- ja terveystalouden ennaltaehkäisyssä, valtionosuusjärjestelmään on lisätty uutena kriteerinä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lisäosa (HYTE-kerroin).

Kuntien rahoitusjärjestelmää ollaan uudistamassa vuoden 2026 alusta lukien ja vuoden 2026 rahoitus on arvioitu nykyisellä rakenteella. Nykyisessä rahoitusjärjestelmässä kaupunki on merkittävä verotulotaseuksen saaja, joten verotulotaseusjärjestelmän olennainen muuttuminen olisi kaupungin taloudelle erittäin epäedullinen.

TE-palvelut 2025 vaikutukset suunnitelmavuosina

Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä (380/2023) hyväksyttiin 1.3.2023. Kunnille tämä tarkoittaa merkittäviä uusia tehtäviä 1.1.2025 alkaen.

Kaupunginvaltuusto päätti 25.9.2023 § 61 Kankaanpään kaupungin osalta perustaa työvoimapalveluiden järjestämisen yhteistoiminta-alueen, Satakunnan työllisyysalueen, yhdessä muiden sopijapuolina olevien kuntien kanssa. Lisäksi valtuusto hyväksyi sen, että Porin kaupunki on vastuukunta ja palveluiden järjestämistä vastaava Satakunnan työllisyysalueella 1.1.2025 alkaen,

Uudistuksen tavoitteena on vahvistaa työllisyyttä ja lisätä työ- ja elinkeinopalvelujen saatavuutta ja vaikuttavuutta tuomalla palvelut lähemmäksi asiakasta sekä kytkemällä palvelut osaksi laajaa kuntaekosysteemiä. Näin voidaan myös tukea alueiden kilpailukykyä ja elinvoimaa.

TE-palvelut siirretään valtiolta kunnille tai useammasta kunnasta muodostuville työllisyysalueille, joiden työvoimapohjan on oltava vähintään 20 000 henkilöä. Työllisyysalueen muodostavien kuntien tulee muodostaa maantieteellisesti yhtenäinen työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue.

Kunta voi järjestää kunnan vastuulle kuuluvat työvoimapalvelut itse, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Vastuukuntamallissa palveluiden järjestämisestä sovitaan työllisyysalueen kuntien kesken ja yksi kunta (vastuukunta) toimii työvoimaviranomaisena. Kunnat voivat myös perustaa kuntayhtymän, joka toimii työvoimaviranomaisena.

Työllisyysuudistusta säätelevä lainsäädäntö astui osin voimaan jo keväällä 2023. Tällöin järjestettiin sidosryhmille suunnattu laaja työpaja, johon osallistui edustajia mm. hyvinvointialueelta, yrittäjäjärjestöistä, elinkeinoyhtiöstä ja oppilaitoksista sekä järjestökentältä. Valmistelun alkuvaiheessa tavoitteena oli yksi, koko maakunnan kattava työllisyysalue. Kuntajohtajien kokouksessa, huhtikuussa 2023 selvisi, että valmistelua maakunnassa jatketaan kahden työllisyysalueen mallilla. Rauma, Eura, Säskylä, Eurajoki ja Huittinen olivat päättäneet perustaa oman työllisyysalueen. Tämän myötä yhteistä työllisyysaluetta Porin kanssa ovat valmistelleet Harjavalta, Jämijärvi, Kankaanpää, Karvia, Kokemäki, Merikarvia, Nakkila, Pomarkku, Siikainen ja Ulvila.

Kunnat muodostavat työvoimapalveluiden järjestämisen yhteistoiminta-alueen, jonka nimi on Satakunnan työllisyysalue. Sopimuksen kohteena ovat julkisten työvoimapalveluiden järjestäminen ja muut työvoimapalveluihin liittyvät lakisääteiset tehtävät.

Sopimuksen mukaisia tehtäviä hoitaessaan Porin kaupunki toimii kuntalain (410/2015) 51 §:n mukaisena vastuukuntana. Kuntalain 8 §:n 2 momentin mukaan tehtävien hoidosta järjestämistä vastaava kunta (vastuukunta) vastaa järjestettävien palveluiden ja muiden toimenpiteiden yhdenvertaisesta saatavuudesta, tarpeen, määrän ja laadun määrittämisestä, tuottamistavasta, tuottamisen valvonnasta ja viranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttämisestä.

Palvelujen järjestämisestä vastaavana yhteisenä toimielimenä ja työllisyysalueen työvoimaviranomaisena toimii Porin kaupungin elinvoima- ja ympäristötoimialalla toimivan lautakunnan jaosto, Satakunnan työllisyysalueen jaosto.

Vastuukunta Porin kaupunki nimeää jaoston jäseniksi ja varajäseniksi edellä mainittuun lautakuntaan valitut jäsenet ja heidän henkilökohtaiset varajäsenensä. Kankaanpään ja Ulvilan kaupungit esittävät kumpikin jaostoon nimettäväksi kaksi (2) jäsentä ja näille henkilökohtaiset varajäsenet. Kukin muu sopijapuolena oleva kunta esittää toimielimeen nimettäväksi yhden (1) jäsenen ja tämän henkilökohtaisen varajäsenen. Jaoston puheenjohtajana toimii Porin kaupunkia edustavan lautakunnan puheenjohtaja. Jaostolla on kaksi (2) varapuheenjohtajaa (1. ja 2.), jotka valitaan Kankaanpään ja Ulvilan kaupunkien edustajista.

Vastuukuntana toimiva Porin kaupunki vastaa sopimuksen mukaisten tehtävien taloudenhoidosta. Kuntalain 8 §:n 3 momentin mukaan kunnalla on vastuu tehtäviensä rahoituksesta, vaikka järjestämistä vastuu on siirretty toiselle kunnalle tai kuntayhtymälle. Toiminnan alkuvaiheessa, ainakin ensimmäisen toimintavuoden osalta, työllisyysalueen lakisääteiset palvelut rahoitetaan valtionosuuskriteereihin pohjautuvilla kuntakohtaisilla maksuosuuksilla. Toiminnan vakiinnuttua selvitetään mahdollisuus siirtyä aiheuttamisperusteisiin maksuosuuksiin.

Työllisyyden hoidon valtionosuudet on huomioitu saatujen laskelmien mukaisina taloussuunnitelmavuosien valtionosuuksissa ja työllisyyden hoidon kustannukset näkyvät tuloslaskelmassa palvelujen ostona kehityksen tulosalueen suunnitelmavuosissa 2025-26. Laskelman arviota joudutaan tarkentamaan talousarvion 2025 valmistelun yhteydessä, kun kaikki yksityiskohdat ovat selvinneet.

1.3 Kankaanpään kaupungin talous

Kankaanpään 2022 tilinpäätös

Kaupungin tilikauden 2022 tulos oli 3,301 milj. euroa ylijäämäinen. Vuoteen 2021 verrattuna (4,361 milj. euroa) tulos heikkeni noin miljoona euroa.

Vuonna 2021 kaupungin toimintakate kasvoi noin 6 miljoonaa euroa. Toimintakatteen toteuma oli kuitenkin lähes muutetun talousarvion mukainen, toteuman ollessa 100,35 %.

Verotulot kasvoivat ainoastaan 0,2 milj. euroa, koska vuoden lopussa vuoden 2021 jako-osuutta oikaistiin, mikä vähensi vuoden 2022 verotuloja.

Valtionosuudet kasvoivat 1,7 miljoonaa euroa. Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä toivat kaupungille 0,717 milj. euroa tuottoja, mikä oli hieman vähemmän kuin edellisenä vuotena (0,849 milj. euroa), johtuen korkomenojen kasvusta.

Vuosikate toteutui 5,426 milj. eurona, mikä selvästi kattoi poistot 3,845 miljoonaa euroa. Tilikauden tulokseksi muodostui + 3,288 milj. euroa ja tilikauden ylijäämäksi 3,301 milj. euroa. Tilikauden ylijäämästä satunnaista tuottoa oli 1,7 miljoonaa euroa ja kuntaliitosavustusta noin miljoona euroa.

Tilikauden alussa kertynyttä ylijäämää oli yhteensä 2,27 miljoonaa euroa ja kertynyttä ylijäämää oli tilikauden lopussa 5,57 miljoonaa euroa.

Investointimenot olivat yhteensä 12,3 miljoonaa euroa ja nettoinvestoinnit olivat yhteensä 11,8 milj. euroa, joka on selvästi yli poistojen määrän.

Tilikauden 2022 aikana valmistauduttiin Hyvinvointialueuudistukseen, jolla on merkittävää vaikutusta tulevien vuosien rahoitukseen ja kustannuksiin. Tilikauden aikana ei tehty merkittäviä toiminnallisia muutoksia, vaan tulosalueiden perustoiminta oli vastaavaa kuin edellisenä vuotena. Koronan vaikutukset vähenivät tilikauden aikana, mutta vastaavasti inflaation ja Venäjän Ukrainassa käymän hyökkäyssodan vaikutukset näkyivät nousevina kustannuksina ja uhkakuvina tulevaan kehitykseen.

Tuloslaskelman 2022 aineissa ja tarvikkeissa näkyi erityisesti edellä mainitut inflaation vaikutukset, sillä toteuma ylittää talousarvion noin 17 %:lla eli noin 618 000 eurolla. Merkittävimmät poikkeamat ovat sähkön, lämmön ja polttoaineiden 370 000 euroa ja elintarvikkeiden reilu 110 000 euroa sekä kaluston 120 000 euroa. Tilikauden aikana myytiin valaistusverkosto Vatajankoskelle, mistä tuli noin 1,7 miljoonan euron kertaluonteinen tuotto. Katuvalaistusta koskevat investointikustannukset näkyvät vuodesta 2022 alkaen toimintakuluissa, kun ne aiemmin olivat osa poistoja.

Joulukuussa 2022 valtuustossa päätettiin myöntää 310 000 euron lisämääräraha rakennetun ympäristön tulosalueelle ja Posa tilauksen määrärahan 1,4 miljoonan euron nostamisesta. Lisämääräraha ei ollut riittävä, sillä PoSa:n lisäylytys oli 850 000 euroa ja rakennetun ympäristön 500 000 euroa.

Verotulojen kertymä oli vuoden 2022 aikana 50,07 miljoonaa euroa eli 0,23 miljoonaa euroa edellistä vuotta enemmän. Muutettuun talousarvioon verrattuna verotuloja kertyi 141 000 euroa enemmän ja alkuperäiseen talousarvioon verrattuna noin 2,2 miljoonaa enemmän. Koko vuoden verokertymä pienensi merkittävästi joulukuussa tehty oikaisu, jossa oikaistiin ansio- ja pääomatuloverojojen verovuoden 2022 jako-osuuksia.

Tilikauden aikana ostettiin 3,5 miljoonalla eurolla Petäjäisen päiväkotia kaupungin tytäryhtiö Kankaanpään Yrityspalvelu Oy:llä. Tämä lisää kaupungin lainakantaa, mutta samalla vähentää kaupungin takausvastuita yhtiössä. Vuoden 2022 aikana investointitaso oli korkea. Nettoinvestoinnit ilman katuvaloverkkoa (2,0 me) ja Sairaanhoidopiiriin pääoman palautusta (1,1 me) olivat yhteensä 11,8 miljoonaa euroa.

Huomioitavaa on, että korkeasta investointitasosta huolimatta kaupungin velkamäärä pysyi samalla tasolla aiempaan verrattuna. Merkittävimmät investoinnit Petäjäisen päiväkodin oston lisäksi olivat Liikuntakeskuksen remontin valmistuminen (nettomenot 4,0 me vuonna 2022) ja Hämeenkaan vedenottamo 1,3 me.

Korkotaso nousi merkittävästi vuoden 2022 aikana. Korkokulut toteutuivat vuonna 2022 kokonaisuutena lähes talousarvion mukaisina. Korkotason nousuun oli varauduttu suojaamalla kaupungin lainasalkkua. Kaupungin suojaustaso on ollut korkea, mikä pienentää tulevana vuosina korkoihin liittyviä riskejä. Suojauksesta huolimatta korkotaso on korkeampi kuin aiempina miinuskorkojen aikana ja vertailtavuuteen vaikuttaa merkittävästi korkosuojausten voimaan tulo vuoden 2022 aikana. Korkokustannukset olisivat nousseet vuoden 2022 tasosta riippumatta yleisestä korkokehityksestä. Korkokulut nousivat vuonna noin 170 000 eurosta yli 400 000 euroon. Vuonna 2023 korkokustannus nousee arvion mukaan vajaaseen 800 000 euroon. Korkeajohdannaiset astuivat suunnitelman mukaisesti voimaan huhtikuussa 2022. Niitä muokattiin syksyn 2022 aikana varautuen korkotason nousuun yli aiemman 3 %:n kynnystason, joka oli täysimääräinen suoja euribor 3 kk 3 %:ia tasolle, nostaen suojan kynnystason 5 %:iin.

Kankaanpään 2023 talousarvio

Kaupunginvaltuusto hyväksyi talousarvion 19.12.2022 § 94. Talousarviota muokattiin kaupunginvaltuuston päätöksellä 17.6.2023 § 40 siten, että muutoksen jälkeen tilikauden ylijäämäksi ennakoitiin 3,185 miljoonaa euroa, kun se alkuperäisessä talousarviossa oli ennakoitu noin 2,5 miljoonan euron ylijäämää.

Vuodet 2022 ja 2023 eivät ole keskenään vertailukelpoisia, kun kustannuksista ja tuloista noin puolet siirtyi hyvinvointialueelle. Muutoksen jälkeinen tuloveroprosentti on 9,11 % ja kiinteistöveroprosentit ovat seuraavat: yleinen 1,20, vakituisten asuinrakennusten 0,45 %, muiden asuinrakennusten 1,05 %, voimalaitosten 3,10 % ja rakentamattomien rakennuspaikkojen 4,00 %.

Muutetun talousarvion 2023 vuosikate on noin 8 miljoonaa euroa. Nettoinvestoinnit vuodelle 2023 olivat alkuperäisessä talousarviossa nettomäärältään 6,2 milj. euroa, mutta Tapalan vuodeosastohanke (2 miljoonaa euroa vuona 2023) on toistaiseksi pysäytetty hyvinvointialueen päätöksellä, mikä pienentää tilikauden 2023 ja mahdollisesti myös tulevan suunnitelmakauden investointeja. Kokonaisuutena hankkeeseen oli suunnitelmakaudella varattu 8 miljoonaa euroa.

Syyskuun lopussa kunnille palautettiin Posan pääomia. Koska kuntayhtymän lomapalkkavelka siirtyi hyvinvointialueille. Kankaanpään osuus palautuksesta oli rahana ja osakkeina yhteensä noin 2,1 miljoonaa euroa. Kun huomioidaan sijoitettu pääoma, muodostui satunnaisista tuottoa noin 1,97 miljoonaa euroa, minkä kaupunginvaltuusto hyväksyi lisämäärärahana kokouksessaan 13.11.2023. Kirjanpitolautakunnan hyvinvointialue- ja kuntajaoston antoi kuitenkin 14.11.2023 vapaaehtoisen lausunnon mukaan kunnan osuus sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistuksen omaisuusjärjestelyistä aiheutuvasta ns. vapaaehtoisen kuntayhtymän peruspääoman muutoksesta kirjattaisiin jäsenkunnan kirjanpitoon vuodelle 2023 kuntayhtymäosuuden arvon ja kunnan peruspääoman muutokseksi.

Kuntajaoston lausunto poikkesi merkittävästi aiemman ohjeen perusteella laaditusta käsityksestä, jonka myös kaupungin tilintarkastusyhteisön asiantuntijat vahvistivat kuntayhtymää purettaessa, jonka perusteella olisi kirjattu satunnainen tuotto. Kuntajaoston päätös tuli kaupungin kannalta erittäin hankalaan ajankohtaan, koska vuoden 2024 veroprosentista piti lain mukaan päättää viimeistään samalla viikolla, kun lausunto laadittiin. Veroprosenttipäätös oli valmisteltu tiedolla, jolla vuosien 2024 ja 2025 ennustettua alijäämää olisi tasoitettu vuoden 2023 ylijäämällä. Huolimatta kuntajaoston erittäin myöhään tulleesta lausunnosta on palautunut omaisuus aidosti kaupungin palvelutuotannon ja investointien käytettävissä.

Tilikauden ylijäämä on lokakuun lopussa 7,5 miljoonaa euroa ja se sisältää tässä vaiheessa muihin toimintatuottoihin kirjatun 1,97 miljoonan euron PoSan purkamistuoton. Ilman tätä olisi ylijäämä ollut 5,5 miljoonaa euroa.

Koko vuoden muutetun talousarvion ylijäämäksi oli arvioitu 3,185 miljoonaa euroa ja PoSan satunnainen tuotto 2 miljoonaa euroa. Tilikauden tulos tulee arvioiden mukaan heikkenemään, koska verotuloja on tilitetty etupainotteisesti. Koko vuoden tulokseen vaikuttaa olennaisesti marras-joulukuun verotilitykset.

Kuntaliiton lokakuisten arvioiden mukaan koko vuoden kuntaverojen kertymä olisi noin 0,5 miljoonaa euroa talousarviota suurempi ja yhteensä verotulot ylittyisivät noin 0,8 miljoonaa euroa. Tämä toteutuessaan kompensoisi mahdollisia menoylityksiä, joita kasvatukseen ja opetukseen arvioidaan kertyvän noin 0,5 miljoonaa euroa. Verotuloarvion talousarviota parempaan toteutumiseen kuitenkin liittyy merkittävää epävarmuutta, jolloin talousarvio-muutosta ei syksyn kokouksissa esitetty.

Vaikka vuosien 2022 ja 2023 välillä on useita vertailua hankaloittavia eriä johtuen sote uudistuksesta, voidaan arvioida jo nyt, että tulosalueen kasvatus ja opetus talousarvioon varatut määrärahat tulevat todennäköisesti ylittymään johtuen pääasiassa palkankorotuksista sekä valmistavan opetuksen aiheuttamista menoista. Valmistavan opetuksen tulot kertyvät valtionosuuksina viiveellä vuonna 2025.

Tilikauden 2023 tulos on muodostumassa ylijäämäiseksi, mutta aiempien ennusteiden mukaisesti vuoden 2024 talousarviota joudutaan valmistelemaan lautakuntien esitysten perusteella vähintään miljoona euroa alijäämäisistä lähtökohdista. Vuoden 2023 ylijäämän lopulliseen tasoon vaikuttaa merkittävästi loppuvuoden verotilityksien määrä.

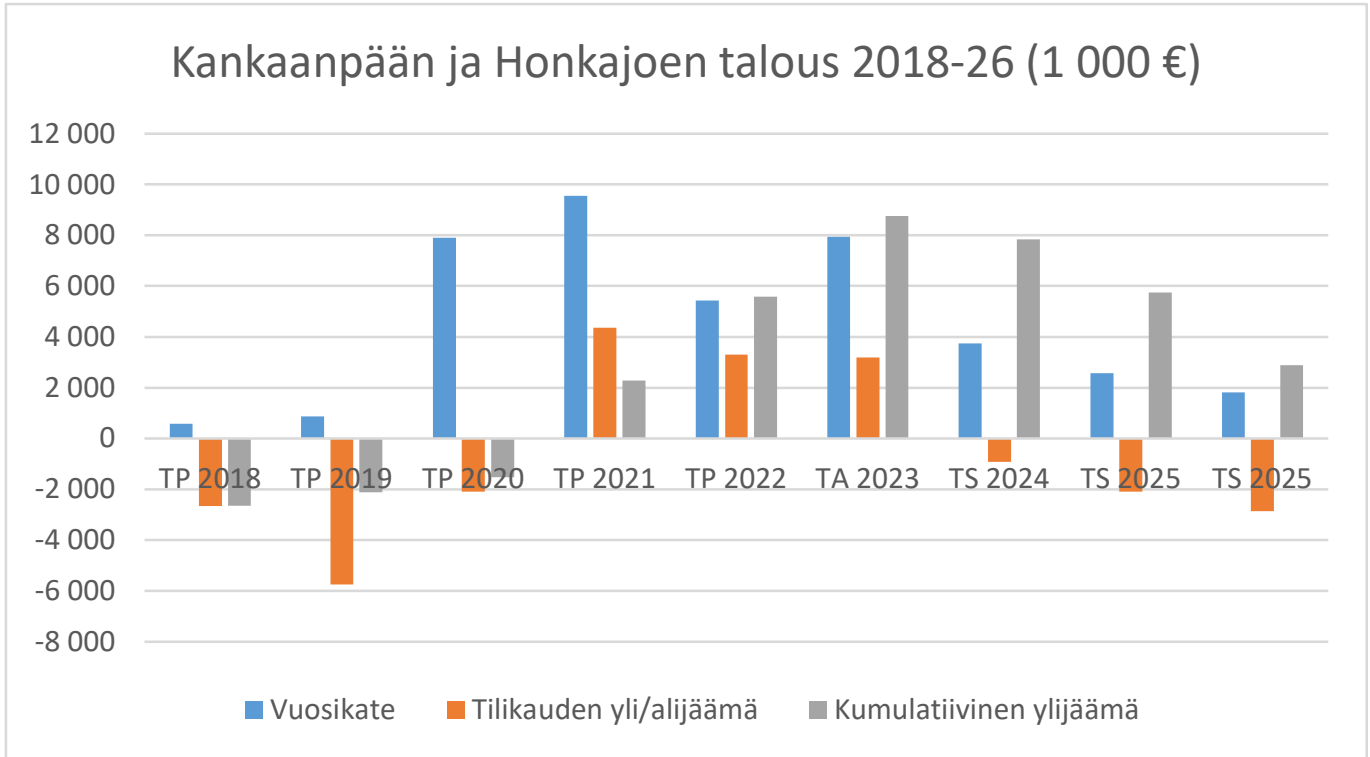
Lautakunnat olivat laatineet vuoden 203 talousarvion käyttösuunnitelmat sitovilta toimintakatteeltaan valtuuston hyväksymän talousarvion mukaisesti. Talousarvion hyväksymisen jälkeen neuvoteltiin valtakunnallisesti nk. perälaudan vaikutukset kunta-alan palkkoihin. Ratkaisun pohjana oli verrokkialojen palkankorotukset. Ratkaisu nosti kaupungin palkkakustannuksia. Lisäksi kunta- ja hyvinvointialan henkilöstölle maksettiin kesäkuussa euromääräisen 467 euron kertapalkkio, joiden vaikutus oli noin 350 000 euroa.

1.4 Kankaanpään ja Honkajoen talous 2018-26

	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2025
Vuosikate	574	869	7 899	9 559	5 427	7 947	3 747	2 578	1 808
Tilikauden yli/alijäämä	-2 664	-5 739	-2 091	4 362	3 301	3 185	-920	-2 089	-2 858
Kumulatiivinen ylijäämä	-2 641	-2 113	-1 519	2 271	5 572	8 757	7 837	5 748	2 890

* ilman PoSa

Kaupunginjohtajan esitys talouden tasapainottamiseen

Vuoden 2024 aikana laaditaan palvelustrategia talouden sopeuttamiseksi, jonka vaikutukset otetaan huomioon vuoden 2025 talousarvion laadinnassa.

Tavoitteena on vuoden 2025 tuloksen osalta huomattavasti vuotta 2024 tasapainoisempi lopputulos.

Tasapainoisemman lopputuloksen saavuttamiseksi tullaan toteuttamaan mm seuraavia toimenpiteitä:

- Kaupungin tuottamien palvelujen käyttö-/osallisuusasteen sekä vaikuttavuuk-sien tarkastelu toimialoittain.
- Tehdään yksikkökustannusten tarkastelu resurssien kohdentamisessa. Palve-lut tuotetaan mahdollisimman taloudellisesti ja vaikuttavasti kuntalaisten muka-van arjen edistämiseksi.
- Ei-lakisääteisten palvelujen tarkastelu toimialoittain sekä niiden tuomat hyödyt kaupunkilaisille
- Väestökehityksen vaikutusten arviointi palvelutuotantoon.
- Kaupungin perimien maksujen ja taksojen sekä verotuksen/veroprosenttien osalta tarkastelu sekä esitys, jolla varmistetaan talouden tasapaino.
- Kaupungin tulosaluerakenteen tarkastelu ja tulosalueiden välinen tehtäväjako
- Kaupungin toiminnassa käytettävien tilojen käytön arviointi. Tilojen käyttöas-teet tarkastellaan toiminnoittain.
- Konsernista saatavien tuloutusten turvaaminen.

1.5 Kankaanpään ja Honkajoen investoinnit 2018-23

Rakennusinvestoinnit 2018-2023 (nettomenot 1000 €)							
	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA 2023	YHT 2018-23
Liikuntakeskus	3 224	3 466	168	2 975	3 987	85	13 905
Tapalan peruspalvelukeskus	608	2 174	3 754	2 013	128	1 370	10 047
Petäjäisen päiväkoti	0	0	0	0	3 562	40	3 602
Honkajoen yhteiskoulu	11	36	2 311	526	-4	0	2 880
Urheilukentän peruskorjaus	187	0	0	0	0	0	187
Kankaanpään kirjasto	267	0	23	11	43	0	344
Tilapalvelun pienet kohteet	162	172	152	210	313	160	1 169
Keskustan koulu	30	0	0	0	0	0	30
Venesjärven päiväkoti	0	0	0	0	0	0	0
Venesjärven koulu	0	0	0	0	0	60	60
Kyynärjärven koulu	79	0	0	0	0	80	159
Yhteislyseo	39	63	48	86	89	0	325
Taidekoulu	102	0	0	29	85	70	286
Kaupungintalo	79	0	0	0	0	120	199
Muut koulut	34	0	0	0	0	0	34
Muut päiväkodit	52	15	0	30	0	0	97
Pesäpallokenttä	34	89	0	0	0	0	123
Honkala	0	0	0	0	31	50	81
Skeittipuisto	0	0	87	0	0	0	87
Lähiliikuntapaikat	0	0	0	45	0	0	45
Keinolumen varastointi	0	0	0	0	12	0	12
Muut Honkajoen rakennukset	23	9	-66	0	0	0	-34
Yhteensä	4 931	6 024	6 477	5 925	8 246	2 035	33 638
Kunnallistekniikkainvestoinnit 2017-2022 (nettomenot 1000 €)							
Liikenneväylät	701	493	494	507	603	1035	3 833
Hulevesijärjestelmä	67	62	92	62	149	145	577
Katuvalaistus	108	126	66	0	0	0	300
Pesämäen asfaltointi	0	0	0	0	335	0	335
Puistot ja muut yleiset alueet	127	45	17	49	25	30	293
Muu yhdyskuntatekniikka		16	31	24	0	0	71
Yhteensä	1 003	742	700	642	1 112	1 210	5 409
Vesihuollon investoinnit 2017-2022 (nettomenot 1000 €)							
Yhteensä	302	463	457	611	2332	2332	6 497
Muut investoinnit 2017-2022 (nettomenot 1000 €)							
Satakunnan sairaanhoitopiiri	116	144	216	282	-1136	0	-378
Kalusto	148	181	75	8	43	136	591
Tietohallinto	74	66	45	48	39	50	322
							0
Yhteensä	338	391	336	338	-1 054	186	535
Maan ja osakkeiden hankinta ja myynti							
Osakkeet ja osuudet	-43	-42	0	0	0	100	15
Maan hankinta ja myynti	75	-540	-50	-50	-43	0	-608
Yhteensä	32	-582	-50	-50	-43	100	-593
Kaikki nettoinvestoinnit 2017-22 (1000 €)							
Yhteensä	6 606	7 038	7 920	7 466	10 593	5 863	45 486

Kankaanpään ja Honkajoen nettoinvestointien yhteismäärä vuosina 2018-23 on ollut 45,4 miljoonaa euroa, kun vertailuna TP 2017- TA 2022 ollut yhteensä ne olivat noin 49,3 miljoonaa euroa

Investointien taloudelliset vaikutukset

Lainarahoituksen kokonaiskustannukseen vaikuttaa merkittävästi sekä korkotaso, että koko kaupungin talouden tasapaino. Lainojen lyhentämisen edellytyksenä on, että investointien määrä alittaa kaupungin vuosikatteen. Kankaanpään ja Honkajoen yhteenlaskettu vuosikate vuosien 2018-22 aikana on ollut 24,3 milj. euroa. Vastavaan ajankohdan nettoinvestoinnit 39,6 milj. euroa. Nettoinvestoinnit ovat olleet siten noin 15 milj. euroa suuremmat kuin vuosikate. Yhteenlaskettu lainakanta on noussut vastaavana ajankohtana myös noin 15 milj. euroa.

Lainakanta 2022 vuoden lopussa oli 59,4 miljoonaa euroa. Mikäli vuoden 2023 lopussa ei nosteta uutta lainaa, olisi lainakanta vuoden 2022 lopussa 54,0 miljoonaa euroa. Kaupungin lainasalkku on suojattu korkojen nousua varten nykyhetkellä noin 60 milj. euron tasoon. Nykyisten korkosuojausten suojausaste laskee tulevaisuudessa, pysyen kuitenkin yli 40 miljoonassa eurossa vuoteen 2032 saakka.

Vuosikatteen ylittävät investoinnit tulevat kasvattamaan siten edelleen sekä lainakantaa että korkokuluja. Lisäinvestoinnit kasvattavat myös vuosittaisia poistojen määrää tuloslaskelmassa.

Mikäli esimerkiksi kolmen miljoonan euron taloinvestointi, joka ylittäisi kokonaan vuosikatteen jouduttaisiin kattamaan kokonaan lainarahoituksella, tulisi siitä jatkossa tuloslaskelmaan kuluja sekä poistojen kautta että korkokuluina. Tuloslaskelmassa poistoja tulisi 30 vuoden poistoajalla 100 000 euroa vuodessa.

Korkokustannuksiin vaikuttaa merkittävästi koko kaupungin lainanlyhennystahti. Mikäli investointitaso ylittää vuosikatteen ja lainakanta ei lyhene, tulee esimerkin 3 miljoonan lainasta 3 %:n korkotasolla pysyvät noin 90 000 euron vuosikustannukset. Mikäli korkotaso pysyy nykytasolla 4 %:ssa on vastaava kustannus 120 000 euroa. Mikäli laina pystytään maksamaan 10 vuodessa ovat korkokulut yhteensä 630 000 (4%).

Mikäli laina lyhenee 20 vuodessa ovat vastaavat korkokustannukset yhteensä 20 vuodessa yhteensä 630 000 euroa (2 %) ja 1,26 milj. euroa (4 %). Kaupungin korkosuojien taso on 1,355 %-1,513 % + lisäksi maksetaan marginaali, joka on ollut kaupungille noin 0,30 %.

Vuosikatteen ja investointien välisellä suhteella on olennainen merkitys kaupungin taloudelle, mikä korostuu korkotason noustessa. Mikäli vuosikate ylittää investointitason, pystytään lähtökohtaisesti lainakantaa lyhentämään, mikä vähentää tulevien vuosien korkomenoja.

1.5 Verotulot ja muu tulopohja

Tuloveroprosentti vuonna 2023 on Kankaanpäässä 9,11. Vuodeksi 2024 tulee tuloveroprosentti ilmoittaa kymmenyksen tarkkuudella. Käytännössä tuloveroprosenttia tulee siten nostaa vähintään 0,09 %-yksikköä tai laskea vähintään 0,01 %-yksikköä.

Lain sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaantulon annettua lain 55 §:n muuttamisesta mukaan valtuuston oli määrättävä vuoden 2023 tuloveroprosentiksi vuoden 2022 tuloveroprosentti vähennettynä 12,64 prosenttiyksiköllä. Kankaanpään tuloveroprosentti on ollut lain mukaan siten 2023 vuonna 9,11.

Talousarvion perusteena oleva verotuloennuste vuosiksi 2024-2026 perustuu Kuntaliiton lokakuussa 2023 tuotamaan kuntakohtaiseen verotuloennustekehikkoon, joka on talousarvion liitteenä.

Kiinteistö- ja tuloveroon ei tehty vuodelle 2024 muita muutoksia kuin maapohjan verotuksen erottaminen yleisestä kiinteistöveroprosentista ja tuloveroprosentin tarkentaminen kymmenyksen tarkkuuteen.

Poiketen siitä, mitä 11 §:ssä kiinteistöveroprosentin alarajasta säädetään, kunnanvaltuusto voi määrätä tuloverolain 22 §:ssä tarkoitetun yleishyödyllisen yhteisön omistaman rakennuksen ja sen maapohjan kiinteistöveroprosentin edellä säädettyä alhaisemmaksi, jos kiinteistöllä sijaitseva rakennus on pääasiallisesti yleisessä tai yleishyödyllisessä käytössä. Tässä pykälässä tarkoitetun kiinteistön kiinteistöveroprosentiksi voidaan määrätä myös 0 %. Kankaanpään kaupunki ei ole hyväksynyt erillistä prosenttia edellä mainituille rakennuksille, vaan niihin on sovellettu yleistä kiinteistöveroprosenttia.

Rakentamattoman rakennuspaikan osalta kunnat voivat määrätä rakentamattoman rakennuspaikan veroprosentin. Mikäli se määrätään, sen on oltava vähintään 2,00 ja enintään 6,00 prosenttia. Kankaanpäässä veroa on peritty ja sen suuruus on ollut 4,00 %.

Kunta voi myös määrätä kiinteistöverolain 14 §:n 1 momentin nojalla 2 momentissa säädettyllä tavalla 10 megavolttiampeerin tehorajan ylittävään voimalaitokseen sekä ydinpolttolaitokseen loppusijoituslaitokseen kuuluviin rakennuksiin ja rakennelmiin sovellettavan erillisen veroprosentin, joka on enintään 3,10. Kankaanpään käyttämä prosentti on 3,10.

Eduskunta on tehnyt päätöksen budjettilaista, jossa kiinteistöjen maapohjan verotus eriytettiin yleisestä kiinteistöveroprosentista. Maapohjan kiinteistöveron vaihteluväliksi vahvistettiin 25.10.2023 täysistunnossa 1,30-2,00, ja Kankaanpäässä päätettiin käyttää alarajan mukaista prosenttia.

Kiinteistöveroprosentin mukaiset kiinteistöverotiedot 2023 ennakkotieto Kankaanpää

	2023 (ennakkotieto)	
	Kiinteistö- vero, euroa	Kiinteistövero- prosentti
1. YHTEENSÄ	4 653 388	0,82
RAKENNUKSET YHTEENSÄ	4 101 079	0,78
Vakituisen asumisen %	1 470 177	0,45
Muun kuin vakituisen asumisen %	164 196	1,05
Yleisellä kiinteistöveroprosentilla verotettavat rakennukset yhteensä	1 977 823	1,20
Voimalaitoksen %	488 884	3,10
MAAPOHJAT YHTEENSÄ	552 308	1,28
1.2.1 Yleisellä kiinteistöveroprosentilla verotettavat maapohjat yhteensä	505 045	1,20
1.2.3 Rakentamattoman rakennuspaikan %	47 263	4,00

Lähde: Verohallinto

Ulkoiset myyntituotot ovat talousarviossa noin 9,0 miljoonaa. Näistä merkittävimmät erät ovat

Vesilaitostuotot 3,1 milj. euroa

Lomitus 3,9 milj. euroa

Ympäristöpalvelut 0,9 milj. euroa

Kotikuntakorvaukset 0,7 milj. euroa ja muu kasvatus- ja opetus 0,2 milj. euroa

Kulttuuri- ja vapaa-aika 0,2 milj.euroa

Maaseutupalvelut 0,2 milj.euroa

Hallintopalvelut 0,2 milj.euroa

Kaupunkisuunnittelu 0,1 milj. euroa

Merkittävin erä, johon voidaan valtuuston päätöksillä vaikuttaa ovat vesilaitoksen taksat. Vesihuoltolain 18 §:n 1. mom. mukaan vesihuollon maksujen tulee olla sellaiset, että pitkällä aikavälillä voidaan kattaa vesihuoltolaitoksen uudis- ja korjausinvestoinnit ja kustannukset. Maksuihin saa sisältyä enintään kohtuullinen tuotto pääomalle. Valtuusto päätti marraskuussa 2023 tehdä Kiinteistökohtaisiin, rakennusten kerrosalan ja rakennustyyppin perusteella määräytyviin verkostoon liittymismaksuihin 5 % korotuksen. Kiinteistökohtaisiin veden ja jäteveden perusmaksuihin päätettiin tehdä 15 % korotus. Perusmaksut peritään erikseen veden ja jäteveden osalta ja ne ovat samansuuruiset. Vedenkulutukseen perustuviin käyttömaksuihin (€/m³) vedestä ja jätevedestä ei tehtä vuodelle 2024 muutosta.

1.6 Väestö

Kankaanpään väkiluku 31.12.2022 oli 12 529 henkilöä. Vuotta aiemmin se oli Kankaanpäässä ja Honkajoella yhteensä 12 659 asukasta. Asukasluku väheni vuoden aikana 130 henkilöllä. Väestömäärä lokakuun lopussa 2023 oli 12 413, vähennyistä on siten vuoden alusta 116 henkilöä. Asukasluvussa eivät pääosin vielä tällä hetkellä ole mukana kaupungissa asuvat ukrainalaiset. Ukrainalaiset huomioiden kaupungin alueella on väestöä aiempaa enemmän.

Vuoden 2022 lopussa väestöstä alle 15-vuotiaita oli 1 746 (vuonna 2021: 1 765), 15-64- vuotiaita 7 014 (7 179), 65-84- vuotiaita 3 3305 (3 268) ja yli 85- vuotiaita yhteensä 464 (447).

Kankaanpään väestömuutos on ollut merkittävä viimeisen kymmenen vuoden aikana. Nykyisen Kankaanpään alueella oli vuonna 2010 yhteensä 14 015 asukasta. Reilussa Kymmenessä vuodessa väestömuutos on ollut yli 1500 henkilöä.

Kankaanpään kaupungin talousarvioissa ja tilinpäätöksissä on seurattu Tilastokeskuksen vuonna 2021 laatimaa väestöennustetta.

Tilastokeskuksen väestöennusteessa syksyltä 2021 kaupungin asukasluku vähentyisi 31.12.2021 tilanteesta vuoteen 2030 mennessä 1 146 henkilöllä, josta 531 henkilöä vuoteen 2025 mennessä. Vuonna 2030 kaupungin asukasluku olisi ennusteen mukaan 11 383 henkilöä.

Ikäryhmittäin muutosta tarkasteltaessa 0-14 vuotiaiden määrä on vähentynyt 336:lla vuosien 2010 ja 2022 välillä. Vuoden 2022 lopussa ikäryhmän lapsia oli 1 746. Vuoteen 2025 mennessä 0-14 vuotiaiden määrä vähenee ennusteen mukaan 119 lapsella vuoden 2022 tasosta. Vuoteen 2030 mennessä 0-14 vuotiaiden määrä vähentyisi yhteensä 357 lasta eli keskimääräisesti noin 24 lasta ikäluokkaa kohden. Huomioitavaa on, että ennusteet eivät sisällä ukrainasta muuttaneita, mikä voi muuttaa ennusteen tilannetta.

15-64 vuotiaita oli vuoden 2022 lopussa 7 014 henkilöä, kun heitä vuonna 2010 oli 2114 enemmän. Tilastokeskuksen ennusteen mukaan 15-64 vuotiaiden määrä vähentyisi vuoteen 2030 mennessä 1 082 henkilöllä.

65-84 vuotiaita oli vuoden 2022 lopussa 3 305 ja yli 85-vuotiaita 464. Vuoteen 2030 mennessä 65-84 vuotiaiden määrä kasvaisi 188 henkilöllä ja yli 85-vuotiaiden määrä kasvaisi 105.

Ennustetulla väestömuutoksella tulisi olemaan merkittäviä vaikutuksia sekä kaupungin palvelurakenteeseen, palvelujen rahoitukseen sekä tarpeeseen kaupungin pito- ja vetovoiman kasvattamisessa Työssä käyvien määrä ja sitä kautta verotuotot pienenevät. Lasten määrä vähenee ja ikäihmisten määrä kasvaa. Hyvinvointialueiden toiminnan aloitus 2023 alussa vaikuttaa osaltaan väestömuutoksen vaikutuksiin, kun kasvaneen ikäihmisväestön väistämättä tarvitsemien sote-palvelujen järjestäminen siirtyi pois kuntien vastuulta. Koska vuosien 2021 ja erityisesti vuoden 2022 sote-menot kasvoivat voimakkaasti, heijastuu se kuitenkin voimakkaasti pienentyneinä valtiomeno-osuuksina.

Tilastokeskuksen tietojen mukaan vuoden 2023 lopussa kankaanpääläisistä 57,1 % eli 7 232 oli syntyperäisiä kankaanpääläisiä ja 5 430 eli 42, % oli muualla syntyneitä. Nykyisen Kankaanpään alueella syntyneitä Suomen väestöön kuuluvia oli vuoden 2021 lopussa 17 459 henkilöä. Kankaanpäässä syntyneitä muualla asuvia on siten yli 10 000.

Syntyvyys on kuitenkin viime vuosina laskenut niin Kankaanpäässä kuin koko Suomessa. Kaupunki on tilannut MDI:ltä erillisen väestöennusteen, jossa väestön kehitystä on ennustettu erilaisista lähtökohdista.

Asukasluvun kehitys ja ennuste

	0 - 14 v.	15 - 64 v.	65 - 84 v.	85 v.-	Yhteensä
2010	2 082	9 128	2 456	349	14 015
2015	2 008	8 306	2 849	401	13 564
2020	1 828	7 289	3 225	416	12 758
2021	1 765	7 179	3 268	447	12 659
2022	1 746	7 014	3 305	464	12 529
2025	1 627	6 448	3 420	503	11 998
2030	1 389	5 932	3 493	569	11 383
2035	1 295	5 520	3 224	783	10 822
2040	1 234	5 311	2 860	930	10 335

Nykyisen Kankaanpään alueen väestökehitys ja väestöennusteet viisivuotiskäryhmittäin

	0 - 4	5 - 9	10 - 14	15 - 19	20 - 24	25 - 29	30 - 34	35 - 39	40 - 44
2010	662	658	762	894	787	755	663	625	814
2015	674	668	666	756	660	735	725	681	626
2020	514	667	647	644	536	594	662	680	653
2021	485	648	632	663	528	588	650	680	642
2022	466	623	657	644	500	538	643	703	632
2025	463	506	658	617	448	484	572	621	652
2030	417	464	508	625	451	453	489	557	603
2035	398	426	471	485	446	468	469	488	556
2040	388	411	435	456	360	458	488	472	492
	45 - 49	50 - 54	55 - 59	60 - 64	65 - 69	70 - 74	75 - 79	80 - 84	85 -
2010	1 045	1 157	1 215	1 173	782	707	527	440	349
2015	803	1 024	1 131	1 165	1 097	715	630	407	401
2020	611	804	1 008	1 097	1 107	1 000	616	502	416
2021	617	757	966	1 088	1 084	1 022	647	515	447
2022	639	725	903	1 087	1 088	1 010	722	485	464
2025	645	630	811	968	1 025	1 004	886	505	503
2030	647	667	648	792	915	938	898	742	569
2035	604	673	689	642	758	849	854	763	783
2040	567	634	700	684	625	712	783	740	930

Ennusteessa on neljä skenaariota:

1. Perusura, jossa maan sisäinen muuttoliike on mallinnettu vuosista 2015-2022
2. Kaupungistuminen, jossa maan sisäinen muuttoliike on mallinnettu vuosista 2015-2019
3. Hajautuminen, jossa maan sisäinen muuttoliike on mallinnettu vuosista 2020-2022/2023
4. Kainsainvälistyminen, joka on Perusura, jossa maahanmuutto vastaa vuoden 2022 tasoa

Muut oletamat ovat skenaariossa identtisiä

Lisäksi ennuste sisältää kolme erilaista syntyvyyden herkkyytlaskelmaa:

1. Elpyvä syntyvyys, jossa syntyvyyden oletetaan saavuttavan 2010-luvun alun taso vuoteen 2040 mennessä.
2. Romahtanut syntyvyys, jossa syntyvyyden oletetaan jäävän pysyvästi vuoden 2022-2023 matalalle tasolle
3. Toivoskenaario, miten väestöä kehittyisi, jos syntyvyys vastaisi toivottua tasoa?

Kaikki muut oletamat näissä herkkyytlaskelmissa vastaavat perusuraa.

Ohessa on koontia tilastoista, joista havaitaan, että merkittävää painetta palvelurakenteen muuttamiseen on lähivuosina sekä palvelutarpeen että tulostruktuurin osalta.

Muutokset vuoteen 2022 verrattuna

Perusura	2024	2025	2026	2027	2032	2037
Alle 7	-54	-59	-69	-68	-108	-124
7-12	-35	-85	-112	-160	-252	-277
13 -15	-35	13	5	0	-91	-120
Yhteensä 0-15	-124	-132	-176	-228	-451	-521
16-64	-333	-484	-614	-726	-1 155	-1 498
65-84	107	166	196	251	203	-112
Yli 84	39	48	69	60	191	379
Yhteensä 16-	-187	-270	-349	-416	-761	-1 230

Muutokset vuoteen 2022 verrattuna

Hajautuminen	2024	2025	2026	2027	2032	2037
Alle 7	-46	-48	-54	-50	-80	-93
7-12	-32	-80	-104	-150	-231	-247
13 -15	-32	14	7	3	-85	-109
Yhteensä 0-15	-109	-113	-152	-198	-396	-449
16-64	-320	-467	-592	-702	-1 111	-1 432
65-84	116	181	215	276	252	-54
Yli 84	39	48	69	60	191	382
Yhteensä 16-	-165	-238	-308	-366	-668	-1 103

Muutokset vuoteen 2022 verrattuna

Kansainvälistyminen	2024	2025	2026	2027	2032	2037
Alle 7	-46	-48	-54	-50	-74	-78
7-12	-29	-77	-101	-146	-228	-243
13 -15	-29	17	11	7	-79	-104
Yhteensä 0-15	-105	-107	-144	-189	-382	-426
16-64	-297	-431	-543	-638	-988	-1 258
65-84	107	166	196	251	205	-107
Yli 84	39	49	69	60	191	380
Yhteensä 16-	-151	-216	-278	-327	-592	-985

Muutokset vuoteen 2022 verrattuna

Kaupungistuminen	2024	2025	2026	2027	2032	2037
Alle 7	-58	-64	-76	-76	-119	-140
7-12	-41	-93	-121	-171	-270	-299
13 -15	-41	8	-1	-7	-101	-133
Yhteensä 0-15	-139	-149	-198	-254	-489	-572
16-64	-362	-527	-668	-792	-1 271	-1 659
65-84	105	161	188	238	170	-158
Yli 84	39	49	70	62	194	383
Yhteensä 16-	-218	-317	-411	-492	-907	-1 434

Herkkyyslaskelma	V 2022	V 2024	V 2025	V 2026	V 2027	V 2032	
Perusura	Alle 7	699	645	640	630	631	591
	7-12	789	754	704	677	629	537
	13 -15	383	386	396	388	383	292
	16-19	519	479	477	469	474	446
Elpyvä	Alle 7	699	647	645	638	643	636
	7-12	789	754	704	677	629	540
	13 -15	383	386	396	388	383	292
	16-19	519	479	477	469	474	446
Romahtanut	Alle 7	699	623	607	585	575	513
	7-12	789	754	704	677	629	504
	13 -15	383	386	396	388	383	292
	16-19	519	479	477	469	474	446
Toiveskenaario	Alle 7	699	709	734	752	781	782
	7-12	789	754	704	677	629	623
	13 -15	383	386	396	388	383	292
	16-19	519	479	477	469	474	446

Kankaanpään kaupunki

Oppilasennusteet	2023-2024	2024-2025	2025-2026	2026-2027	2027-2028	2028-2029	2029-2030
Kangasmetsä	193	174	156	143	137	122	122
Keskusta	411	400	386	369	340	309	313
Kyynärjärvi	38	36	30	32	28	31	30
Niinisalo	23	23	23	21	21	21	21
Venesjärvi	39	33	36	32	33	33	32
Vihteljärvi	32	35	27	25	22	20	21
Honkajoen yhtenäiskoulu	168	159	163	149	151	136	137
Pohjanlinna	373	391	385	381	374	355	369
Yhteensä:	1277	1251	1206	1152	1106	1027	1045
Lukio	264	283	287	300	300	300	300
Kaikki yhteensä:	1541	1534	1493	1452	1406	1327	1345

Kasvatuksen ja opetuksen tulosalue on laatinut tulevien vuosien oppilasennusteen, joka esiteltiin kaupunginhallitukselle 14.11.2023 § 364.

Tällä hetkellä Kankaanpään kouluissa on kuitenkin yli 70 valmistavan opetuksen oppilasta, jotka kaikki eivät mahdu Kankaanpään keskustan alueen kouluihin, tästä syystä Niinisalon koulunkin on sijoitettuna yksi valmistavan opetuksen ryhmä.

Tulevien vuosien oppilasennusteista tekee haastavia ukrainaista saapuneiden oppilaiden määrän kehittyminen sekä muiden väestömuutostekijöiden totutuminen. Riippumatta skenaariosta on kaikille olennaista, että oppilasmäärä tulee laskemaan, ja laskun voimakkain vaihe alkaa lukuvuodesta 2027.

1.8 Työllisyys

Kankaanpään työllisyys kehittyi vuonna 2022 vuoden 2021 tavoin melko positiivisesti. Vuoden 2023 aikana talouden taantumalla on ollut vaikutuksia, mutta työllisyystilanne on jatkunut kohtuullisen hyvänä. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta on vähentynyt tammikuun 10,4 %:sta syyskuun lopun 8,8 %:iin. Vuoden 2022 lopussa työttömyysprosentti oli 10,6, kun se vuotta aiemmin oli 9,6.

Keskiaarvoisesti vuonna 2022 työttömyysaste 8,6 oli pienempi kuin vuotta aiemmin, jolloin se oli 9,7. Satakunnan ELY-keskuksen alueella se oli keskimäärin 9,0 % (10,4 %). Vuoden 2023 yhdeksän ensimmäisen kuukauden keskiarvo oli 9,3.

Pitkäaikaistyöttömien määrä on vuosien 2022 ja 2023 aikana hieman laskenut edellisien vuoden tasosta. Pitkäaikaistyöttömiä oli vuonna 2022 keskimäärin 132 ja vuoden 2023 syyskuun loppuun keskimäärin 125. Vuonna 2021 pitkäaikaistyöttömiä oli Kankaanpäässä keskimäärin 141. Pitkäaikaistyöttömyyden kehitys vaikuttaa osaltaan kaupungin talouteen. Kunnat rahoittavat osan työttömyyden perusteella maksetusta työmarkkinatuesta. Kunta maksaa työmarkkinatuesta sitä suuremman osan, mitä kauemmin henkilö on ollut työttömänä. Valtio rahoittaa työmarkkinatuen kokonaan ensimmäisen 300 päivän osalta.

Sen jälkeen valtio ja työmarkkinatuen saajan kotikunta rahoittavat työttömyyden ajalta maksetun työmarkkinatuen puoleksi 1000 päivään saakka. Sen jälkeen kotikunnan rahoitusosuus suurenee 70 %:iin. Oheisessa tilastossa on tarkasteltu reilun 10 vuoden ajalta Kankaanpään ja Honkajoen työllisyyden kehitystä. Vuosittaisia vaihteluja selittävät monet tekijät, kuten vuoden 2020 pandemian vaikutukset ja vuoden 2022 ja 2023 aikana työllisyyslukuihin vaikutti Suomen ja maailmantalouden haasteet.

Pääosin Kankaanpään työttömyysaste on ollut koko maan ja Satakunnan tasossa tai jopa sen alapuolella. Honkajoen työttömyysaste oli koko tarkastelujakson Satakunnan ja koko maan tasoa pienempää. Työvoiman määrä on vuodesta 2010 vuoteen 2022 vähentynyt nykyisen Kankaanpään alueella 1 240 henkilöllä. Työvoimaan luettaan kaikki henkilöt, jotka vuoden viimeisellä viikolla olivat työllisiä tai työttömiä. Vastaavana ajankohtana alueen asukasluku on vähentynyt 1 486 henkilöllä. Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan työikäisten määrä puoltaisi Kankaanpäässä vuoteen 2030 mennessä vielä yli 1 000 henkilöllä. Kankaanpään tulevaisuuden haasteena onkin siirtää vuotta 2020 lukuun ottamatta positiivinen työllisyyskehitys ja vahva työpaikkaomavaraisuus myös väestönkehitykseen. Kankaanpään työpaikkojen omavaraisuusaste on ollut merkittävän korkea, se oli vuoden 2021 lopussa 109,3, mikä oli 27. korkein kaikista Suomen kunnista.

Lähteet: Työ- ja elinkeinoministeriön työllisyyskatsaukset ja Tilastokeskuksen Työnvälitystilasto (TEM) ja Kela (työmarkkinatuki) sekä Tilastokeskuksen väestöennuste.

Kankaanpään, Honkajoen ja Satakunnan keskimääräiset työttömyysprosentit

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023 9 kk
Kankaanpää	12,3	9,6	9,3	10,4	11,6	12,6	12,2	10,7	9,7	9,9	13,2	9,7	8,6	9,3
Honkajoki	9,5	7,8	8,5	9,8	10,9	12,9	11,6	10,7	7,1	8,0	10,3			
Satakunta	10,9	10,2	10,4	11,6	12,7	13,8	13,9	11,8	9,7	9,4	12,5	10,4	9,0	9,2
Koko maa	10,0	9,1	9,4	11,3	12,4	13,4	13,2	11,5	9,7	9,2	13,0	11,4	9,5	9,6

Kankaanpään ja Honkajoen työvoiman keskimäärä (ml. lomautetut)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	1-9_2023
Kankaanpää	5 868	5 764	5 690	5 537	5 472	5 412	5 383	5 283	5 153	5 095	4 999	5 566	5 525	5 409
Honkajoki	897	873	873	865	831	849	838	825	799	747	722			
Yhteensä	6 765	6 637	6 563	6 402	6 303	6 261	6 221	6 108	5 952	5 842	5 721	5 566	5 525	5 409

Kankaanpään ja Honkajoen työttömien keskimäärä (ml. lomautetut)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	1-9_2023
Kankaanpää	721	553	527	577	635	682	655	563	498	507	659	539	482	503
Honkajoki	85	68	75	85	90	109	97	88	57	60	74			
Yhteensä	806	621	602	662	725	791	752	651	555	567	733	539	482	503

Kankaanpään ja Honkajoen pitkäaikaistyöttömien keskimäärä (= yhtäjaksoisesti yli vuoden työttömänä olleet)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	1-9_2023
Kankaanpää	124	102	84	91	107	129	142	116	93	89	116	141	132	125
Honkajoki	17	15	15	14	15	21	33	24	13	9	16			
Yhteensä	141	117	99	105	122	150	175	140	106	98	132	141	132	125

Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriö/ Työnvälitystilasto

1.9 Henkilöstö

Kaupungin henkilöstömäärä 31.12.2022 oli 600 henkilöä, josta vakinaisen henkilöstön osuus oli 467. Määräaikaista henkilöstöä oli 124.

Vuotta aiemmin kaupungin henkilöstömäärä oli 576 henkilöä, josta vakinaisen henkilöstön osuus oli 472. Määräaikaista henkilöstöä oli 104.

Henkilöstöstä osa-aikaisia tai sivutoimista oli vuodenvaihteessa 2022-23 yhteensä 101 henkilöä.

Vuonna 2022 henkilöstökulut olivat 27,1 M€ sisältäen palkat ja palkkiot, eläkemaksut ja muut henkilöstösivukulut. Palkkamenot olivat 21,2 M€ ja palkkojen sivukulut 5,8 M€. Kunta-alan palkat ovat korottuneet voimakkaasti viimeisimmän palkkatarkistuksen myötä. Talousarviossa 2023 henkilöstökulut ovat 28,8 miljoonaa euroa ja talousarviossa 2024 ne ovat nousseet lähes 30,3 miljoonaan euroon.

Kaupungin henkilöstön keski-ikä 31.12.2022 oli 48,2 vuotta.

Syyskuun lopussa 2023 kaupungilla on vakinaisia työntekijöitä 476 ja määräaikaista 148. Vuodenvaihteen tilanne ja syyskuun lopun tilanne eivät kuitenkaan kaikilta osin ole vertailukelpoisia, koska määrässä on kausivaihtelua

Kaupungin henkilökunta 30.9.2023			
	Määräaikaiset	Vakinainen	Yhteensä
Elinkeinot	2	8	10
Hallinto ja henkilöstö	3	47	50
Kasvatus ja opetus	117	282	399
Kaupunkisuunnittelu	1	9	10
Kehitys	8	52	60
Kulttuuri- ja vapaa-aika	8	28	36
Rakennettu ympäristö	9	34	43
Talousspalvelut		4	4
Ympäristöpalvelut		12	12
Kaikki yhteensä	148	476	624

Lisäksi kaupungilla 30.9 oppisopimuksella ja työllistettynä yhteensä 10 henkilöä

2. HYTE-kerroin

Kunnille on otettu käyttöön vuoden 2023 alusta käyttöön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin. HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Tällä halutaan varmistaa kuntien aktiivinen toiminta asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi myös sote-uudistuksen jälkeen.

Lisäosan suuruus määräytyy kahdenlaisten indikaattorien perusteella: toimintaa kuvaavista prosessi-indikaattoreista ja tuloksia kuvaavista tulosindikaattoreista. Lisäosan suuruus määräytyy kahdenlaisten indikaattorien perusteella: prosessi-indikaattoreista ja tulosindikaattoreista. Yhteensä indikaattoreita on 21.

Suunnitelmien mukaan HYTE:n jaettava summa olisi noin 100 miljoonaa euroa, eli Kankaanpään (asukkaita 12 558) summa osuus tällä hetkellä 222 000 €.

Valtuusto on hyväksynyt hyvinvointisuunnitelman 14.3.2022 § 26, jossa on kuvattu tavoitteita ja indikaattoreita.

Valtuusto asettaa tähän perustuen sitovaksi tavoitteeksi vuodelle 2024:

1. lisätä kuntalaisten hyvinvointia, terveyttä ja toimintakykyä
2. ehkäistä sairauksia ja syrjäytymistä ja
3. vahvistaa osallisuutta.

Tavoitteiden toteutumista mitataan valtuuston hyväksymän hyvinvointisuunnitelman indikaattorien avulla.

Talousarvioon on asetettu tavoitteet HYTE kertoimelle, prosessi- ja tulosindikaattoreille, jotka antavat kuvan kunnan tekemästä työstä hyvinvoinnin edistämiseksi. Tavoitteet on asetettu siten, että kunta saisi tulevaisuudessa mahdollisimman suuren osuuden jaettavasta valtionosuudesta. HYTE-kertoimeen vaikuttavat tekijät ja valtuuston hyväksymän hyvinvointisuunnitelman tavoitteet tulee huomioida vuosien 2024–2026 toiminnan järjestämisessä, kun sitovuustason päätöksistä johdetaan käyttösuunnitelman tavoitteet.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lisäosaa määriteltäessä käytettävät kunnan toimintaa kuvaavat seuraavat prosessi- ja tulosindikaattorit.

Prosessi-indikaattorit (15kpl)

Kuvaavat kunnan voimavaroja ja toimenpiteitä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Niiden avulla mitataan nykytilannetta.

Kuntajohto

1. Kunnan tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen.
2. Kunnan talousarviossa ja taloussuunnitelmassa määritellään talousarviovuodelle mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista
3. Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä
4. Kunnan palveluluiden suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnetään asukasraateja ja foorumeja.
5. Valtuustolle raportoidaan vuosittain väestön elintavoista ja niissä tapahtuneista

Liikunta

1. Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain kunnan hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa kertomuksessa
2. Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen
3. Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikkumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille
4. Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat toimielinten vaikutusten ennakoarviointiin
5. Kunnassa toimii liikunnan edistämistä käsittelevä poikkihallinnollinen työryhmä

Perusopetus

1. Kouluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin tarkastaminen kolmen vuoden välein
2. Oppilaiden poissaolojen kokonaismäärää seurataan koko koulussa
3. Koulussa on pitkät liikuntavälitunnit
4. Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä

Kulttuuri

1. Kunta madaltaa kulttuuriin osallistumisen kynnystä

Tulosindikaattorit (6 kpl)

Kuvaavat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tuloksellisuutta väestötasolla. Niiden avulla mitataan muutosta. Tulosindikaattoreista lasketaan kahden viimeisimmän vuoden erotus kuvaamaan tapahtunutta muutosta.

1. Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, osuus 8. ja 9. luokan oppilaista
2. Ylipaino, osuus 8. ja 9. luokan oppilaista
3. Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17–24-vuotiaat, % osuus vastaavan ikäisestä väestöstä
4. Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25–64-vuotiaat, % osuus vastaavan ikäisestä väestöstä
5. Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25–64-vuotiaat, % osuus vastaavan ikäisestä väestöstä
6. Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä henkilöillä verrattuna 10 000 vastaavan ikäiseen henkilöön.

Talousarvion mittarit

	Vuonna 2022	Tavoite 2023	Tavoite 2024	Tavoite 2025	Tavoite 2026
HYTE-kerroin euroa / asukas	17,6	ei saatavilla	18,2	18,8	19,3
HYTE-kerroin, 0–100 info ind. 5340 Indikaattori ilmaisee HYTE-kertoimen asteikolla 0–100 eli keskiarvo tulosindikaattoreiden keskiarvosta ja prosessi-indikaattoreiden keskiarvosta.	62	ei saatavilla	65	68->	68->
Prosessi-indikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin) info ind. 5339/NYKYTILANNE	75	ei saatavilla	78	81,60->	81,60->
Tulosindikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin) info ind. 5338/Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tuloksellisuutta väestötasolla/MUUTOS.	49	ei saatavilla	51 ->	54 ->	59,60

2. Strategia

”Äly, taide ja hyvinvointi asuvat meillä”

Kuntalain 37 §:n mukaan kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kaupunginvaltuusto hyväksyi 11.6.2022 § 43 päivitetyn strategian.

Kuntastrategiassa tulee ottaa huomioon:

1. kunnan asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen
2. palvelujen järjestäminen ja tuottaminen
3. kunnan tehtäviä koskevissa laeissa säädetyt palvelutavoitteet
4. omistajapolitiikka
5. henkilöstöpolitiikka
6. kunnan asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet

Talousarvion 2023 tavoitteet on johdettu strategisista päämääristä huomioiden strategian tavoitteet ja arvot.

Strategiset päämäärät

Älykäs ja monipuolinen elinvoima
Mukava arki
Kestävä ja ketterä kaupunki

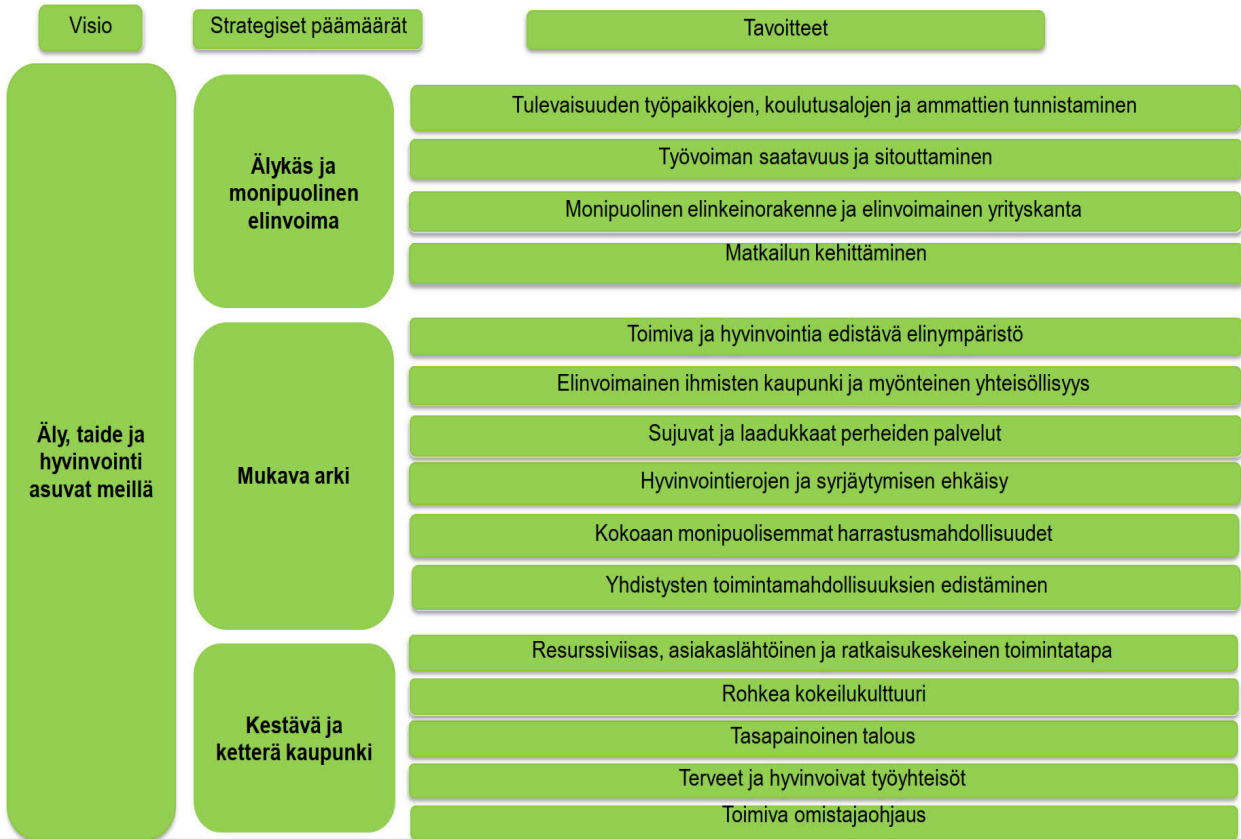
Toimintaamme ohjaavat arvot

Vastuullisuus
Yhdenvertaisuus
Yhteisöllisyys
Rohkeus
Mukavuus

Kaupunkistrategian seuranta ja arviointi

- Talousarvion tavoitteet asetetaan strategian mukaisina ja niitä seurataan talousarvioseurannan yhteydessä
- Kaupunginvaltuusto ja –hallitus arvioivat strategian toteutumista tilinpäätösten yhteydessä.
- Kaupunkistrategian ja siihen liittyvien toimeenpano-ohjelmien seuranta toteutetaan tarvittaessa osavuosisikaustusten yhteydessä.
- Kaupunkistrategian ja siihen liittyvien ohjelmien operatiivinen johtaminen on kaupungin johtoryhmän vastuulla.
- Tarkastuslautakuntatasoinen seuranta toteutetaan kerran vuodessa.

Strateginen päämäärä	Tavoitteet	Toimeenpano
1. Älykäs ja monipuolinen elinvoima	<ul style="list-style-type: none"> • Tulevaisuuden työpaikkojen, koulutusalojen ja ammattien tunnistaminen • Työvoiman saatavuus ja sitouttaminen • Monipuolinen elinkeinorakenne ja elinvoimainen yritys-kanta • Matkailun kehittäminen 	<ul style="list-style-type: none"> - Tiivistämme ja koordinoimme työnantajien, oppilaitosten ja opiskelijoiden yhteistyötä - Toteutamme kampanjoita, tietoisuuksia ja viestintää - Verkostoidumme aktiivisesti ja autamme muita verkostoitumaan - Lisäämme kaupungin tunnettuutta taidekaupunkina ja luontomatkoilu-kohteena (Geopark, Taidekehä, taidekoulu, yhdistykset)
2. Mukava arki	<ul style="list-style-type: none"> • Toimiva ja hyvinvointia edistävä elinympäristö • Elinvoimainen ihmisten kaupunki ja myönteinen yhteisöllisyys • Sujuvat ja laadukkaat perheiden palvelut • Hyvinvointierojen ja syrjäytymisen ehkäisy • Kokoaan monipuolisemmat harrastusmahdollisuudet • Yhdistysten toimintamahdollisuuksien edistäminen 	<ul style="list-style-type: none"> - Kehitämme ja ylläpidämme rakennettua ympäristöä - Osallistamme kuntalaisia ja saatamme toimijoita yhteen - Ymmärrämme hyvinvointiin vaikuttavan kokonaisuuden - Edistämme kuntalaisten kykyä vastuunottoon omista elintavoistaan - Hyödynnämme hyvinvointisuunnitelma- ja kertomustyötä - Hyödynnämme yhdistysfoorumia ja päivitämme yhdistysohjelman
3. Kestävä ja ketterä kaupunki	<ul style="list-style-type: none"> • Resurssiviisas, asiakaslähtöinen ja ratkaisukeskeinen toimintatapa • Rohkea kokeilukulttuuri • Tasapainoinen talous • Terveet ja hyvinvoivat työyhteisöt • Toimiva omistajaohjaus 	<ul style="list-style-type: none"> - Tunnistamme ja ennakoimme yhdyskunta- ja palvelurakenteen muutosten vaikutukset - Tuemme kokeiluja - Ennakoimme investointitarpeet - Kehitämme kokonaisvaltaisesti työhyvinvointia

3. Konserniohjaus ja konserniin kuuluville tytäryhtiöille ja kuntayhtymille asetettavat tavoitteet sekä konsernivalvonta

Uuden kuntalain (410/2015) omistaja- ja konserniohjausta koskevat pykälät ovat tulleet voimaan 1.6.2017. Uusi konserniohje on hyväksytty valtuustossa 13.11.2017. Konserniohjeessa on määritelty konserniohjaukseen – ja johtamiseen liittyvät vastuut.

Konserniohjeessa määritellään talouden hoidosta ja rahoituksesta siten, että konserniyhteisöt informoivat etukäteen kaupunginjohtajaa 100 000 euroa ylittävistä investointisuunnitelmista ja niiden rahoitussuunnitelmista sekä tarvittavista vakuusjärjestelyistä, mikäli hanketta ei voida rahoittaa kokonaisuudessaan yhtiön tulo-rahoituksella. Konserniyhteisöt eivät anna avustuksia, kannatusilmoituksia tai muita hyväntekeväisyyslahjoituksia ilman kaupunginjohtajan hyväksyntää. Tytäryhteisön tai alakonsernin on jo valmisteluvaiheessa haettava omistajan ennakkokäsitys tehdessään päätöstä konserniohjeessa määritellyistä merkittävistä asioista.

Konserniohjeen mukaisesti sisäisen valvonnan ja kokonaisvaltaisen riskienhallinnan järjestäminen kuuluu tytäryhteisöjen hallitusten ja toimitusjohtajan vastuulle. Tytäryhteisöjen hallitusten on huolehdittava siitä, että riskienhallinnan periaatteet on määritelty ja että yhteisön toimintaan liittyvät riskit tunnistetaan, arvioidaan ja niitä seurataan.

Konsernijohtolle eli kaupunginhallitukselle ja kaupunginjohtajalle toimitetaan vuosittain tammikuun loppuun mennessä kuluva vuotta koskevat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan suunnitelmat. Tämän lisäksi tytäryhteisön hallituksen on konserniohjeen mukaan raportoitava viipymättä kaupunginjohtajalle, jos yhtiön toimintaan liittyvän merkittävän riskin realisoiduminen on todennäköistä.

Kaupungin tytäryhtiöistä on laadittu omat tuloskortit, jotka sisältyvät kaupungin talousarvioon. Tuloskorkeissa määritellään valtuustotasolla sitovat tavoitteet kyseisille tytäryhtiöille sekä esitetty toimintaa kuvaavia tunnuslukuja.

Omistajaohjauksena kaupunginhallitus seuraa ja ohjaa konsernin tytäryhteisöjä strategian mukaiseen toimintaan.

Kuntayhtymien osalta tavoitteet on asetettu kuntayhtymien omista taloussuunnitelmissa ja -arvioissa.

Kankaanpään Asunnonhankinta Oy

Yhtiö on perustettu vuonna 1967. Yhtiön päätoimintana Kankaanpään kaupungin alueella tapahtuva asuntojen vuokraaminen sekä kolmen asunto- ja kiinteistöosakeyhtiön isännöinti.

Vuokrattavia asuntoja yhtiöllä on omistuksessaan yhteensä 652 kpl, asuinpinta-ala yhteensä 36.344 m². Lisäksi muita vuokrattavia ja isännöitäviä asuntoja yhteensä 148 kpl. Kiinteistö Oy Honkajoen Vuokratalot sulautui vuoden 2023 aikana Kankaanpään Asunnonhankinta Oy:hyn,

Yhtiö toimii omakustannusperiaatteella eli kerää varoja vain kustannusten verran ja toiminnan tarkoitus on kohtuuhintaisen asumisen varmistaminen.

Toiminnan riskit liittyvät väestön kehitykseen ja kiinteistöjen peruskorjaustarpeeseen ja niiden rahoittamiseen. Mikäli asukkaat vähenevät, niin riskinä on asuntojen tyhjilleen jääminen ja tuottojen laskeminen sekä saman aikaisesti kiinteistöjen vanheneminen.

Yhtiön talousarviossa 2024 ovat tuotot noin 3,0 miljoonaa euroa ja hoito- seä pääomakuut vastaavalla tasolla.

Tavoitteet 2024:

- yhtiön tulorahoitus riittää kattamaan rahoituskulut ja vuosittaiset tavanomaiset vuokra-asuntojen peruskorjauskulut
- toiminnallinen käyttöaste vähintään 92 %
- sijoitetulle pääomalle ei vaadita tuottoa

Kankaanpään Asunnonhankinta Oy

x 1.000 €

Kasvu	TP2019	%	TP2020	%	TP 2021	%	TA 2022	%	TP 2022	%	TA 2023	%
Liikevaihto	2 374		2 302		2 295		2 332		2 465		2 863	
Tase	7 322		6 998		6 791		6 695		6 909		9 166	
Henkilöstö	5		5		5		5		5		5	
Kannattavuus												
Nettotulos	127		117		141		1		230		1	
Kokonaistulos					15		1		15		1	
Sijoitetun pääoman tuotto		2,0 %		2,0 %		2,4 %		2,0 %		4,9 %		4,0 %
Vakavaraisuus												
Omavaraisuusaste %		29,6 %		38,0 %		41,7 %		41,7 %		41,0 %		41,0 %
Nettovelat	4 459		4 035		3 599		3 599		3 392		4 495	
- rahalaitos	4 459		4 035		3 096		3 096		3 392		4 495	
- kaupunki	0		0		0		0		0		0	
- pääomalaina	0		0		0		0		0		0	

Kankaanpään Yrityspalvelu Oy

Yhtiö on Kankaanpään kaupungin 100 %:sti omistama, ensisijaisesti toimitilapalveluja tarjoava osakeyhtiö. Yhtiön toimialana on Kankaanpään elinkeinoelämän ja yritystoiminnan kehittäminen. Yhtiö voi vuokrata tai myydä omistamiaan toimitiloja sekä vuokrata edelleen itse vuokraamiaan toimitiloja. Lisäksi yhtiö omistaa Vatajankosken sähkön osakkeita, joissa kaupungin antolainan vakuutena on ko. osakkeet. Tilikauden 2022 aikana yhtiö myi kaupungille Petäjäisen päiväkodin, mikä selkeytti yhtiön rakennetta.

Yhtiön hallinnassa oli vuoden 2022 lopussa asiakkaille edelleen vuokrattavaa toimitilaa 27 759 m², josta teollisuustilaa 25 128 m².

Tavoitteet 2024:

- yhtiön tulorahoitus riittää kattamaan toimintamenoit
- yhtiön tulee pitkällä aikavälillä tehdä ylijäämäisiä tilinpäätöksiä
- sijoitetulle pääomalle ei vaadita tuottoa

Kankaanpään Yrityspalvelu Oy

x 1.000 €

Kasvu	TP 2019	%	TP2020	%	TA2021	%	TP 2021	%	TA 2022	%	TP 2022	%	TA 2023	%	TA 2024	%
Liikevaihto	823		834		790		819		790		784		680		696	
Tase	14 792		14 686		14 000		15 427		14 686		11 958					
Henkilöstö	0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0	
Kannattavuus																
Nettotulos	93,0		83,9		45,0		96,0		95,0		497,0		-88,9		-88,5	
Kokonaistulos	93,0		82,9		45,0		96,0		95,0		270,0		-88,9		-88,5	
Sijoitetun pääoman tuotto		1,50 %		1,21 %		1,00 %										
Vakavaraisuus																
Omavaraisuusaste %		19,5 %		20,2 %		20,7 %		19,9 %		19,9 %		29,8 %				
Nettovelat	11 154		11 649		11 022		12 269		12 194		8 340					
- rahalaitos	9 682		9 086		9 623		9 207		8 486		5 102					
- kaupunki	1 472		2 563		1 399		3 775		3 708		3 238					
- pääomalaina	0		0		0		0		0		0					

Pohjois-Satakunnan Jätteidenkäsittely Oy

Yhtiön tehtävänä on tuottaa kaupungin vastuulle kuuluvat jätehuolto- ja ympäristöpalvelut siltä osin, kun se ei edellytä julkis- tai yksityis-omistuksen vallan käyttöä. Lisäksi yhtiö tuottaa jätehuolto- ja ympäristöpalveluita ympäristökunnille ja paikallisille yrityksille. Jäteyhtiö ylläpitää Kooninkeitaan jäteasemaa ja kaupungin alueella sijaitsevia hyötyjätteen erilliskeräyspisteitä sekä rahoittaa Kankaanpään kierrätyskeskuksen toimintaa ostamalla kierrätyspalvelua Kankaanpään aikuiskoulutuskeskuksen Valtti-työpajalta. Yhtiö vastaa jäteneuvonnasta, jätemaksujen laskutuksesta ja jäterekisterin pidosta sekä osallistuu jätehuoltoviranomaisen päätösten valmisteluun.

Tavoitteet 2024:

Yhtiön toiminnan tavoitteena on tuottaa alueen asukkaille ja yhteisöille jätelain tavoitteiden mukaisia jätehuolto- ja ympäristöpalveluja kestävästi ja kustannustehokkaasti muuttuvassa toimintaympäristössä. Lisäksi tilikauden aikana selvitetään tulevat toiminnan järjestämismallit.

Pohjois-Satakunnan Jätteidenkäsittely Oy

x 1.000 €

Kasvu	TP2019	%	TP2020	%	TP2021	%	TA2022	%	TP2022	%
Liikevaihto	1 169		970		964		990		975	
Tase	1 103		1 172		1 138		1 170		1 152	
Henkilöstö	2		2		1		2		1	
Kannattavuus										
Nettotulos	122,0		51,0		33,0		60,0		13,0	
Kokonaistulos	122,0		51,0		33,0		60,0		13,0	
Sijoitetun pääoman tuotto		20,90 %		8,21 %		4,00 %		12,1 %		1,6 %
Vakavaraisuus										
Omavaraisuusaste %		66,7 %		67,3 %		72,1 %		70,0 %		72,5 %
Nettovelat										
- rahalaitos	0		0		0		0		0	
- kaupunki	0		0		0		0		0	
- pääomalaina	0		0		0		0		0	

Vatajankosken Sähkön kuntayhtymä

Tytäryhtiöiden lisäksi Kankaanpään kaupungilla on merkittävä omistus Vatajankoski Oy:stä sekä suoraan, että Vatajankosken Sähkön kuntayhtymän kautta. Kankaanpään osuus kuntayhtymästä on 71,81 %. Kuntayhtymä omistaa Vatajankoski Oy:n osakkeista yhteensä 54,8 % (äänivallasta 57,9 %), Kankaanpään kaupunki tytäryhteisöineen lisäksi n. 23 %,

Kankaanpään kaupunki ei aseta kuntayhtymälle erillisiä tavoitteita, mutta tavoittelee omistuksellaan, että Vatajankosken konserni toimii kannattavasti, jolloin sen tuloutus kaupungille pysyy merkittäväällä tasolla. Tilikauden aikana tulee ratkaista kuntayhtymän tuloutuksen tilanne vuoden 2024 jälkeen.

Lisäksi tavoitellaan, että yhtiön toiminta osaltaan tukee osaltaan kaupungin strategisten päämäärien saavuttamista.

Tilikauden aikana tulee ratkaista kuntayhtymän tuloutus vuoden 2024 jälkeen

Vatajankosken Sähkön kuntayhtymä

x 1.000 €

Kasvu	TP2019	%	TP2020	%	TP2021	%	TA 2022	%	TP 2022	%	TA 2024	%
Liikevaihto = toimintatuotot	137		138		138		138		432		52	
Tase	6 841		6 262		5 800		5 610		5 633		4 400	
Henkilöstö												
Kannattavuus												
Nettotulos	324		309,0		401,0		668,0				481,0	
Kokonaistulos	324		309,0		401,0		668,0					
Sijoitetun pääoman tuotto		4,21 %		4,93 %		6,91 %		11,91 %		5,53 %		
Vakavaraisuus												
Omararaisuusaste %		100 %		100 %		100 %		100 %		100 %		100 %
Nettovelat												
- rahalaitos												
- kaupunki												
- VSO												
Tuloutus kunnille												
Kankaanpää	640		628		613		605				601	
Karvia	264		259		253		250				248	
Korko- ja rahoituskulut												
Tuloverot	8		8		15		25				20	
Tuloutus kunnille yht	904		887		866		855				850	

Osakkuusyhteisöt

Pohjois-Satakunnan Seutuverkko Oy:llä (PSSV) on merkittäviä haasteita taloudellisen tilanteen osalta. Vuoden 2024 lopussa yhtiöllä ei ole mahdollisuuksia suoriutua enää lainojen lyhennyksistä ilman erityisiä toimenpiteitä.

Yhtiö on neuvotellut potentiaalisten verkkoyhtiöiden kanssa yhtiön mahdollisesta myymisestä tai liiketoiminnan vuokraamisesta. Yhtiön hallitus tullut siihen johtopäätökseen, että tällä hetkellä toteutettavissa oleva ratkaisumalli on yhtiön omistajakuntien osuudet lainanlyhennyksiin perustuen tehtyihin takauksiin.

Yhtiö on neuvotellut lainat myöntäneiden pankkien sekä EU-tukea rakentamiseen myöntäneiden tahojen (Trafi-com ja ELY-keskus) kanssa ja yhtiö on saanut näiltä tahoilta varmistuksen, että suunniteltu menettely on mahdollinen eikä aiheuta tukien takaisinmaksua tai muutoksia lainojen maksusuunnitelmissa tai muissa ehdoissa.

Kankaanpään takausvastuut yhtiöstä olivat vuodenvaihteessa 2022 yhteensä 6,2 miljoonaa euroa. Kaupungin talousarviossa 2024 on varauduttu 194 000 euron osuuteen yhtiön lainanlyhennyksistä.

Kankaanpään kaupunki omistaa Pohjois-Satakunnan Palloilu- ja messukeskuksesta 43 %. Yhtiön taloudellinen tilanne on haastava. Yhtiön liiketappio 30.4.2023 päättyneellä tilikaudella oli noin -42 000 euroa ja oma pääoma on noin 33 000 euroa,

Kaksi muuta osakkuusyhteisöä ovat Koy Kankaanpään Virastokeskus ja Kankaanpään Keinojää Oy.

4. Riskienhallinta ja sisäinen valvonta

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen perusteet

Kaupungin sisäisen valvonnan ja siihen liittyvän riskienhallinnan tarkoituksena on varmistaa, että kaupungille ja kaupunkikonsernille asetetut tavoitteet saavutetaan ja että toiminta on taloudellista ja tuloksellista.

Valvonnan tavoitteena on varmistaa, että päätökset perustuvat riittävään ja luotettavaan tietoon ja toiminnassa noudatetaan lakeja, ohjeita ja päätöksiä. Tavoitteena on myös omaisuuden ja resurssien turvaaminen.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kokonaisuus ja vastuut on määritelty:

- kuntalaissa
- hallintosäännössä (valtuusto, päivitys voimaan 30.9.2023)
- sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteissa (valtuusto 15.12.2014 § 89.)
- konserniohjeessa (valtuusto 13.11.2017)
- muissa ohjeissa (hallitus, henkilöstöjaosto, johtoryhmä)
- delegointipäätöksissä (toimielimet, viranhaltijat) ja tehtävänkuivissa

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta operatiivisena toimintana kuuluvat kaupunginhallitukselle, kaupunginjohtajalle sekä kunnan muulle johdolle.

Valtuuston hyväksymän ohjeen mukaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan vastuut ja työnjako Kankaanpään kaupunkikonsernissa ovat:

Kaupunginvaltuusto päättää kaupungin ja kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista.

Kaupunginhallitus vastaa siitä, että sisäinen valvonta ja riskienhallinta muodostavat toimivan ja kattavan kokonaisuuden.

Toimielimet vastaavat omalla hallinnonalallaan, että sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet tulevat täytetyiksi; viranhaltijaorganisaation tehtävänä on luoda ja ylläpitää konkreettiset muodot ja toteuttamisvälineet sisäiselle valvonnalle ja riskienhallinnalle.

Kaupungilla ei ole erikseen sisäisen tarkastuksen yksikköä, mutta ulkoisen tarkastuksen yhteydessä on suoritettu myös sisäistä tarkastusta tukevia toimenpiteitä

Keskeiset valvontatoimenpiteet 2023 ja 2024

Sisäinen valvonta koostuu sisäisestä tarkkailusta, seurannasta ja sisäisestä tarkastuksesta. Sisäinen valvonta on jatkuvaa toimintaan liittyvien työvaiheiden tai erillisten toimenpiteiden ja varojen käytön valvontaa, mitä eivät suorita erityiset valvontaelimet vaan koko toteuttajaorganisaatio. Talousarvion toteutumista raportoidaan neljännesvuosittain kaupunginvaltuustolle ja kuukausittain kaupunginhallitukselle. Lautakunnissa talouden toteumaa seurataan vähintään neljännesvuosittain. Tulosalueiden ja palvelukokonaisuuksien vastuuhenkilöillä on mahdollisuus seurata kirjanpidon toteutuma- ja tapahtumatietoja ajantasaisesti.

Kaupunginhallitus seuraa lautakuntien päätöksentekoa esityslistojen ja pöytäkirjojen sekä kaupunginhallituksen lautakunnissa olevien edustajien välityksellä. Tarvittaessa lautakuntien alaisia johtavia viranhaltijoita kuullaan kaupunginhallituksen kokouksissa.

Sisäistä valvontaa helpottavat asianhallinnan ja ostolaskujen käsittelyn sähköiset tietojärjestelmät, jotka varmentavat dokumentointia niin päätöksenteossa kuin laskuliikenteessä. Myös vaarallisten työyhdistelmien välttämiseen on kiinnitetty huomiota mm. taloushallinnon prosessien osalta.

Palkkojen osalta käytössä on esihenkilöiden sekä henkilöstöhallinnon suorittamia varmennuskontrolleja.

Tulosalueet vastaavat sopimusten ja niihin liittyvien vastuiden seurannan järjestämisestä. Kaupungin sopimustenhallintaa sekä asianhallintaa toteutetaan Dynasty -järjestelmällä.

Kaupungilla on mittava kiinteistöomaisuus ja sen kuntoa seurataan säännöllisesti. Vuoden 2023 aikana tehtiin erillinen selvitys sote-kiinteistöistä ja niiden taloudesta. Lisäksi tehtiin selvityksiä liittyen kyläkoulujen tiloihin.

Konsernivalvonta

Kaupunginjohtaja ja muu konsernijohto vastaavat siitä, että sisäinen valvonta ja riskienhallinta on asianmukaisesti järjestetty kaupunkikonsernissa. Kaupunkikonsernin tytäryhteisöissä kunkin yhteisön hallitus vastaa yhteisön sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta lainsäädännön ja oman ohjeistuksensa mukaisesti

Kaupunginhallitus kuulee tarvittaessa tytäryhteisöjen toimivaa johtoa siten kuin valtuuston hyväksymässä konserniohjeessa ohjeistetaan.

Konsernivalvontaa toteutetaan ohjeistamalla kaupungin edustajia tytäryhteisöjen päätöksentekokeleimissä.

Kehittämistoimenpiteet ja tavoitteet 2024

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan osalta ei ole erillistä sisäisen valvonnan perusteita tarkentavaa ohjetta. Tarkentavan ohjeistuksen laadintaa on jatkettu tilikauden 2023 aikana ja vuodelle 2024 asetetaan tavoitteeksi sen hyväksyminen.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan raportointia sekä suunnittelua on tavoitteena kehittää siten, että käytössä on tuloalueille yhtenäinen suunnitelma- ja raporttirunko.

Sopimushallinnan osalta kehittämistoimenpiteenä on asianhallintajärjestelmän uuden version ominaisuuksien hyödyntäminen ja sitä kautta entistä systemaattisempi sopimusten hallinta.

Riskienhallinnassa korostuvat konsernin riskien hallinta sekä maailmantilanteiden ja talouden muutoksiin liittyvät toimenpiteet.

Kaupunginhallituksen arvio talousarviovuoden 2024 sekä suunnitelmavuosien 2024-25 keskeisimmistä riskeistä ja niiden hallinnasta

Kaupunkikonsernin riskit jaotellaan neljään pääryhmään, jotka ovat

- 1) strategiset riskit
- 2) taloudelliset riskit
- 3) toiminnalliset riskit
- 4) vahinkoriskit.

Näihin liittyvien riskien hallintaa raportoidaan talousarvion, osavuosiraporttien ja tilinpäätösten yhteydessä. Lisäksi riskiarvioita hyödynnetään muun päätöksenteon yhteydessä.

Strategiset riskit

Kaupunkikonsernin strategisissa riskeissä painottuu merkittävästi hyvinvointialueiden toiminnan aloittamiseen liittyvä muutos, jossa kunnan tehtäväkenttä on merkittävästi muuttunut. Vuonna 2025 uudistukset jatkuvat TE-palvelujen uudistuksella, jossa Kankaanpään työllisyyspalvelut siirtyvät valtiolta Porin kaupungin alaisuuteen.

Uudistuksien jälkeen kuntien toiminnassa painottuu aiempaa enemmän kunnan elinvoimaisuus.

Elinvoimaisuuteen liittyy keskeisesti väestönkehitys. Kankaanpään, kuten koko maan väestö ikääntyy ja syntyvyys on ollut aiempaa alhaisempaa. Uusimpien väestöennusteiden mukaan, jos syntyvyys jäisi viimeisimpien vuosien tasolle, olisi väestön vähentyminen aiempaa ennakoitua nopeampaa.

Riskinä on syntyvyyden lisäksi edelleen maan sisäinen muuttoliike kasvukeskuksiin. Mikäli kaupungin väestökehitys on edelleen negatiivinen, asettaa se painetta tulevaisuuden palvelujen tuottamiseen.

Kaupungin veto- ja pitovoiman ylläpito ja kehittäminen ovat avainasemassa.

Vuosien 2021 ja 2022 aikana kaupungin työllisyystilanne kehittyi erinomaisesti. Vuoden 2023 aikana tunnusluvut eivät ole merkittävästi heikentyneet, mutta talouden taantumalla voi pitkittyessään olla merkittäviä vaikutuksia.

Kankaanpää on merkittävän työpaikkaomavarainen. Riskejä liittyy riittävän ja osaavan työvoiman saamiseen.

Strategisia riskejä on pyritty hallitsemaan mm. strategian päivityksellä. Strategiatyötä on jatkettu talousarvion 2023 ja 2024 valmisteluprosessissa. Talousarvion toiminnalliset tavoitteet on kytketty vuonna 2022 päivitettyyn ja tiivistettyyn strategiaan.

Tärkeitä toimia strategisten riskien hallinnassa ovat yhteistyö eri toimijoiden kuten hyvinvointialueen ja tulevan TE-alueen toimijoiden kanssa. Yhteistyö yritysten ja vapaaehtoissektorin kanssa on myös tärkeää.

Konserninäkökuilmasta korostuvat toimivat konserni prosessit ja konserniyhteisöjen säännöllinen kommunikaatio konserni johdon kanssa.

Taloudelliset riskit

Vuoden 2020 tilinpäätöksessä Kankaanpään kaupungin ja Honkajoen kunnan taseissa oli yhteenlaskettuna alijäämää 2,09 miljoonaa euroa, joka tuli kuntalain mukaan kattaa vuoden 2023 loppuun mennessä. Vuoden 2021 aikana pystyttiin kattamaan tilinpäätöksessä olleet alijäämät ja kertynyt ylijäämä kasvoi vuoden 2022 lopussa 5,5 miljoonaa euroon. Myös talousarvio 2023 on yli 5 miljoonaa euroa ylijäämäinen, mutta siitä noin 2 miljoonaa on muuttumassa peruspääomaksi Kirjanpitolausuntakunnan kunta- ja hyvinvointijaoston lausunnon perusteella. Ylijäämistä merkittävä osa on kerääntynyt kuntaliitosavustuksesta, satunnaisesta valoverkon myyntierästä ja valtion kohonneesta rahoituksesta.

Talouden tasapainoon liittyy kuitenkin tiedossa olevia riskejä

- Vuoteen 2023 verrattuna verotulot vähenevät yli miljoona euroa, oletettuun toteumaan merkittävästi enemmän.
- Veroihin liittyy talouden taantumun uhkaa. Talouden taantuma vaikuttaa, verotuloihin viiveellä.
- Palkankorotukset taso vuonna 2024 hieman reilu miljoona euroa.
- Valtionosuuksien taso on muutettu talousarviossa 2023 yhteensä 10,3 me, vuonna 2024 alustavasti noin 8,8 miljoonaa euroa. Lisäksi tarkistuslaskennassa olisi kaikkien kuntien valtionosuudet vähentyneet noin 80 euroa/asukas, mutta tätä muutos siirtyy vuosiin 2025-27.
- Vuosien 2020-23 aikana kertaluonteisia taloutta parantavia eriä, kuten kuntaliitosavustus +3,5 miljoonaa euroa, valoverkon myynti +1,7 miljoonaa euroa sekä valtion korona-aikana nousut rahoitus.

Näiden vaikutus poistuu 2024 alkaen.

- Inflaatio ja korot ovat olleet voimakkaassa nousussa, mutta tasaantuneet syksyllä 2023.
- Talouden taantumun liittävät riskit ovat nousseet syksyn 2023 aikana, mikä vaikuttaa pidemmällä aikavälillä mm. verotulojen kertymään.

Riskejä on tavoitteena hallita talouden ja sen tasapainon ajantasaisella seurannalla. Seuranta vaikuttaa merkittävästi valtionosuuksien ja verotulojen kehityksen arvioinnin haastavuus sekä yleisen kustannuskehityksen sekä talouden taantumun vaikutukset.

Korkokulujen osalta korkosuojauksia muutettiin syksyn 2022 aikana. Tämä nostaa kaupungin korkokuluja, mutta pienentää merkittävästi korkojen nousun tuomaa ennakoinnattomuutta. Kaupunki on myös hankkinut ulkopuolista asiantuntijapalvelua konsernin rahoitusriskien hallintaan.

Taloudellista riskiä liittyy myös kaupunkikonsernin ja takausvastuiden rahoitukseen.

Kaupungin voimakas investointitahti, joka osin jatkuu vielä tulevinakin vuosina, johtaa velkaantumisen kasvuun. Suurta lainamäärää joudutaan jatkossa hoitamaan entistä pienemmällä tulopohjalla, koska ikärakenteen muuttamisen myötä verotulojen kasvu on hidasta ja merkittävä osa verotuloista ja valtionosuuksista siirtyy hyvinvointialueelle.

Kaupungin lainasalkkua on suojattu kahdella korkojohdannaisella, joiden suojausmäärä on yhteensä 40 miljoonaa euroa. Lisäksi kiinteäkorkoista lainaa on siten, että suojausaste on edelleen lähes 100 %:ia vuodelle 2024.

Korkojohdannaiset astuivat suunnitelman mukaisesti voimaan huhtikuussa 2022 ja niitä muokattiin syksyn 2022 aikana. Toisessa suojassa maksetaan vuoteen 2027 saakka 1,513 %:n kiinteää korkoa 30 miljoonan euron pääomalle. Toisen korkosuojan (10 miljoonaa euroa) korkotaso on 1,355 %:ia euribor 6 kk 5 % tasolle saakka. Mikäli euribor 6 kk ylittää 5 % on maksettava korko euribor 6 kk – 1 %.

Suuret investoinnit kasvattavat myös poistoja. Nämä molemmat tekijät heikentävät tulosta ja tuovat painetta kasvattaa vuosikatetta.

Kaupungilla arvioidaan olevan lainaa vuoden 2023 lopussa noin 55 miljoonalla eurolla.

Tilinpäätöksessä 2022 oli kaupungilla takauksia 16,9 miljoonalla eurolla. Näistä merkittävimmät olivat takaukset tytäryhtiöiden Kankaanpään Asunnonhankinta Oy:n 2,4 miljoonaa euroa Kiinteistö Oy Honkajoen Vuokratalojen, Kankaanpään Yrityspalvelu Oy:n sekä osakkuusyhtiö Pohjois-Satakunnan Seutuverkko Oy:n lainoille.

Pohjois-Satakunnan Seutuverkko Oy antaa koko seutukunnan toimijoille mahdollisuuksia, mutta sen tulee olla myös kilpailukykyinen langattomien ratkaisujen kanssa. Verkon rakentamiseen on sijoitettu merkittävät summat ja kaupungilla on myös isot vastuut yhtiöstä lainojen takausten kautta. Yhtiön liikevaihto on pieni verrattuna lainamäärään, mistä aiheutuu omistajakunnille taloudellista riskiä. Yhtiön lainojen lyhennys vaatii takaajakuntien panostusta tulevina vuosina. Kankaanpään maksuosuudeksi on arvioitu noin 200 000 euroa vuodelle 2024. Lisäksi ainakin Honkajoen vanhustentaloyhdistyksen osalta lainoista suoriutuminen vaatinee kaupungin panostusta.

Kaupunki vuokraa merkittävän määrän tiloja hyvinvointialueelle. Tiloihin liittyy merkittävä määrä lainaa sekä taasearvoa. Tilojen vuokrauksella on merkittävä vaikutus kaupungin talouteen.

Kaupungin omistaman Kankaanpään Yrityspalvelun omistamien toimitilojen vuokraustilanne ja elinkeinoelämän kehittyminen heijastuvat yhtiön taloudessa. Kaupunki on myöntänyt yhtiölle lainoja sekä taannut yhtiön lainoja. Yhtiön lainamäärä on edelleen melko suuri liikevaihtoon nähden.

Kankaanpään Asunnonhankinnalla on kiinteistöomaisuutta, joiden osalta tulee arvioida peruskorjausten tarvetta ja rahoitusta. Lähtökohtaisesti asuntotuotannon tulee kuitenkin olla vuokratuotoilla rahoitettua.

Viimeisen kahden vuoden aikana inflaatio on noussut voimakkaasti, minkä vaikutukset tulevat jatkuessaan näkymään myös toimintamenojen kasvuna. Talousarvion laadinnan aikaan kuitenkin vaikuttaisi, että merkittävin inflaatiiovauhti on hidastunut ja osa hinnoista on jopa laskenut huipputasostaan. Pitkittyessään Venäjän hyökkäyssodan vaikutukset Ukrainassa sekä yleinen taloudellinen kehitys vaikuttaa edelleen myös kuntien taloudelliseen tilanteeseen.

Toiminnalliset riskit ja niihin vastaaminen

Osaavan henkilöstön saatavuuteen liittyy riskejä. Työvoiman pysyvyydestä ja saatavuudesta huolehditaan mm. pitkäjänteisen henkilöstösuunnittelun, koulutuksen sekä hyvinvoinnin kehittämisen avulla.

Säännöllisten esihenkilöinfojen avulla jaetaan kaupungin esihenkilöille ajantasaista tietoa ja koulutusta. Esihenkilöille on järjestetty mahdollisuus esihenkilövalmennukseen.

Toimivalla sijaistuksen ja varahenkilösuunnittelun avulla pienennetään toiminnallisia riskejä.

Henkilöstön jaksaminen työn kuormittavuuden kasvaessa on haasteena ja riski esim. sairauspoissaolojen kasvaessa. Yhteistyötä on lisätty työterveyshuollon ja Kevan kanssa.

Digitalisaation kattavampaan hyödyntämiseen liittyy sekä toiminnallisia riskejä että mahdollisuuksia. Hyötyjä, riskejä ja mahdollisuuksia on kartoitettu vuosien 2022 ja 2023 aikana digityöryhmän johdolla.

Keskeisenä toiminnallisena riskinä ovat mm. kriittisten tietojärjestelmien toimintaan sekä mm. palvelunestohyökkäyksiin liittyvät riskit. Näihin riskeihin vastataan tietojärjestelmien varmistuksella, tietoturva- ja tietosuojajohteisuksella sekä henkilöstön koulutuksella. Kybersuojaukseen on kiinnitetty erityistä huomiota.

Vuosien 2022 ja 2023 aikana on voimistunut epävakaa maailmantilanne. Ukrainan sota on aiheuttavat sekä toiminnallisia että taloudellisia riskejä. Kaupunkiin on vuoden 2022 ja 2023 aikana saapunut merkittävä määrä ukrainalaisia. Sotaa pakoon lähteneiden määrän kasvaminen aiheuttaa erilaisia toiminnallisia haasteita, joita kaupunki on kuitenkin pyrkinyt kääntämään positiiviseksi vahvalla panostuksella kotoutumiseen. Kotouttamisen avuksi on palkattu mm. määräaikainen maahanmuuttokoordinaattori. Ukrainalaisten varhaiskasvatuksesta ja koulutuksesta aiheutuu kuluja, jotka korvataan valtionosuuksissa viiveellä tulevina vuosina. Esimerkiksi vuoden 2023 valmistavan opetuksen oppilaat vaikuttavat vuoden 2025 valtionosuuteen noin 0,5 miljoonaa euroa kasvattavaksi.

Ukrainassa käytävä sota ja sen liitännäisvaikutukset ovat vaikuttaneet laajasti myös kuntien varautumiseen. Suomen Nato jäsenyys näkyy Kankaanpäässä varuskuntakaupunkina, jossa on merkittävä harjoitusalue.

Kaupungin palveluilla ja vuoden 2023 alusta aloittaneiden hyvinvointialueiden palveluilla on monia yhdyspintoja. Kuntalaisten ja asiakkaiden palveluketjujen sujuvan toiminnan kannalta olisi olennaista, että yhteistyö hyvinvointialueeseen olisi mahdollisimman toimiva. Hyvinvointialueiden tiukka taloustilanne on näkynyt alueen palvelurakenteen pohdinnalla. Näiden vaikutuksilla on iso merkitys myös kuntien elinvoimaan.

Toiminnallista yhteistyötä on jatkossakin mm. hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä, työllisyyden ja kotoutumisen edistämisessä, varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa, tietohallinnossa sekä sosiaali- ja terveydenhuollon tilojen vuokrauksessa ja niihin liittyvissä investoinneissa.

Vahinkoriskit

Keskeisenä riskinä ovat toimitilariskit, kuten ennakoimattomat sisäilma- ja kosteusongelmat. Tähän on vastattu mm. kaupungin rakennuskannan mittavalla saneerauksella. Muita keinoja ovat mm. kiinteistöjen kuntotutkimukset, ennakoiivat korjaustoimenpiteet sekä hulevesien hallinnan parantaminen.

Vedenottokapasiteetin, häiriöttömän talousveden saannin ja jakelun turvaaminen on keskeinen sekä toiminnallisten että vahinkoriskien hallinnan keino. Näiden hallinnassa keskeisenä osana Hämeenkaan on uusi vedenottamo. Vesihuollon korjausvelan hallinta on myös keskeistä.

Työturvallisuuteen kiinnitetään huomiota mm. riskien arvioinnin avulla. Vahinkoriskien osalta kaupungilla on kattava vakuutusturva Fenniassa.

Ympäristöasiat

Ympäristöpalveluista Kankaanpään kaupungin alueella on vastannut Pohjois-Satakunnan Peruspalvelukuntayhtymä (PoSa), mutta toiminta siirtyi vuoden 2023 alussa Kankaanpään kaupungille. Ympäristöpalveluihin kuuluvat ympäristöterveydenhuolto (terveysvalvonta ja eläinlääkintä) ja ympäristönsuojelu. Toimialojen viranomaisena toimii Kankaanpään Ympäristö- ja terveyslautakunta.

Ympäristönsuojelu on ympäristön tilan parantamista ja pilaantumisen ehkäisemistä. Ympäristönsuojeluun kuuluvat mm. vesiensuojelu, maaperän- ja pohjavedensuojelu, meluntorjunta ja jätehuollon toimivuuden sekä roskaamisen valvonta. Terveysvalvonta huolehtii elintarvike-, talousvesi- ja uimavesivalvonnasta sekä mm. tupakkalain mukaisesta valvonnasta. Eläinlääkintä huolehtii eläinten terveyden- ja sairaanhoidosta, eläintaudeista ja eläinsuojelusta sekä elintarvikkeiden alkutuotannon turvallisuudesta.

Vesihuolto ja jätehuolto

Vesihuoltolaitos toimittaa vettä Kankaanpään ja Honkajoen alueelle sekä vettä myydään muille kunnille. Vesihuoltolaitos puhdistaa Kankaanpään ja Honkajoen alueen jätevedet ympäristölupaehtojen mukaisesti. Vesihuoltolaitoksen häiriötilanteisiin varautuminen on osa kaupungin varautumista. Vesihuoltoon on tehty vuosien 2022 ja 2023 aikana merkittäviä toimintaa parantavia investointeja, jotka jatkuvat vuonna 2024.

Kaupungin 100 %:sti omistaman Pohjois-Satakunnan Jätteidenkäsittely Oy:n tehtävänä on vastata Kankaanpään kaupungin vastuulle jätelain perusteella kuuluvista jätehuoltopalveluista, niiltä osin, kun hoitaminen ei edellytä julkisen vallan käyttöä. Kankaanpään kaupungin jätehuoltoviranomainen on tekninen lautakunta.

Ilmastotyö

Kankaanpään kaupungilla on kaupunginvaltuuston hyväksymä Ilmasto-ohjelma 2017-2025, jossa on asetettu tavoitteet kaupungin ilmastotyölle. Ohjelman toteumasta raportoidaan vuosittain kaupunginvaltuustolle. Kaupungin ilmastotyötä koordinoi monialainen, viranhaltijoista ja luottamushenkilöistä koostuva ilmastotyöryhmä.

Kankaanpään kaupunki on liittynyt 21.12.2016 kunta-alan energiatehokkuussopimukseen kaudelle 2017–2025. Kankaanpään kaupungin tavoitteena on vähintään 7,5 prosentin ohjeellinen energiansäästö sopimuskaudella 2017–2025.

Energiatehokkuustoimenpiteistä ja energiankulutuksen toteumasta raportoidaan Motivalle vuosittain huhtikuun loppuun mennessä. Lisäksi kaupunki on osa ilmastotyötä osallistunut alueellisiin ja valtakunnallisiin ilmastohankkeisiin, joissa tavoitellaan hiilineutraalisuutta.

Muut ympäristötekijät:

Isommista peruskorjauskohteista teetetään haitta-aine- ja kuntokartoitukset. Kaupungin rakennusten energialähteinä lisätty kaukolämmön lisäksi uusiutuvan energian käyttöä kuten hukkalämmön hyödyntämistä ja aurinkosähköä.

Ilmastonmuutoksen seurauksena sään ääri-ilmiöt kuten rankkasateet ja toisaalta kuivat kaudet sekä nopeat säävaihtelut ovat lisääntyneet ja niiden on arvioitu edelleen lisääntyvän. Vaihtelevat sääolosuhteet vaikeuttavat kustannusten ennakkointia ja lisäävät etenkin liikenneväylien kunnossapidon tarvetta ja kustannuksia. Rankkasateet aiheuttavat haasteita hulevesienhallintaan keskusta-alueella etenkin vanhalla katuverkostolla, missä ei ole hulevesiviemärintiä tai alueilla, joissa hulevesiputkistojen mitoitus on riittämätön. Hulevesienhallintaan kuten hulevesiverkostojen mitoitukseen, veden poistumisreitteihin tulvimistilanteissa, ojastojen kuntoon sekä hulevesien imeyttämiseen ja läpäiseviin pinnoitteisiin on kiinnitetty viime vuosina enenevässä määrin huomiota.

5. Talousarvion rakenne

Kuntalain 110 §:n mukaan kunnan talousarviossa tulee olla käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Kaupungin talousarvio on laadittu kuntalaissa esitetyllä rakenteella huomioiden Kuntaliiton talousarviosuosituksen. Lisäksi rakenne perustuu valtuuston hyväksymään hallintosääntöön ja siinä määriteltyihin tulosalueisiin.

Talousarvio koostuu seuraavista talousarvio-osista:

- A. Yleisperustelut
- B. Käyttötalousosa
- C. Tuloslaskelmaosa
- D. Investointiosa
- E. Rahoituslaskelmaosa
- F. Liitteet

Talousarviolla ja taloussuunnitelmalla on kaksi näkökulmaa:

- 1) kokonaistalouden näkökulma ja
- 2) toiminnan ohjauksen näkökulma.

Kokonaistalouden näkökulmasta kaupungin kokonaistaloutta kuvataan talousarvion ja -suunnitelman tuloslaskelmaosassa ja rahoituslaskelmaosassa. Toiminnan ohjauksen näkökulmasta kaupungin toimintaa ohjataan käyttötalousosan ja investointiosan tavoitteilla ja määrärahoilla.

Yleisperusteluissa esitetään mm. katsaus yleiseen taloudelliseen tilanteeseen sekä kunnallistalouden kehitykseen, kaupungin talouteen, strategia ja strategiset tavoitteet.

Käyttötalousosa sisältää tulosaluekohtaiset talousarviot ja toiminnalliset tavoitteet. Tulosalueiden suunnitelmat sisältävät myös toiminnan kuvauksen sekä palveluajatuksen, toiminnan painopisteet suunnittelukaudella ja toimintaa kuvaavat tunnusluvut.

Tuloslaskelmaosassa esitetään kaupungin kokonaistalouden keskeiset erät, jotka ovat varsinaisen toiminnan menot ja tulot, verotulot, valtionosuudet, rahoitustulot ja -menot sekä suunnitelman mukaiset poistot.

Rahoituslaskelmalla osoitetaan, kuinka kaupungin menot rahoitetaan.

Investointiosassa on esitetty vuoden 2024 ja suunnitelmavuosien 2025-26 investointihankkeet perusteluineen.

Taloussuunnitelma laaditaan kolmivuotiskaudeksi. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Taloussuunnitelman tasapainossa voidaan ottaa huomioon talousarvion laadintavuoden taseeseen kertyväksi arvioitu ylijäämä. Taloussuunnitelma voi siten olla alijäämäinen, mutta vain enintään siihen määrään kuin laadintavuoden lopussa arvioidaan kertyvän ylijäämää. Ylijäämän määrän arvioinnissa otetaan huomioon edellisen vuoden tilinpäätöksen lisäksi laadintavuoden talousarvio ja siihen tehdyt muutokset sekä muut tiedossa olevat laadintavuoden tulokseen vaikuttavat tekijät. Kunnan laatiessa taloussuunnitelmaa se voisi siten ottaa huomioon tasapainossa edellisen tilinpäätöksen ylijäämäerien ja talousarvion laadintavuoden arvioitujen ylijäämäerien yhteenlasketun määrän

6. Sitovuus

6.1. Käyttötalousosa

Talousarvion käyttötalousosassa valtuusto asettaa tulosalueittain toimielimille toiminnalliset tavoitteet, niiden toteutumista kuvaavat mittarit ja mittareille tavoitearvot sekä hyväksyy tulosalueelle tulosaluekohtaisen menoarvion ja tuloarvion erotuksena muodostuvan nettomenomäärärahan. Sitovuus valtuustoon nähden on nettomääräinen ts. menojen ja tulojen erotus eli toimintakate (netto) on valtuustoon nähden sitova tulosalueittain. Myös toiminnalliset tavoitteet ovat valtuustoon nähden sitovia. Palvelukokonaisuuksien tavoitteet eivät ole valtuustoon nähden sitovia.

6.2. Tuloslaskelmaosa

Tuloslaskelmaosassa esitetään kunnan kokonaistalouden keskeiset erät, jotka ovat varsinaisen toiminnan menot

ja tulot, verotulot, valtionosuudet, rahoitustulot ja -menot sekä suunnitelman mukaiset poistot

Tuloslaskelmaosassa menoarviot ja tuloarviot ovat valtuuston hyväksymällä tasolla bruttomääräisesti sitovia. Sitovuustasot on esitetty määrärahojen ja tuloarvioiden yhteenvetotaulukossa.

6.3. Investointiosa

Investointiosassa esitetään kaupungin investointimenot ja –tulot, jotka talousarviovuoden osalta eritellään hankekohtaisesti.

Investointiosassa valtuusto myöntää menoarvion ja tuloarvion erotuksena muodostuvan nettomenomäärärahan hankeryhmäkohtaisesti. Sitovuus valtuustoon nähden on nettomääräinen ts. menojen ja tulojen erotus eli nettomeno on valtuustoon nähden sitova hankeryhmittäin. Kokonaan toteuttamatta jääneen investointikohteen määrärahaa ei kuitenkaan saa siirtää toiselle hankkeelle ilman valtuuston päätöstä.

Merkittävien rakennusinvestointien osalta sitovuus on hankekohtainen. Sitovuustaso on merkitty investointien koosteeseen.

6.4. Rahoituslaskelmaosa

Rahoitusosassa esitetään tulo-rahoituksen riittävyyden lisäksi meno- ja tuloarviona pitkäaikaiseen rahoitukseen liittyvät menot ja tulot kuten antolainat, ottolainat ja niiden lyhennykset. Rahoitusosa sisältää rahoituslaskelman.

Rahoituslaskelmaosassa menoarviot ja tuloarviot ovat valtuuston yhteenvetotaulukossa esitetyllä tasolla nettomääräisesti sitovia.

7. Tilivelvolliset

Kuntalain 125 §:n mukaisia tilivelvollisia ovat kaikki valtuustoa alempien toimielinten jäsenet sekä kunkin toimielimen tehtäväalueen johtavat viranhaltijat, joita ovat kaikki toimielinten esittelijät kukin esittelyynsä ja asianomaisen toimielimen tehtäviin kuuluvien asioiden osalta. Käyttötaloudessa jokaisen tulosalueen kohdalla on mainittu tilivelvollinen toimielin ja tilivelvollinen viranhaltija, investointiosassa hankkeittain on mainittu tilivelvollinen toimielin. Muiden talousarvion osien osalta tilivelvollinen on kaupunginhallitus.

8. Käyttösuunnitelmat ja seuranta

Talousarvion käyttösuunnitelmilla toimielimet jakavat tulosalueen menoarviot ja tuloarviot taloudellisen vallan siirtämisen ja tulosten vastuun kannalta tarkoituksenmukaisiin tehtäviin, kustannuspaikkoihin ja toimintoihin. Sen jälkeen, kun valtuusto on hyväksynyt talousarvion, tulee toimielimen päättää talousarviossa hyväksytyyn määrärahan käyttösuunnitelmasta ja sopeuttaa toiminta käytettävissä oleviin taloudellisiin resursseihin. Toimielimen tulee myös kesken talousarviovuoden muuttaa käyttösuunnitelmaa, mikäli siihen ilmenee tarvetta.

Käyttösuunnitelmat valmistellaan ja käsitellään lautakunnissa kaupunginhallituksen antaman ohjeistuksen mukaisesti, kun vuoden 2023 toteutuma on vertailutietona käytettävissä.

Toimielinten tulee tarkastella tulosalueidensa kokonaismäärärahoja ja kohdentaa tarvittaessa uudelleen ottaen huomioon valtuuston asettamat tavoitteet. Käyttösuunnitelmat on laadittava toiminnan osalta siten, että käytettävissä oleva määräraha riittää.

Käyttösuunnitelmat saatetaan tiedoksi ja mahdolliset määrärahasiirrot päätettäväksi kaupunginhallitukselle ja -valtuustolle maaliskuussa 2024.

Tarkemmat ohjeet ja aikataulu annetaan talousarvion täytäntöönpanomääräyksissä ja raportointia koskevissa erillisohjeissa.

Kuntien ja kuntayhtymien taloustietojen automaattinen raportointi alkoi vuodesta 2022 lähtien. Tiedot toimitetaan Valtiokonttorille neljännesvuosittain, maaliskuun, kesäkuun, syyskuun ja vuoden lopun tilanteen mukaan. Kaupunginhallitukselle ja valtuustolle toimitetaan vastaavassa aikataulussa kaupungin talouden tilanteen yksityiskohtaisempi seuranta, jota täydentää talouden kuukausiraportointi hallitukselle. Toiminnalliset tavoitteet raportoidaan puolivuotiskatsauksessa, ja tarvittaessa, erityisesti toteuman poiketessa merkittävästi valtuuston asettamasta tavoitteesta.

B. Käyttötalousosa

Käyttötalousosassa on esitetty kaupungin normaali toiminta tulosalueittain. Tulosalue on toiminnallinen kokonaisuus, jolle valtuusto asettaa toiminnalliset tavoitteet ja antaa tavoitteiden toteuttamista varten resurssit. Tulosalueelle annettu menoarvion ja tuloarvion erotus eli nettomenomääräraha vastaa kuntalain "määräraha" käsitettä.

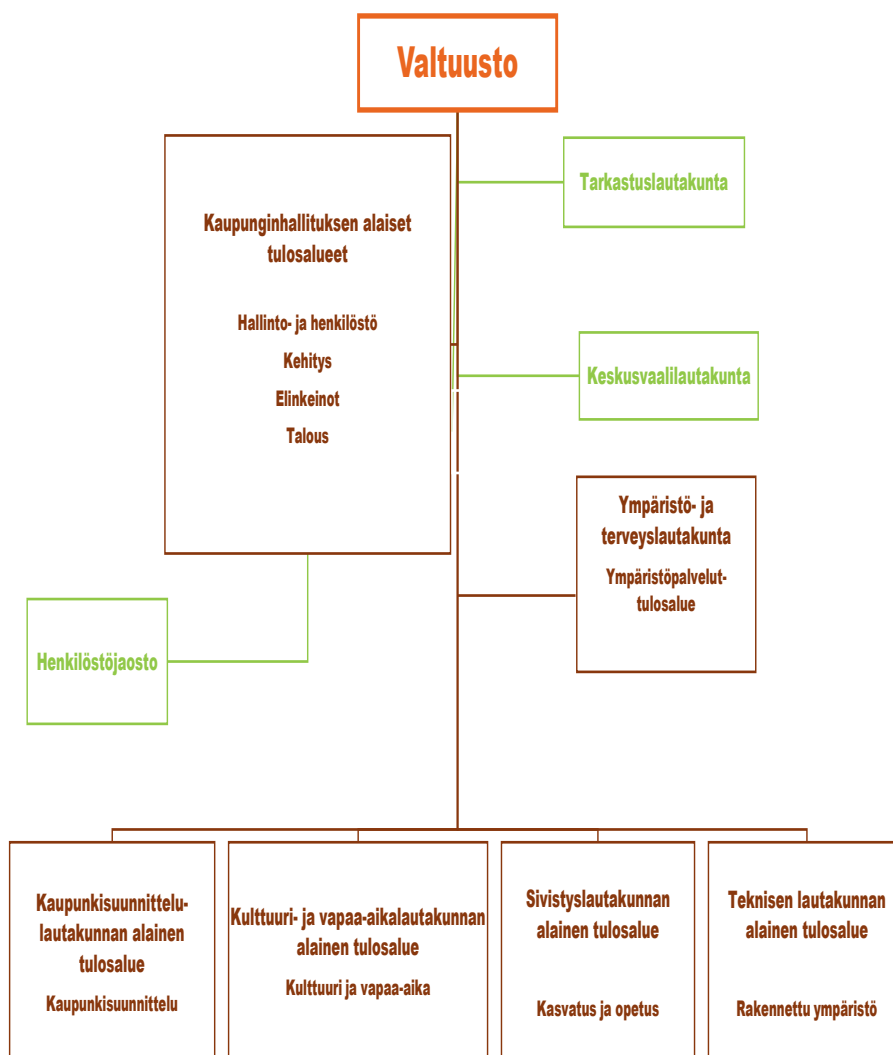
Talousarvion sitovuuspäätöksen mukaan (kohdassa A.6.1.) toiminnalliset tavoitteet ovat valtuuston sitovia tahdonilmaisuja ja niiden toteutumista seuraa valtuuston asettama tarkastuslautakunta. Toiminnallisten tavoitteiden toteutumista seurataan myös kesken talousarviovuoden tapahtuvissa osavuosisiraporteissa. Toiminnallisten tavoitteiden toteutumista kuvaamaan on asetettu erilaisia mittareita ja tunnuslukuja. Edelleen em. sitovuuspäätöksen mukaan määrärahat ovat tulosaluekohtaisesti sitovia. Valtuuston asettamat alemmat toimielimet jakavat omilla päätöksillään toiminnalliset tavoitteet ja määrärahat pienempiin osiin talousarvion käyttösuunnitelmissaan, jotka kaupunginhallitus hyväksyy.

Käyttötalousosassa jokaisen tulosalueen kohdalla on nähtävissä hallintosäännön mukainen tulosalue sekä toimielin ja tämän alainen tilivelvollinen viranhaltija, jotka vastaavat valtuuston asettamien toiminnallisten tavoitteiden toteuttamisesta. Edelleen tulosalueittain on ilmaistu palveluajatus, toiminnalliset tavoitteet, niiden toteutumista kuvaavat mittarit sekä kysyntä- ja laajuustiedot.

Palvelukokonaisuuksien osalta on esitetty kuvaus ja toiminnan painopisteet sekä olennaisimmat muutokset, mutta ne eivät ole valtuustoon nähden sitovia.

Toimintatuotot ja –kulut esitetään tulo/menolajeittain eroteltuna. Näiden erotuksena muodostuva toimintakate on siis tulosalueelle annettu nettomääräinen määräraha.

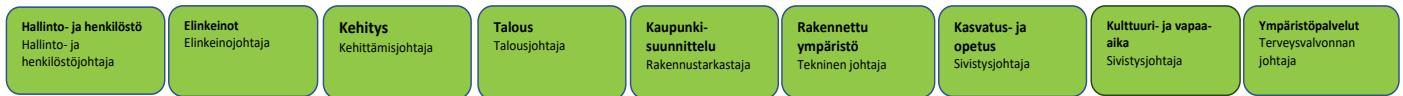
Hallintosäännön 2. luvun mukainen toimielinorganisaatio

Hallintosäännön 3. luvun mukainen henkilöstöorganisaatio 2024

Kaupunginjohtaja

Tulosalueet

Palvelukokonaisuudet

Tilikauden 2023 alussa poistuivat kaksi sosiaali- ja terveystalouden tulosaluetta ja vastaavasti uusi tulosalue on ympäristö- ja terveystalouden tulosalue.

Ympäristö- ja terveystalouden toimialue on Kankaanpään kaupunki, Jämijärven, Karvian, Siikaisten, Merikarvian ja Pomarkun kunnat, joissa palvelun järjestäjänä Kankaanpään kaupunki.

Ympäristö- ja terveystalouden tehtävänä on huolehtia ympäristöpalveluiden järjestämisestä kuntien välisen yhteistoimintasopimuksen mukaisesti. Kankaanpään kaupunki toimii kuntalain (410/2015) 51 §:n mukaisena vastuukuntana.

Käyttötalous tulosalueittain

	KJ Ehdotus
Hallinto ja henkilöstö	-2 632 305
Elinkeinot	-622 426
Kehitys	-1 429 660
Talous	-967 131
Kasvatus ja opetus	-24 500 776
Kulttuuri- ja vapaa-aika	-3 124 549
Kaupunkisuunnittelu	-520 051
Rakennettu ympäristö	599 056
Ympäristöpalvelut	-463 382
Yhteensä	-33 661 224

Palveluajatus

Hallinto- ja henkilöstö –tulosalue tuottaa yleishallinnon ja henkilöstöhallinnon palvelut keskitetysti koko kaupunkiorganisaatiolle. Tulosalue vastaa myös vaalien järjestämisestä sekä tukipalveluiden osalta siivous- ja ruokahuollosta sekä tietohallinnosta. Kaupunkimarkkinointi ja viestinnän koordinointi hoidetaan myös hallinto- ja henkilöstö –tulosalueella. Tulosalueen toiminta on tehokasta ja taloudellista. Toimintaa keskitetään sekä hajautetaan tarkoituksenmukaisesti ja asiakaslähtöisesti. Digitalisaation mahdollisuudet käytetään hyväksi turvaten kuitenkin palvelujen saavutettavuus kaikille kuntalaisille.

Strategiasta johdetut valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet

Strateginen päämäärä ja tulosalueen sitova tavoite

Älykäs ja monipuolinen elinvoima

1. Henkilöstön tietämyksen ja osaamisen sekä verkkoympäristön rakenteen kehittäminen vastaamaan kyberturvallisuuden ylläpidon vaatimuksia: parannamme fyysistä turvallisuutta lukituksilla ja kulunvalvonnalla, tietoturvakulttuuria kyvyillä havaita poikkeamia ja huolellisella ylläpitoprosessilla, kehittämällä verkkoarkkitehtuuria, kouluttamalla henkilöstöä ja luottamushenkilöitä, päivittämällä riskienhallintaa ja varautumissuunnitelmia sekä hyödyntämällä nykyaikaisia teknologioita ja kyberturvallisuushankkeen tuotoksia. Päivitämme vanhentunutta teknologiaa ja laitekantaa sekä hyödynnämme laitteiston ja sovellusten data-analytiikkaa tiedolla johtamisessa.

2. Kaupungin tunnettavuuden ja houkuttelevuuden lisääminen yrittäjä-, asuin- ja matkailukaupunkina monipuolisten markkinointitoimenpiteiden avulla

Mukava arki

1. Kankaanpää-sovelluksen käyttöönotto ja ylläpito
2. Kehityskeskustelujen käyminen 100 %:sti
3. Ruokahuollon toiminnanohjausjärjestelmän käyttöönoton laajentaminen
4. Siivouksen vaihtoehtoisten toimintatapojen hyödyntäminen siivoustyössä
5. Omavalvonnan automatisoinnin jatkaminen
6. Lounasateriatietoisuuden lisääminen ruokailijoille

Kestävä ja ketterä kaupunki

1. Digitalisuuden kehittäminen sähköistämällä sisäisiä ja ulkoisia palveluja, kehittämällä sähköisiä kokouskäytänteitä, antamalla digitukea asiakkaille ja kehittämällä tiedollajohtamista digitiekartan mukaisesti.

2. Kaupungin viestintäohjeen laatiminen
3. Presidentinvaalien ja europarlamenttivaalien toteuttaminen tehokkaasti ja virheettömästi.
4. Henkilöstöetujen kokonaisvaltainen tarkastelu
5. Yleisen perehdyttämissuunnitelman laatiminen
6. Työhyvinvoinnin kehittäminen, työpaikkakohtaisten työhyvinvoinnin kehittämissuunnitelmien laadinta.

Tavoitteiden toteutumista kuvaavat mittarit

Mittari	TP 2020	TP 2021	TA 2022	TAE 2023	TAE 2024
Ateriahinta koulun ja päiväkodit	2,58		2,39	2,76	2,89
Ateriahinta sote-ateriat	5,2		6,95	0	0
Siivouksen tuntihinta		18,75/22,74	19,05/26,78	19,91/25,41	19,24/26,63

Kysyntä- ja laajuustiedot

Kysyntä- ja laajuustieto	TP 2020	TP 2021	TA 2022	TAE 2023	TAE 2024
Mitoitettu siivousaika h/pvä	112,5	112,5	127,88	140,85	142,35
Henkilöstömäärä/henkilötyövuodet	40/37,5	38/37,5	45/44,5	37/32,75	34/34,5
Tuotettujen aterioiden määrä koulut ja päiväkodit		409 677	406 355	467 966	482 072
Tuotettujen aterioiden määrä sote		142 080	125 385	0	0

Tulosalueen määräraha (toimintakate sitova)

Hallinto ja henkilöstö	TP 2021	TP 2022	TA 2023	LKE 2024	KJE 2024	KH 2024	KV 2024	TS 2025	TS 2026
Tuotot	4 067 312	4 509 697	3 728 240	4 067 352	4 067 352			4 128 363	4 190 288
Myyntituotot	3 935 660	4 230 544	3 553 240	3 867 352	3 867 352				
Maksutuotot	0								
Tuet ja avustukset	130 526	277 904	175 000	200 000	200 000				
Muut toimintatuotot	1 126	1 250							
Kulut	-5 769 556	-6 099 972	-6 191 329	-6 699 657	-6 699 657			-6 800 152	-6 902 155
Henkilöstökulut	-2 715 889	-2 771 918	-3 005 279	-2 979 353	-2 979 353				
Palvelujen ostot	-1 942 799	-2 205 295	-2 147 974	-2 314 357	-2 314 357				
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-758 953	-844 843	-674 753	-747 686	-747 686				
Avustukset	-10 894	-24 331							
Muut toimintakulut	-341 020	-253 585	-363 323	-658 261	-658 261				
Toimintakate	-1 702 244	-1 590 275	-2 463 090	-2 632 305	-2 632 305			-2 671 790	-2 711 866

Tulosalueen sisältämät palvelukokonaisuudet

Palvelualueen kuvaus

Vaalit

Vaalit- palvelukokonaisuus vastaa vaalien järjestämisestä siltä osin, kuin vastuu on vaalilaissa määritelty kunnille. Vuonna 2024 järjestetään presidentinvaalit ja europarlamenttivaalit. Kustannustehokkuuden lisäksi keskeisenä arvona on, että jokaisella olisi tosiasiallinen

Tarkastustoimi

Tarkastustoimi –palvelukokonaisuudesta vastaa tarkastuslautakunta, jonka tehtävät on määrätty kuntalain 121 §:ssä Tarkastuslautakunnan tehtävä on valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat ja arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kaupungissa ja kaupunkikonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Tarkastuslautakunnan lakisäätteisiin tehtäviin kuuluu myös mm. talouden tasapainoituksen toteutumisen arviointi,

Yleishallinto

Yleishallinto -palvelukokonaisuuden talousarvio sisältää määrärahat kaupunginvaltuuston, kaupunginhallituksen, kaupunginhallituksen henkilöstöjaoston sekä kaupunginjohtajan ja kaupungin johtoryhmän hallinnon tuottamiseen. Palvelukokonaisuuteen on budjetoitu kaupunginjohtajan, johdon sihteerin sekä tiedonhallintasihteerin palkkamenot. Asiahallintajärjestelmän päivittäminen, sähköinen arkistointi sekä mm. sähköisen

Hallinto- ja henkilöstöpalvelut

Hallinto- ja henkilöstöpalvelut –palvelukokonaisuus pitää sisällään kaupunginkanslian, henkilöstöhallinnon ja työsuojelun menot. Lisäksi siihen kuuluu mm. vanhus- ja vammaisneuvoston toiminta sekä henkilöstön terveydenhuolto ja virkistystoiminta. Kaupunginkanslian osalta talousarvioon on budjetoitu hallinto- ja henkilöstöjohtajan, toimistosihteerin ja vahtimestarin palkkamenot. Henkilöstöhallinnossa työskentelee kaksi henkilöstösihteerä ja lisäksi työsuojelupäällikön sekä henkilöstön edustajien palkkiot sekä erikseen määritelty osuus palkasta on budjetoitu hallinto- ja henkilöstöpalveluihin.

Toiminnan painopisteet ja olennaiset muutokset suunnitelmakaudella

Vaalien hoitaminen tehokkaasti ja virheettömästi.

Kaupungin hyvän hallinnon, päätöksenteon ja tiedonhallinnon kehittäminen ulkoista ja sisäistä viestintää sekä digitaalisia palveluita kehittämällä. Sähköisen arkiston tehokas ja tarkoituksenmukainen käyttöönotto.

Pitkäjänteinen henkilöstösuunnittelu, henkilöstön osaamisen ja hyvinvoinnin kehittäminen.

Tietohallinto

Tietohallinto vastaa mm. kaupungin tietojärjestelmien ylläpidosta ja niiden kehittämisestä, työasemaylläpidosta, tietoverkon ylläpidosta ja kehityksestä, tietotekniikan hankinnoista, lisenssiasioista ja tietoturvasta. Lisäksi tietohallinto tarjoaa sähköpostipalveluita ja palvelinresursseja useille yhteistyökumppaneille.

Tietoturvallisen toimintaympäristön kehittäminen. Sähköisten palveluiden kehittäminen.

Siivous- ja ruokapalvelu

Ruokahuolto hoitaa koulujen ja päiväkotien ateriapalvelut koko kaupungin alueella (aamupala, lounas, välipala ja koululaisten maksullinen välipala). Aterioiden valmistus tapahtuu kahdessa valmistuskeittiössä; Pohjanlinnan keskuskeittiö, josta lähetetään kaikkiin kyläkouluihin ja päiväkoteihin sekä Yhteislyseolle. Keskustan koulun keittiössä tuotetaan koulun tarpeisiin ateriat. Siivoustoiminnasta puolet toteutetaan omana työnä ja puolet ostopalveluna.

Siivous- ja ruokahuollon kilpailukyvyyn ylläpitäminen, puhtaat toimitilat, laadukas ja ravitsemuksellinen koululounas kilpailukykyisillä hinnoilla.

Markkinointi- ja viestintä

Kaupungin markkinoinnin ja viestinnän palvelukokonaisuuden hoitaminen edellyttää kahden työntekijän vahvuutta; markkinointi- ja viestintäpäällikön sekä markkinointiassistentin. Tämä on huomioitu talousarviota laadittaessa. Palvelukokonaisuuden vastuualueina ovat markkinoinnin ja viestinnän kehittäminen, eri viestintäkanavista huolehtiminen, kaupungin strategiaa tukevan päivittäisviestinnän tuottaminen, markkinointisuunnittelu, brändin kehitys ja visuaalinen ilme, tapahtumien koordinointi ja viestintä, mediayhteistyö sekä koko organisaation viestinnän ja markkinoinnin tukena toiminen.

Viestinnän ja markkinoinnin tavoittavuuden kehittäminen

Markkinointi ja viestintä - palvelukokonaisuuteen sisältyy myös mm. urheiluseurojen ja muiden yhdistysten kanssa tehdyt markkinointiyhteistyösopimukset. Talousarviossa on huomioitu asumisen markkinoinnin ja elinkeinopalveluiden kanssa toteutettavan yritysmarkkinoinnin kampanjojen toteuttaminen sekä Kankaanpää-sovelluksen käyttöönotto, ylläpito ja kehittäminen.

Tulosalueen sisältämät palvelukokonaisuudet

Vaalit	TP 2021	TP 2022	TA 2023	LKE 2024	KJE 2024	KHE 2024	KV 2024
Tuotot	14 763	28 226	15 000	75 000	75 000		
Kulut	-52 481	-30 037	-30 000	-85 000	-85 000		
Toimintakate	-37 718	-1 812	-15 000	-10 000	-10 000	0	0

Tarkastustoimi	TP 2021	TP 2022	TA 2023	LKE 2024	KJE 2024	KHE 2024	KV 2024
Tuotot	41	48	0	0	0		
Kulut	-33 531	-29 496	-34 440	-34 712	-34 712		
Toimintakate	-33 490	-29 447	-34 440	-34 712	-34 712	0	0

Yleishallinto	TP 2021	TP 2022	TA 2023	LKE 2024	KJE 2024	KHE 2024	KV 2024
Tuotot	901	229	0	0	0		
Kulut	-753 312	-670 416	-616 030	-830 926	-830 926		
Toimintakate	-752 411	-670 187	-616 030	-830 926	-830 926	0	0

Hallinto- ja henkilöstöpalvelut	TP 2021	TP 2022	TA 2023	LKE 2024	KJE 2024	KHE 2024	KV 2024
Tuotot	238 108	326 746	228 900	235 300	235 300		
Kulut	-883 309	-1 060 043	-1 552 003	-1 697 333	-1 697 333		
Toimintakate	-645 201	-733 297	-1 323 103	-1 462 033	-1 462 033	0	0

Markkinointi ja viestintä	TP 2021	TP 2022	TA 2023	LKE 2024	KJE 2024	KHE 2024	KV 2024
Tuotot	66	5 116	0	0	0		
Kulut	-226 713	-187 542	-332 838	-296 652	-296 652		
Toimintakate	-226 648	-182 426	-332 838	-296 652	-296 652	0	0

Tietohallinto	TP 2021	TP 2022	TA 2023	LKE 2024	KJE 2024	KHE 2024	KV 2024
Tuotot	828 216	846 807	885 907	999 623	999 623		
Kulut	-791 837	-877 267	-914 700	-997 016	-997 016		
Toimintakate	36 379	-30 461	-28 793	2 607	2 607	0	0

Siivous- ja ruokahuolto	TP 2021	TP 2022	TA 2023	LKE 2024	KJE 2024	KHE 2024	KV 2024
Tuotot	2 985 218	3 302 526	2 598 432	2 757 429	2 757 429		
Kulut	-3 028 373	-3 245 171	-2 711 319	-2 758 018	-2 758 018		
Toimintakate	-43 155	57 355	-112 887	-589	-589	0	0

Palveluajatus

Lomituspalvelut tuotetaan kymmenen kunnan alueelle. Lomituspalveluiden tavoitteena on turvata maatalousyrityksen keskeytyksetön toiminta maatalousyrittäjän vuosiloman ja sijaisavun ajaksi. Maatalousyrittäjälle tarjotaan edellytykset vapaa-ajan pitämiseen ja mahdollisuus riittävään lepoon ja toipumiseen sairaustilanteissa. Maahanmuutto- ja kotoutumispalvelujen tavoitteena on tukea maahanmuuttajien kotoutumista ja palvelujen piiriin pääsemistä. Riittävät ja oikeaan aikaan tarjottavat palvelut edistävät kotoutumista. Työllisyyden hoidon tavoitteena on osallistua työttömyyden hoidon kustannuksiin sekä edistää työllistymistä edistäviä hankkeita. Honkajoki-toimikunnan tavoitteena on edistää Honkajoen alueen palvelujen ja infran kehittymistä ensisijaisesti erilaisia hankkeita tukien.

Strategiasta johdetut valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet

Strateginen päämäärä ja tulosalueen sitova tavoite

Älykäs ja monipuolinen elinvoima

1. Riittävän ja osaavan työvoiman turvaaminen laadukkaiden lomituspalvelujen tuottamiseksi
2. Ukrainalaisten asettuminen Kankaanpähän edistää työvoiman saatavuutta

Mukava arki

3. Lomituspalvelujen luottamuksen parantaminen ja henkilökunnan me hengen vahvistaminen edistää palvelujen sujuvuutta
4. Osallistuva budjetointi edistää myönteistä yhteisöllisyyttä ja kuntalaisten osallistumista kaupungin kehittämiseen

Kestävä ja ketterä kaupunki

5. Helposti tavoitettavissa olevat maahanmuuttajan neuvonta- ja ohjauspalvelut toteuttavat asiakaslähtöistä palveluajatus
6. Aktiivinen osallistuminen TE24 uudistuksen valmisteluihin palvelurakenteen muutosten vaikutusten ennakoimiseksi

Tavoitteiden toteutumista kuvaavat mittarit

Mittarit	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Lomitus				
1. Henkilökunnan osaamisen vahvistaminen lomituspalveluissa / koulutuksen järjestäminen	koronan vuoksi rajoitetusti	277 pv (ka 6)	ka 2 pv	ka 2 pv
3. Työilmapiirikyselyn toteuttaminen ja tuloksiin reagoiminen	tot.	tot.	tot.	tot.
3. Yrittäjätyytyväisyyskyselyn toteuttaminen ja tulokseen reagoiminen	tot.	tot.	tot.	tot.
Kehitys				
2. Kotoutumista edistävät toimenpiteet	-	-	tot.	tot.
2. Kotikuntaa hakeneiden määrä	-	-	30 %	25 %
4. Osallistuvaan budjettiin osallistuvien kuntalaisten määrä	-	-	-	> 300 hlö
5. KV-Info House -toiminta on käynnistynyt (kyllä/ei)	-	-	-	kyllä
6. TE24 uudistuksen valmisteluryhmiin ja TEM:n tilaisuuksiin osallistuminen (kyllä/ei)	-	-	-	kyllä

Kysyntä- ja laajuustiedot

Kysyntä- ja laajuustiedot	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Lomitus				
Maatalousyrittäjien määrä lomituspalveluissa (Melan tilasto 5)	345	322	320	285
Tilojen lukumäärä lomituspalveluissa (Melan tilasto 5)	227	213	200	184
Maatalouslomittajien lukumäärä, vakituiset täysi- ja osa-aikaiset	53	43	50	49
Lomituksen hallinnon työntekijöiden lukumäärä	5	4	4	4
Lomituspäivien lukumäärä (Melan tilasto 8)	12 127	11 634	12 000	10 000
Kehitys				
Työmarkkinatuki – korvatut päivät (kpl/vuosi) (Kelasto)	40 478	34 188	34 000	35 200
Työmarkkinatuki – kaupungin maksuosuus (eur/vuosi)(Kelasto)	733 847	654 066	620 000	691 800
Työttömät työnhakijat 31.12.	534	587	520	555

Tulosalueen määräraha (toimintakate sitova)

Kehitys	TP 2021	TP 2022	TA 2023	LKE 2024	KJE 2024	KHE 2024	KV 2024	TS 2025	TS 2026
Tuotot	4 949 242	4 791 728	4 935 745	4 118 269	4 118 269	0	0	4 180 043	4 242 744
Myyntituotot	3 114 798	3 309 524	3 546 295	3 780 784	3 780 784				
Maksutuotot	285 103	264 974	253 500	261 500	261 500				
Tuet ja avustukset	1 549 341	1 217 230	1 135 950	75 985	75 985				
Muut toimintatuotot									
Kulut	-4 738 422	-4 915 025	-5 291 624	-5 547 929	-5 547 929	0	0	-8 515 923	-8 600 162
Henkilöstökulut	-2 659 300	-2 613 013	-3 108 086	-3 153 663	-3 153 663				
Palvelujen ostot	-724 556	-903 092	-819 636	-869 849	-869 849				
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-39 357	-46 138	-61 541	-81 811	-81 811				
Avustukset	-1 296 550	-1 315 761	-1 242 560	-1 318 000	-1 318 000				
Muut toimintakulut	-18 659	-37 021	-59 801	-124 606	-124 606				
Toimintakate	210 820	-123 297	-355 879	-1 429 660	-1 429 660	0	0	-4 335 880	-4 357 418

Tulosalueen sisältämät palvelukokonaisuudet

Kehitys	TP 2021	TP 2022	TA 2023	LKE 2024	KJE 2024	KHE 2024	KV 2024
Tuotot	1 400 078	1 052 118	1 052 100	112 500	112 500		
Kulut	-274 520	-324 234	-450 991	-541 967	-541 967		
Toimintakate	1 125 558	727 884	601 109	-429 467	-429 467	0	0

Työllisyys	TP 2021	TP 2022	TA 2023	LKE 2024	KJE 2024	KHE 2024	KV 2024
Tuotot	132 007	136 796	67 950	54 485	54 485		
Kulut	-1 138 676	-1 104 796	-1 022 938	-1 063 417	-1 063 417		
Toimintakate	-1 006 669	-968 000	-954 988	-1 008 932	-1 008 932	0	0

Valmiussuunnittelu	TP 2021	TP 2022	TA 2023	LKE 2024	KJE 2024	KHE 2024	KV 2024
Tuotot		0	0	0	0		
Kulut		-48	-2 000	-2 000	-2 000		
Toimintakate		-48	-2 000	-2 000	-2 000	0	0

Lomitus	TP 2021	TP 2022	TA 2023	LKE 2024	KJE 2024	KHE 2024	KV 2024
Tuotot	3 417 157	3 602 814	3 815 695	3 951 284	3 951 284		
Kulut	-3 325 226	-3 485 947	-3 815 695	-3 940 545	-3 940 545		
Toimintakate	91 931	116 867	0	10 739	10 739	0	0

Tulosalueen sisältämät palvelukokonaisuudet

Palvelualueen kuvaus Kehitys

Tulosalueelle kirjataan kehittämisjohtajan palkkakustannukset. Kehittämis- ja hanketoiminnalla pyritään kehittämään kaupungin palveluja. Kehittämistoimintaan on varattu 30.000 e Honkajoen kaupunginosatoimikunnalle, 20.000 e kaupungin Innovaatiotyöryhmälle sekä 20.000 e yleiseen kehittämiseen (vapaa hankeraha vuodelle 2024). Palvelualueelle kirjataan myös kaupungin edunvalvontaan liittyvät jäsenmaksut (Kuntaliitto ja KT). Maahanmuutto- ja kotoutumispalvelujen tarve kasvaa. Ukrainan sodan päättymisestä ei ole merkkejä. EU:n päätöksellä tilapäisen suojelun oleskeluluvan voimassaoloaikaa on jatkettu 4.3.2025 asti. Kankaanpään vastaanottokeskuksen kirjoilla on yli 400 tilapäisen suojelun pakolaista. Tilapäisen suojelun piirissä olevat voivat hakea kotikuntaan oleskeltuaan Suomessa vuoden. Kotikuntapaikkaan oikeutetuista joka viides on hakenut kotikuntaa. Kotoutumisohjelman 2023-2025 mukaisesti jatketaan työtä ukrainalaisten kotoutumisen edistämiseksi. Kehittämistoiminnassa osallistuvan budjetoinnin käyttöönottamisella edistetään kunnan asukkaiden ja palvelujen käyttäjien osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia. Osallistuvan budjetoinnin määrärahan käytöstä pyydetään ehdotuksia kuntalaisilta ja kuntalaiset pääsevät äänestämään määrärahan käyttämisestä.

Työllisyys

Työllisyyttä pyritään edistämään monialaisessa yhteistyössä elinkeinoitoimen, TE-palvelujen, Satakunnan hyvinvointialueen ja esim. Kankaanpään aikuiskoulutussäätiön kanssa. Kankaanpään aikuiskoulutussäätiö sr. ylläpitää aikuisille ja nuorille suunnattua työpajatoimintaa. Työpajoissa ja ESR-hankkeissa tarjotaan työttömille ja heikossa työmarkkina-asemassa oleville asiakkaille arjen tukea, yksilöllistä palveluohjausta, neuvontaa työllistymistä edistävään suunnitteluun sekä työtoimintaa ja sosiaalista kuntoutusta. Kankaanpään kaupunki on myös mukana Satakunnan TYP -toiminnassa, jonka järjestämisestä vastaa Porin kaupunki. Kankaanpää osallistuu aktiivisesti TE24 uudistuksen valmisteluihin Satakunnan työllisyysalueella. TE24 uudistuksessa työllisyyspalvelut siirtyvät kunnille 1.1.2025. Satakuntaan on tarkoitus muodostaa kaksi työllisyysaluetta Porin ja Rauman toimisessa vastuukuntina. TE24 uudistuksessa kehitetään työllisyyspalvelujen, koulutuspalvelujen, elinkeinopalvelujen saumatonta yhteistyötä nopeamman työllistymisen edistämiseksi. KV-työvoiman työllistymisessä myös kuntien kotoutumistyöllä on tärkeä rooli. TE24 uudistuksen valmistelua ohjaavana tavoitteena on järjestämisvastuun hallittu siirtyminen, jotta kaikki keskeiset toiminnot ja palvelut ovat toimintavalmiina 1.1.2025. Työllisyyden palvelukokonaisuuteen sisältyy myös kaupungin osuus työttömyyden hoidon kustannuksiin. Työmarkkinatuen kuntaosuus kasvu taittui keväällä 2022 jatkuen vakaana syksyyn 2023. Talousarviovuodelle 2024 varaudutaan työttömyyden ja lomautusten lisääntymiseen.

Valmiussuunnittelu

Kunnan varautumisen ja toimintavalmiuksien ylläpitäminen koulutuksen, ajantasaisten suunnitelmien ja valmiusharjoitusten avulla.

Lomitus

Hallinnon palvelut järjestetään lomituspalvelujohtajan ja kolmen lomatoimienohjaajan voimin. Vakituksissa työsuhteessa olevien maatalouslomitajien määrä on 49, mutta osaavasta työvoimasta on pulaa. Melan kanssa solmittu lomituspalvelujen toimeksiantosopimus kattaa Kankaanpään, Parkanon, Porin ja Ulvilan kaupungin sekä Jämijärven, Karvian, Kihniön, Merikarvian, Pomarkun sekä Siikaisten kunnan alueet. Kankaanpään lomituspalvelujen yksikkö toimii maatalousyrittäjien lomituspalvelulaissa (1231/1996) tarkoitettuna paikallisyksikkönä ja huolehtii edellä mainitun lain sekä maatalousyrittäjien lomituspalveluasetuksen (1333/1996) mukaisesti paikallisyksikölle kuuluvista tehtävistä. Maatalousyrittäjien lomituspalvelujen avulla kotieläintuotantoa tai turkiseläintuotantoa harjoittava maatalousyrittäjä voi saada sijaisen eläinten hoitamiseen vuosiloman tai esimerkiksi sairastumisen vuoksi. Maatalousyrittäjälle annettavia lomituspalveluja ovat vuosilomalomitus, sijaisapu sekä maksullinen lomitus. Maatalousyrittäjä voi valita paikallisyksikön järjestämän lomituspalvelun tai hän voi järjestää lomituksen itse. Maatalousyrittäjien määrä on jatkanut laskuaan, samoin lomituspalvelujen piirissä olevien tilojen määrä. Vuosilomaan oikeutettujen tilojen määrä on pudonnut -12,7 % (-27 tilaa)(212 tilaa / 2022)(185 tilaa /2023). Vuosilomaan oikeutettujen määrä on vastaavasti pudonnut -10,6 % (-34 hlö) (321 hlö / 2022)(287 hlö / 2023). Lomituspäivien määrä vuonna 2022 oli yhteensä 12.029 pv (-8,1 %)

Toiminnan painopisteet ja olennaiset muutokset suunnitelmakaudella

Painopisteenä on kotoutumisen ja maahanmuuton edistäminen. Muutokset: Valtion maksamaa kuntaliitoksen yhdistymisavustuksen maksatus on päättynyt (-1 Me). Kotoutuslain mukaisten laskennallisten korvausten määrä kasvaa (+80.000 e). Innovaatiotyöryhmän ehdotuksen pohjalta varataan 50.000 euroa osallistuvaa budjetointia varten. Uusi toimi: Määräaikaisen kotoutumisohjaja palkkaaminen 28.2.2025 asti (TA24 +44.280 e). Tehtävät painottuvat maahanmuuttajien neuvonta- ja ohjauspalvelujen järjestämiseen, kv-info -house toiminnan käynnistämiseen (TA24 + 30.000 e) sekä maahanmuuttajien osallisuuden edistämiseen.

Painopisteenä on työllisyyden edistäminen ja aktiivinen osallistuminen TE24 uudistuksen valmisteluihin Satakunnan työllisyysalueella. Muutokset: TE-palvelujen rahoittamien TYPO-hankkeiden rahoitus päättyy syyskuussa 2024. Kankaanpään aikuiskoulutussäätiö sr TYPO-hanketyössä kehittyneen osaamisen turvaamiseksi varataan TYPO-lisärahoitusta 42.800 euroa loppuvuodelle 2024. Nuorten työpajatoiminnan lisärahoitukseen (+15.000 e) ja kierrätyskeskuksen toiminnan lisärahoitukseen (+15.000 e)(sopimusten tarkastaminen). Työmarkkinatukeen varataan 691.800 euroa vuodelle 2024 (+71.800 euroa).

Painopisteenä alueelliseen valmiusharjoitukseen osallistuminen

Painopisteenä palvelujen tuottaminen asianmukaisesti, palveluhenkisesti ja tasapuolisesti koko paikallisyksikön alueella. Kehitetään asiakaspalvelua saadun palautteen pohjalta. Pyritään palveluissa vastaamaan lisääntyvien robotti-tilojen myötä kasvavaan osaavan työvoiman saatavuuden haasteisiin. Melan korvaus lomitussyksikön hallinnon kustannuksiin on laskennallinen. Mela korvaa lomituspalvelulain mukaisesti järjestettyjen lomituspalvelujen kustannukset 100 %:sti.

Palveluajatus

Taloussuunnittelusta, kirjanpidosta, rahoituksesta, tilinpäätöksestä ja koko kaupungin raportoinnista vastaaminen. Asuntoviranomaisena toimiminen. Verotuskustannuksista vastaaminen verohallinnolle. Taloushallintopalvelujen tilaajana toimiminen tuottajan suuntaan. Tuottaja 2024 on kuntien omistama Sarastia Oy. Tilikaudelle 2024 ajoittuu uuden talousjärjestelmän hankinta sekä vakuutuspalvelujen kilpailutus.

Strategiasta johdetut valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet

Strateginen päämäärä ja tulosalueen sitova tavoite

Kestävä ja ketterä kaupunki

1. Kaupungin talous tasapainossa
2. Ajantasainen ja kehittynyt raportointijärjestelmä
3. Toimivat ja kustannustehokkaat taloushallinnon ostopalvelut

Tavoitteiden toteutumista kuvaavat mittarit

Mittari	TA 2024
Talouden kuukausiraportti edelliseltä kuukaudelta viimeistään seuraavan kuukauden viimeinen päivä (pl. kesäkuun raportti).	
Neljännesvuosiraportti huhti-, elo- ja lokakuun lopussa, tilinpäätöksen ennakkotieto tammikuun lopussa	
Maksuvalmiisuunnitelma olemassa	

Kysyntä- ja laajuustieto	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA 2023
Sarastian tuottamien palvelujen kustannus	307 978	346 375	403 310	379 686	428 000
Verotuskustannukset	249 156	257 231	290 610	268 426	128 175

Tulosalueen määräraha (toimintakate sitova)

Talous	TP 2021	TA 2022	TP 2022	TA 2023	KJE 2024	KHE 2024	KV 2024	TS 2024	TS 2025
Tuotot	12 635	9 912	11 055	21 520	20			20	21
Myyntituotot	9 555	6 042	4 444	21 500	0				
Maksutuotot	0	0	0						
Tuet ja avustukset	3 064	3 870	6 610	20	20			20	21
Muut toimintatuotot	16								
Kulut	-1 064 484	-1 141 450	-1 061 579	-997 973	-967 151			-984 908	-1 002 782
Henkilöstökulut	-255 635	-258 189	-276 235	-236 444	-238 912				
Palvelujen ostot	-774 369	-866 915	-745 771	-739 711	-708 318				
Aineet, tarvikkeet, tava	-2 878	-3 980	-1 324	-5 980	-3 980				
Avustukset	0	0	0						
Muut toimintakulut	-31 603	-12 366	-38 249	-15 838	-15 941				
Toimintakate	-1 051 849	-1 131 537	-1 050 525	-976 453	-967 131			-984 868	-1 002 740

Palveluajatus

Elinkeinot –tulosalue koostuu Elinkeinopalvelut ja Maaseutupalvelut –palveluyksiköistä. Tulosalueen tehtävänä on luoda, ylläpitää ja kehittää elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä Kankaanpäässä ja sen lähialueella eri toimialat huomioiden; alkutuotannossa, jalostuksessa ja palvelusektorilla. Toiminnan tarkoituksena on kaupungin elin-, pito- ja vetovoimaisuuden vahvistaminen.

Strategiasta johdetut valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet

Strateginen päämäärä ja tulosalueen sitova tavoite

Älykäs ja monipuolinen elinvoima

Elinkeinopalvelut:

1. Yritysten neuvontatarpeisiin vastaaminen asiantuntevin ja joustavin palveluin.
2. Uusien yritysten hankkiminen.
3. Elinkeinojen ja yritysten toimintaympäristön kehitystyö yhdessä sidosryhmien kanssa. Hanketoiminnan toteuttaminen osana kehitystyötä, omat ja yhteistyökumppaneiden hankkeet.
4. Matkailun kehittämistyön jatkaminen ja osana sitä Geoparkin yhä vahvempi hyödyntäminen kaupunkimarkkinoinnin ja alan yritysten voimavaraksi.

Maaseutupalvelut:

1. Koulutukset saatavilla ajasta ja paikasta riippumatta
2. Vipu Mobiilin käytön opastus

Mukava arki

1. Yritysneuvonnan palvelut saatavilla lähipalveluna, yritysneuvonnan palvelukumppanina toimiminen myös P-S seutukunnan naapurikunnille (Elinkeinopalvelut).
2. Julkisen liikenteen 1.6.2024 alkavan uuden sopimuskauden vuorotarjontaan vaikuttaminen, ml yhteys Parkanon rautatieasemalle Elinkeinopalvelut).
3. Ammattitaitoinen asiakaspalvelu (Maaseutupalvelut)
4. Hyvä palveluiden saatavuus koko yhteistoiminta-alueella (Maaseutupalvelut).

Kestävä ja ketterä kaupunki

1. Vahinkoarviot on tehty viipymättä ja oikeudenmukaisesti (Maaseutupalvelut).
2. Maksatukset on tehty ajallaan ja oikein (Maaseutupalvelut).

Tavoitteiden toteutumista kuvaavat mittarit

	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TAE 2024
Elinkeinopalvelut				
Asiakkaiden määrä	319	161	200	220
Osallistumisastearvio uusien yritysten perustamisessa	25	20	25	25
Asiakastytyväisyys (muutetaan kyselyä, asteikolle 1-5)	100	100	90	4
Maaseutupalvelut				
Koulutukseen osallistuneet	150	100	300	500
Tukien maksunviivepäivät	0	0	0	0

Kysyntä- ja laajuustiedot

	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TAE 2024
Elinkeinopalvelut				
Yritysten määrä toimialueella	1237	1249	1228	1260
Aloittaneiden yritysten määrä	96	72	95 (2021)	80
Hankkeiden lukumäärä, omat ja osall	10	10	13	12
Maaseutupalvelut				
Päätösten määrä	3890	3980	3900	3800
Tilojen lukumäärä	785	751	730	700
Keskipinta-ala	45	47	47	49

Tulosalueen määräraha (toimintakate sitova)

Elinkeinot	TP 2021	TP 2022	TA 2023	LKE 2024	KJE 2024	KHE 2024	KV 2024	TS 2025	TS 2026
Tuotot	289 662	297 613	204 257	286 874	286 874	0	0	291 177	295 545
Myyntituotot	193 350	202 006	204 257	220 688	220 688				
Maksutuotot									
Tuet ja avustukset	96 312	95 607		66 186	66 186				
Muut toimintatuotot									
Kulut	-759 092	-795 476	-818 151	-909 300	-909 300	0	0	-922 939	-936 783
Henkilöstökulut	-499 809	-518 503	-455 626	-540 201	-540 201				
Palvelujen ostot	-244 074	-258 828	-331 368	-341 576	-341 576				
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-2 965	-4 923	-5 140	-7 190	-7 190				
Avustukset									
Muut toimintakulut	-12 245	-13 222	-26 017	-20 332	-20 332				
Toimintakate	-469 430	-497 863	-613 894	-622 426	-622 426	0	0	-631 762	-641 238

Tulosalueen sisältämät palvelukokonaisuudet

Elinkeinopalvelut

Palvelualueen kuvaus

Elinkeinopalvelut tuottaa neuvontapalveluita yrityksille niiden elinkaaren kaikkiin vaiheisiin. Keskeisiä palveluita ovat yritysneuvonta alkaville yrityksille (yrityksen perustaminen), yritysneuvonta toimiville yrityksille (yritystoiminnan kehittäminen), yritysten sijoittumisneuvonta, hankeneuvonta ja rahoitusneuvonta. Lisäksi tarjoamme toimitilaratkaisuja yrityksille kaupungin tytäryhtiön Kankaanpään Yrityspalvelu Oy:n kautta. Suoraan yrityksille tarjottavien palvelujen ohella elinkeinopalveluiden tehtäväkenttään kuuluu yritysten toimintaympäristön kehittäminen ja laaja-alaisemmin, aluekehityksen ja alueen elinvoiman edistäminen - myös hanketoimintaa ja eri rahoituslähteitä hyödyntäen. Hanketoimintaa harjoitetaan joko itse hankkeita toteuttaen ja hallinnoiden, tai yhteistyökumppaneiden hankkeisiin osatoteuttajana tai palvelukumppanina (osarahoittaja) osallistuen.

Toiminnan painopisteet ja olennaiset muutokset suunnitelmakaudella

1) Satakunnan JTF- rahoituksen tunnetuksi tekeminen sekä hakijoiden aktivointi ja neuvonta sen hyödyntämiseksi. 2) Kirkkokallion ekoteollisuuspuiston jatkokehittämisen tukeminen ja kiertotalouden sijoittumismarkkinointikampanjan käynnistäminen. 3) Yhteistyötoimet oppilaitosten, TE-toimiston ja yritysten kanssa työvoiman saatavuuden parantamiseksi. 4) TE-palvelut 2024 - uudistuksen valmisteluun osallistuminen, erityisesti sen Työnantajapalvelut - alatyöryhmän osalta. 5) Matkailu- ja kaupunkimarkkinoinnin jatkaminen, LH Geoparkin sisällöntuotannon tuki

Maaseutupalvelut

Maaseutupalvelut tuottavat maatalousyrittäjille maaseutuelinkeinojen hallintopalvelut maksajavirastosopimuksen perusteella. Kankaanpään kaupunki järjestää yhteistoimintasopimuksen mukaisesti maaseutuelinkeinohallinnon tehtävät alueella, joka käsittää Jämijärven, Kihniön ja Pomarkun kunnat sekä Kankaanpään ja Parkanon kaupungit. Sopimuksen toteutumista ohjaa ja valvoo osapuolten asettama yhteistyöryhmä, joka antaa lausunnon talousarviosta, päättää tarjottavasta palvelusta ja tekee esityksiä toiminnan

CAP27 suunnitelman vienti käytäntöön ja viljelijöiden koulutus uuteen kauteen. Tiedotuksen ja neuvonnan rooli korostuu työtehtävissä. Useat uudet tarkisteet ja yt-alueelle tulleet uudet tukiehtojen valvontaan liittyvät tehtävät vaativat jatkuvaa uuden tiedon omaksuntaa. Koulutukseen osallistuminen ja itsenäinen tiedon hankinta korostuu.

Tulosalueen sisältämät palvelukokonaisuudet

Elinkeinopalvelut	TP 2021	TP 2022	TA 2023	LKE 2024	KJE 2024	KHE 2024	KV 2024
Tuotot	119 497	115 291	12 100	81 786	81 786		
Kulut	-469 145	-483 085	-485 467	-560 298	-560 298		
Toimintakate	-349 649	-367 794	-473 367	-478 512	-478 512	0	0

Maaseutupalvelut	TP 2021	TP 2022	TA 2023	LKE 2024	KJE 2024	KHE 2024	KV 2024
Tuotot	170 166	182 322	192 157	205 088	205 088		
Kulut	-289 947	-312 391	-332 684	-349 002	-349 002		
Toimintakate	-119 781	-130 070	-140 527	-143 914	-143 914	0	0

Toimielin
Tulosalue
Tilivelvollinen

Kaupunkisuunnittelulautakunta
Kaupunkisuunnittelu
Rakennustarkastaja

Palveluajatus

Kaupunkisuunnittelulautakunnan alainen tulosalue luo edellytyksiä hyvään ympäristöön ja kaupungin kehittämiseen tuottamalla alueiden käytön suunnitteluun ja rakentamiseen liittyviä palveluja.

Toimialaan kuuluvat kaavoitus, mittaus- ja kiinteistötoimi sekä rakennusvalvonta.

Strategiasta johdetut valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet

Strateginen päämäärä ja tulosalueen sitova tavoite

Älykäs ja monipuolinen elinvoima

1. Turvataan tonttitarjonnalla Kankaanpään kehittymismahdollisuudet ja huolehditaan kaupunkiympäristön laadusta
2. Kaavoituksella edistetään nykyisten ja tulevien yritysten elinvoimaisuutta

Mukava arki

3. Kehitetään rakennusvalvonnan sähköistä luvitusprosessia ja palvelevaa sähköistä arkistointia
4. Kaupunkisuunnittelun asiakaslähtöiset palvelut sujuvasti kuntalaisten saatavilla

Kestävä ja ketterä kaupunki

5. Suoritetaan kaupunkisuunnittelun toimeksiannot kohtuullisessa ajassa
6. Uusiutuvien energiamuotojen edistäminen kaavoituksella ja luvituksella
7. Valmistaudutaan tulevan rakennuslain tuomiin muutoksiin

Tavoitteiden toteutumista kuvaavat mittarit

Mittari	TP2021	TP2022	TA2023	TAE2024
Kaavat suunnitteilla / valmistuvia	6/4	7/3	8/4	4/4
Kaavoitetut uudet tontit	2	1	5	5
Rakennuslupien keskeneräisten määrä	450	330	300	300
Rakennuslupien erityis-suunnitelmat	on	on	on	on
Tonttien rekisteröinti siten, ettei rakennuslupien myöntäminen rekisteröinnistä johtuen viivästy %	100	100	100	100
Lakkaavat määräalat (lkm)	9	9	10	10

Kysyntä- ja laajuustiedot

Kysyntä- ja laajuustieto	TP2021	TP2022	TA2023	TAE2024
Poikkeamispäätökset ja suunnittelutarveratkaisut	14	5	8	8
Kaavat ja kaavamuutokset (kpl)	3	3	4	4
Rakennusluvut	210	203	160	160
Katselmusten määrä	486	489	450	450
Lohkomiset kpl	12	11	15	15
Tonttijaot kpl	3	12	10	10
Etuosto-oikeusasiat / kpl	313	248	200	200
Rakennusvalvontamittaukset	84	98	80	80
Tonttien luovutus	2	4	5	5

Tulosalueen määräraha (toimintakate sitova)

Kaupunkisuunnittelu	TP 2021	TP 2022	TA 2023	LKE 2024	KJE 2024	KHE 2024	KV 2024	TS 2025	TS 2026
Tuotot	275 323	327 699	360 375	360 375	360 375	0	0	365 781	371 267
Myyntituotot	51 949	97 621	108 300	108 300	108 300				
Maksutuotot	110 867	83 296	113 000	113 000	113 000				
Tuet ja avustukset	4 042	12 543	17 000	17 000	17 000				
Muut toimintatuotot	108 465	134 239	122 075	122 075	122 075				
Kulut	-757 477	-798 108	-835 971	-880 426	-880 426	0	0	-893 633	-907 037
Henkilöstökulut	-590 630	-628 685	-601 884	-657 332	-657 332				
Palvelujen ostot	-131 423	-140 829	-191 899	-184 254	-184 254				
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-8 207	-7 220	-14 030	-13 280	-13 280				
Avustukset	0	0		0	0				
Muut toimintakulut	-27 217	-21 375	-28 158	-25 560	-25 560				
Toimintakate	-482 154	-470 409	-475 596	-520 051	-520 051	0	0	-527 852	-535 770

Tulosalueen sisältämät palvelukokonaisuudet

Maankäyttö

Palvelualueen kuvaus

Maankäytön palvelukokonaisuuden tehtävänä on toteuttaa kaupungin strategisia päämääriä kaavoituksen ja muun yhdyskuntasuunnittelun keinoin tavoitteena kehittyvä, toimiva, taloudellinen ja viihtyisä kaupunki. Palvelukokonaisuus huolehtii kaavojen ajanmukaisuudesta ja tonttitarjonnan riittävydestä elinkeinoelämän, asumisen, palvelujen ja virkistytymisen tarpeisiin.

Toiminnan painopisteet ja olennaiset muutokset suunnitelmakaudella

Toiminnan painopistealueet suunnittelukaudella pohjautuvat kaavoituskatsaukseen 2023 ja kaavoitusohjelmaan 2024 - 2026.

Rakennusvalvonta

Rakennusvalvonta ohjaa kaavoituksen toteutumista ja rakennetun ympäristön kehittymistä vastaamalla rakentamisen neuvonnasta ja valvonnasta. Sen lisäksi rakennusvalvonta käsittelee ja myöntää rakentamiseen liittyvät luvat. Lainmukaisella lupamenettelyllä varmistetaan, että rakennettavat rakennukset täyttävät lujuuden, paloturvallisuuden ja terveellisyysvaatimukset. Lupamenettelyä säätelee maankäyttö- ja rakennuslain lisäksi myös kunnan rakennusjärjestys.

Sähköisen Lupapiste palvelun ja arkistoinnin edelleen kehittäminen. Uuden rakentamislain tuomat muutokset ja niiden valmistelutyöt. Rakennusjärjestyksen uudistustyön aloittaminen.

Mittaus

Mittaus toimisto tuottaa maastomittausta talon- ja kunnallistekniikan rakentajien tarpeisiin, pitää kaupungin karttojen ajantasaisuudesta huolen, tekee lohkomistoimituksia rakentajien tarpeisiin, myy asuin-, teollisuus ja liiketontteja, hoitaa kaupungin metsä- ja maaomaisuutta

Sähköisen asiointi edelleen kehittäminen. Uuden rakentamislain tuomat muutokset ja niihin valmistautuminen.

Tulosalueen sisältämät palvelukokonaisuudet

Maankäyttö	TP 2021	TP 2022	TA 2023	LKE 2024	KJE 2024	KHE 2024	KV 2024
Tuotot	19 756	3 840	18 000	18 000	18 000		
Kulut	-182 015	-168 947	-188 710	-202 613	-202 613		
Toimintakate	-162 259	-165 107	-170 710	-184 613	-184 613	0	0

Rakennusvalvonta	TP 2021	TP 2022	TA 2023	LKE 2024	KJE 2024	KHE 2024	KV 2024
Tuotot	102 298	95 431	120 800	120 800	120 800		
Kulut	-234 612	-219 882	-237 259	-258 739	-258 739		
Toimintakate	-132 314	-124 451	-116 459	-137 939	-137 939	0	0

Mittaus	TP 2021	TP 2022	TA 2023	LKE 2024	KJE 2024	KHE 2024	KV 2024
Tuotot	153 269	228 427	221 575	221 575	221 575		
Kulut	-340 850	-409 279	-410 002	-419 074	-419 074		
Toimintakate	-187 581	-180 851	-188 427	-197 499	-197 499	0	0

Toimielin   Sivistyslautakunta
Tulosalue   **Kasvatus ja opetus**
Tilivelvollinen Sivistysjohtaja

Palveluajatus

Laadukkaiden ja monipuolisten kasvatus- ja opetuspalveluiden tarjoaminen suunnitelmallisesti, tavoitteellisesti ja taloudellisesti.

Strategiasta johdetut valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet

Strateginen päämäärä ja tulosalueen sitova tavoite

Alykäs ja monipuolinen elinvoima

1. Osaavan työvoiman rekrytointi ja omatoimisen kouluttautumisen (esim. erityisopetuksen tehtäviin pätevytyminen) tukeminen elinvoiman ylläpitämiseksi tarvittaviin palveluihin.
2. Ympäristökasvatuksella lisätään lasten ja nuorten tietoa lähiluonto- ja Geopark-kohteista. SAMK Taidekoulun ja paikallisten taidetoimijoiden kanssa tehtävää yhteistyötä jatketaan ja lisätään lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi.

Mukava arki

3. Varmistetaan säännöllisellä hyvinvointialueyhteistyöllä oppilashuolto- ja perhepalveluiden kehittäminen paikallisiin olosuhteisiin sopivaksi.
4. Lasten ja nuorten oppimispolun sujuvoittaminen ja yhteisöllisyyden lisääminen osallistamalla asiakkaat, huoltajat ja muut sidosryhmät yhteistyöhön.

Kestävä ja ketterä kaupunki

5. Henkilöstön osallistaminen työhyvinvointia lisäävien kokeilujen ideointiin ja toteutukseen (esim. henkilöstön hyvinvointiryhmä).
6. Tunnistetaan mm. maahanmuuton ja ikäluokkien rakenteen muuttumisen vaikutukset yhdyskunta- ja palvelurakenteeseen ja sopeutetaan toimintaa tulevaan tilanteeseen.

Tulosalueen määräraha (toimintakate sitova)

Kasvatus- ja opetus	TP 2021	TP 2022	TA 2023	LE 2024	KJE 2024	KHE 2023	KV 2024	TS 2025	TS 2025
Tuotot	1 882 715	2 008 047	1 914 650	1 765 050	1 765 050	0	0	1 791 526	1 818 399
Myyntituotot	982 704	962 346	889 500	887 500	887 500				
Maksutuotot	491 253	428 647	397 300	226 900	226 900				
Tuet ja avustukset	343 956	568 239	584 500	640 500	640 500				
Muut toimintatuotot	64 802	48 816	43 350	10 150	10 150				
Kulut	-23 243 406	-24 520 239	-25 114 404	-26 265 826	-26 265 826	0	0	-26 659 814	-27 059 711
Henkilöstökulut	-15 495 782	-16 427 325	-16 999 634	-17 922 793	-17 922 793				
Palvelujen ostot	-5 306 315	-5 471 047	-5 543 501	-5 746 634	-5 746 634				
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-614 028	-664 996	-635 210	-659 780	-659 780				
Avustukset	-482 703	-464 894	-491 000	-501 000	-501 000				
Muut toimintakulut	-1 344 578	-1 491 977	-1 445 059	-1 435 618	-1 435 618				
Toimintakate	-21 360 691	-22 512 192	-23 199 754	-24 500 776	-24 500 776	0	0	-24 868 288	-25 241 312

Tavoitteiden toteutumista kuvaavat mittarit

Mittari	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TAE 2024
Henkilöstön koulutuspäivien määrä, työnhakijoiden määrä ja laatu				
Ympäristökasvatussuunnitelman toteutuminen				
Oppilashuoltohenkilöstön määrä yksiköissä on vähintään lain minimin mukainen ja säännöllinen yhteistyö hyvinvointialueen kanssa toteutuu.				
Kyselyiden (Laatukäsikirjan kysely, asiakastytyväisyyskyselyt, jne) toteuttaminen ja vastausten hyödyntäminen toiminnan kehittämisessä				
Työhyvinvointikyselyt (esim. Keva, laatukysely)				
Palveluverkon tarkastelu yksiköittäin, täyttö- ja käyttöasteen, oppilasmäärän seuranta				

Tavoitteiden toteutumista kuvaavat mittarit

Mittari	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TAE 2024
Henkilöstön koulutuspäivien määrä, työnhakijoiden määrä ja laatu				
Ympäristökasvatussuunnitelman toteutuminen				
Oppilashuoltohenkilöstön määrä yksiköissä on vähintään lain minimin mukainen ja säännöllinen yhteistyö hyvinvointialueen kanssa toteutuu.				
Kyselyiden (Laatukäsikirjan kysely, asiakastytyväisyysskyselyt, jne) toteuttaminen ja vastausten hyödyntäminen toiminnan kehittämisessä				
Työhyvinvointikyselyt (esim. Keva, laatukysely)				
Palveluverkon tarkastelu yksittäin, täyttö- ja käyttöasteen, oppilasmäärän seuranta				

Kysyntä- ja laajuustiedot

Kysyntä- ja laajuustieto	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TAE 2024
Varhaiskasvatus				
Varhaiskasvatuksen nettohintaa €/paikka:				
Päiväkodit keskiarvo	60	56	60	58
Perhepäivähoito	60	64	60	64
Varhaiskasvatuspaikkojen täyttö%	99	98	100	98
Varhaiskasvatuspaikkojen käyttö%	71	76	90	85
Alle 7-vuotiaat	725	774	743	688
Esiopetusikäiset	115	138	116	118
Kunnallisessa varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa	371	392	420	400
Yksityisessä varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa	103	90	90	90
Päiväkotipaikkojen lukumäärä	313	357	357	345
Ryhmäperhepäivähoitopaikkojen lukumäärä (Honkajoki)	0	8	8	12
Perhepäivähoitopaikkojen lukumäärä	72	71	75	73
Kunnalliset varhaiskasvatuspaikat yhteensä	385	436	440	430
Palvelusetelipaikat yhteensä	117	96	96	96
Varhaiskasvatuksen henkilöstö yhteensä	105	117	118	122
Kehittäminen ja oppilashuolto				
Kuljetusoppilaiden lukumäärä	344	359	350	315
Tuntiopettajat, tilapäiset opettajat ja hanketyöntekijät	7	7	8	8
Perusopetus				
Perusopetuksen oppilasmäärä 20.9. VALO:n oppilaat	1219	1237	1187	1212
				65
Perusopetuksen opettajia (päätoimiset, yhden kustannuspaikan mukaisesti vuonna 2023, sisältää hanketyöntekijät)	115	118	114	121
LUKIO				
Opiskelijat Kankaanpään Yhteislyseo 20.9.	159		175	175
Opiskelijat Honkajoen lukio 20.9.	60		45	47
Yhdistelmätkinto 20.9.	71		50	50
Aineopiskelijat	4	41	3	2
Väkinaiset viranhaltijat	11	11	11	12

Tulosalueen sisältämät palvelukokonaisuudet

Varhaiskasvatus	TP 2021	TP 2022	TA 2023	LKE 2024	KJE	KHE 2024	KV 2024
Tuotot	496 232	401 985	485 900	226 900	226 900		
Kulut	-7 373 586	-7 143 953	-6 026 875	-6 273 149	-6 273 149		
Toimintakate	-6 877 354	-6 741 968	-5 540 975	-6 046 249	-6 046 249		

Esiopetus	TP 2021	TP 2022	TA 2023	LKE 2024	KJE	KHE 2024	KV 2024
Tuotot			0	0	0		
Kulut			-1 464 149	-1 524 930	-1 524 930		
Toimintakate		0	-1 464 149	-1 524 930	-1 524 930	0	0

Kehittäminen ja oppilashuolto	TP 2021	TP 2022	TA 2023	LKE 2024	KJE	KHE 2024	KV 2024
Tuotot	261 749	300 979	200 000	200 000	200 000		
Kulut	-1 057 859	-1 070 241	-587 222	-616 390	-616 390		
Toimintakate	-796 110	-769 262	-387 222	-416 390	-416 390	0	0

Perusopetus	TP 2021	TP 2022	TA 2023	LKE 2024	KJE	KHE 2024	KV 2024
Tuotot	975 534	1 141 762	1 026 700	1 131 500	1 131 500		
Kulut	-12 755 952	-14 135 687	-14 368 596	-15 230 612	-15 230 612		
Toimintakate	-11 780 418	-12 993 924	-13 341 896	-14 099 112	-14 099 112	0	0

Aamu- ja iltapäivätoiminta	TP 2021	TP 2022	TA 2023	LKE 2024	KJE	KHE 2024	KV 2024
Tuotot			60 450	50 050	50 050		
Kulut			-325 822	-325 101	-325 101		
Toimintakate			-265 372	-275 051	-275 051	0	0

Lukio	TP 2021	TP 2022	TA 2023	LKE 2024	KJE	KHE 2024	KV 2024
Tuotot	149 201	163 321	141 600	156 600	156 600		
Kulut	-2 056 010	-2 170 358	-2 341 740	-2 295 645	-2 295 645		
Toimintakate	-1 906 809	-2 007 037	-2 200 140	-2 139 045	-2 139 045	0	0

	Palvelualueen kuvaus	Toiminnan painopisteet ja olennaiset muutokset suunnitelmakaudella
Varhaiskasvatus	Varhaiskasvatuspalveluiden tuottaminen kunnallisissa päiväkodeissa, ryhmäperhepäiväkodissa ja perhepäivähoidossa sekä palvelusetelillä yksityisissä päiväkodeissa.	Lasten ja perheiden tuen sekä varhaiskasvatuksen kolmitasoisen tuen laadun vahvistaminen (varhaiskasvatuksen kolmen avustajan saaminen vakituisiksi määräaikaistuuksien sijaan). Vanhempien sähköisten palvelujen parantaminen. Toiminnan arvioinnin kehittäminen. Henkilöstön hyvinvoinnin edistäminen.
Esiopetus	Esiopetuksen tuottaminen päiväkodeissa. Honkajoella esiopetus toteutuu perusopetuksen alaisuudessa.	Lasten ja perheiden tuen sekä varhaiskasvatuksen kolmitasoisen tuen laadun vahvistaminen (varhaiskasvatuksen kolmen avustajan saaminen vakituisiksi määräaikaistuuksien sijaan). Vanhempien sähköisten palvelujen parantaminen Suomen kielen oppimisen vahvistaminen suomi toisena kielenä -oppilaiden Moomin-language sovelluksen avulla. Toiminnan arvioinnin kehittäminen. Henkilöstön hyvinvoinnin edistäminen.
Kehittäminen ja oppilashuolto	Palvelukokonaisuus sisältää sivistyspalveluiden hallinnon sekä kehittämistoiminnan määrärahat. Kehittämistoiminnan määrärahoihin kuuluu mm. hankkeiden määrärahavaroja sekä kasvatuksen- ja opetuksen tietotekniikan ohjelmistomaksuja ja täydennyskoulutusvarauksia.	Yhteisöllisen opiskeluhoollon vahvistaminen ja koulujen toimintakulttuurin kehittäminen valtionavustuksia hyödyntäen, koulujen tarvitseman ICT-laitteiston ja osaamistason ylläpito ja kehittäminen.
Perusopetus	Perusopetuksen palvelukokonaisuus sisältää neljä kyläkoulua, kaksi sekä yleisopetusta että luokkamuotoista erityisopetusta järjestävää keskustan alueen koulua, Honkajoen yhtenäiskoulun sekä Pohjanlinnan yläkoulun. Palvelukokonaisuuteen kuuluvat myös erillinen opetusyksikkö (lastensuojelulaitokset), perusopetukseen valmistava opetus, kotikuntakorvaukset, muu oppilashuolto, koululaiskuljetukset sekä Kankaanpääsalu.	Vuoden 2023 alusta lähtien oppilashuolto siirtyy hyvinvointialueille. Varmistetaan säännöllisellä hyvinvointialueyhteistyöllä oppilashuolto- ja perhepalveluiden kehittäminen paikallisiin olosuhteisiin sopivaksi. Kouluille laaditun ympäristökasvatussuunnitelman jalkauttaminen (lähiluonto- ja Geopark-kohteet). Varaudutaan valmistavan ja suomi toisena kielenä -opetuksen järjestämisen laadulliseen ja määrälliseen laajentumiseen. Kansallisiin hankkeisiin osallistuminen (mm. tasa-arvohanke).
Aamu- ja iltapäivätoiminta	Palvelukokonaisuus sisältää koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan määrärahat. Toimintaa järjestetään kolmessa yksikössä: Kukonlauu, Tähtitorni sekä Puukoulu.	Aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisen yhteiskunnallisena lähtökohdana on turvallisen kasvuympäristön tarjoaminen lapselle. Toiminta tukee vanhemmuutta antamalla käytännön apua perhe, koulu- ja työelämän yhteensovittamisessa. Yksiköiden aukioloajat on pyritty järjestämään perheiden tarpeet huomioiden. Perinteisesti yksiköt ovat olleet auki klo 6.30 - 16.30. Elokuusta 2023 alkaen Tähtitornin aukeaa jo klo 5.50, koska tarvetta perheillä on. Tämä aiheuttaa lisäkustannuksia. Toimintakauden jälkeen tarkastelemme aukioloaikoja uudestaan.
Lukio	Lukiokoulutuksen palvelukokonaisuuteen kuuluu lukio-opetuksen järjestäminen Kankaanpään Yhteislyseossa, Honkajoen lukiossa ja Sataedun yhdistelmätoiminnan opiskelijoille. Yhteislyseo järjestää urheiluvaimennusryhmän toiminnan siihen valituille toisen asteen opiskelijoille. Lukiossa on mahdollisuus suorittaa aineopintoja.	Vuonna 2024 toiminnan painopisteinä on lukio-opetuksen laadun parantaminen (mm. korkeakoulu-yhteistyön kehittäminen; erityisesti SAMK Taidekoulun kanssa ja opiskelijoiden tukipalveluiden sekä lukiokohtaisten painotusten vahvistaminen), kansainvälisen hanketoiminnan ja yhteistyön jatkuminen sekä ympäristö- ja yrittäjyyskasvatus.

Toimielin
Tulosalue
Tilivelvollinen

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta
Kulttuuri ja vapaa-aika
Sivistysjohtaja

Palveluajatus

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden tavoitteena on tarjota ihmisen elämänkaaren eri vaiheissa korkeatasoisia ja monipuolisia palveluita. Palveluiden tuottajat ovat kirjasto, museo, liikuntapalvelut sekä kulttuuri- ja nuorisopalvelut. Kansalaisopiston palvelut ostetaan Petäjä-opistolta Sastamalan koulutuskuntayhtymästä ja musiikkiopiston palvelut Kankaanpään Opistolta. Aktiiviset toimijat vahvistavat kaupungin hyvinvointia ja viihtyisyyttä.

Strategiasta johdetut valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet

Strateginen päämäärä ja tulosalueen sitova tavoite

Älykäs ja monipuolinen elinvoima

1. Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden monipuolinen verkkosaatavuus; sisältö-, tiedonhaku- ja varauspalvelut
2. Yhteistyö ja yhteistyötapojen kehittäminen uuden hyvinvointialueen toimijoiden ja muiden verkostojen kanssa

Mukava arki

3. Eri ikäryhmille suunnatut nykyaikaiset, mielekkäät kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut, joilla edistetään kuntalaisten hyvinvointia

Kestävä ja ketterä kaupunki

4. Matalan kynnyksen saavutettavat kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut/tapahtumat
5. Yhteisen lasten ja nuorten kulttuurikasvatussuunnitelman toteuttaminen

Tulosalueen määräraha (toimintakate sitova)

Kulttuuri- ja vapaa-aika	TP 2021	TP 2022	TA 2023	LE 2024	KJE 2024	KHE 2023	KV 2024
Tuotot	252 303	338 713	350 490	354 690	354 690	0	0
Myyntituotot	138 069	213 332	210 790	214 990	214 990		
Maksutuotot	0	0		0	0		
Tuet ja avustukset	81 320	79 079	96 800	96 800	96 800		
Muut toimintatuotot	32 914	46 302	42 900	42 900	42 900		
Kulut	-2 727 258	-3 049 038	-3 291 124	-3 479 239	-3 479 239	0	0
Henkilöstökulut	-1 186 936	-1 266 470	-1 318 380	-1 360 440	-1 360 440		
Palvelujen ostot	-795 024	-967 542	-986 245	-1 061 145	-1 061 145		
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-197 993	-202 559	-203 957	-234 320	-234 320		
Avustukset	-5 050	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000		
Muut toimintakulut	-542 255	-607 468	-777 541	-818 334	-818 334		
Toimintakate	-2 474 955	-2 710 325	-2 940 634	-3 124 549	-3 124 549	0	0

Tavoitteiden toteutumista kuvaavat mittarit

Mittari	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TAE 2024
Sähköisten palveluiden kehittäminen ja ylläpitäminen			Toteutetaan	Toteutetaan
Yhteistyö ja yhteistyötapojen kehittäminen alueen verkostojen kanssa			Toteutetaan	Toteutetaan
Nykykaikaisten ja mielekkäiden kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden tuottaminen			Toteutetaan	Toteutetaan
Matalan kynnyksen ja saavutettavien kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden/tapahtumien tuottaminen			Toteutetaan	Toteutetaan
Kulttuurikasvatussuunnitelman toteutuminen			Toteutetaan	
Kulttuurikasvatussuunnitelman mukaisen toiminnan toteuttaminen				Toteutetaan

Kysyntä- ja laajuustiedot

	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TAE 2024
Kirjasto				
Lainaaaja / asukasluku %	21,3	23,9	30	30
Fyysiset käynnit	43 995	57 102	70 500	70 500
Lainat/asukas	12,6	13,8	14,5	14,5
Tapahtumat [ja käyttäjäkoulutukset]	106	100	150	150
Liikuntapalvelut				
Tilat ja alueet lkm	106	106	150	150
Uimahalli, palloiluhalli, kentät; käyttäjä	180 000	180 000	230 000	230 000
Uimahalli, palloiluhalli; aukiolopäivät	325	325	325	325
Museo				
Kokoelmat	92 500	95 000	96 000	97 500
Kokoelmien digitointi tietokantaan	23 360	25 349	26 500	27 500
Tuotetut näyttelyt	1	2	2	2
Museopedagogiset tilaisuudet	2	32	40	40
Aukiolopäivät	137	169	170	166
Kävijämaara	651	1 467	1 500	1 500
Nuoris- ja kulttuuripalvelut				
nuorisotilojen kävijämaarat	2 865	6 500	6 500	6 800
Nuorisotilojen aukiolopäivät	83	220	220	200
Konsertit, tilaisuudet ym.	2	20	25	25

Tulosalueen sisältämät palvelukokonaisuudet

Kulttuuri

Palvelualueen kuvaus

Kulttuuripalvelut koordinoi ja tuottaa erilaisia kulttuuripalveluja /tapahtumia yhdessä eri hallintokuntien kesken ja yhteistyössä alueen muiden kulttuuritoimijoiden sekä yhdistysten kanssa. Lisäksi tuetaan yhteistyön kautta erilaisia toimijoita. Kansalaisopiston ja musiikkiopiston toiminnot ostopalveluna.

Kirjasto

Kirjasto tarjoaa pääsyn monipuolisiin ja uudistuviin aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin. Se edistää lukemista, tarjoaa tietopalvelua, tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon. Kirjasto tarjoaa tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan sekä edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua. Kirjasto edistää yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen ja kulttuuriin, tiedon saatavuutta ja käyttöä, monipuolista lukutaitoa, mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen sekä aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta.

Museo

Museon tehtävänä on ylläpitää ja vahvistaa Kankaanpään kulttuurin, historian ja ympäristön tuntemusta. Museo edistää kulttuuriperintöä ja taidetta koskevan tiedon saatavuutta tallentamalla ja säilyttämällä kulttuuriperintöä tuleville sukupolville. Museo harjoittaa ja edistää tutkimusta, tiedonvälitystä sekä näyttely- ja julkaisu-toimintaa. Museo vastaa esine-, valokuva- ja taidekokoelmista. Museotoiminnan tehtävä on olla osaltaan edistämässä kuntalaisten hyvinvointia.

Liikunta

Liikuntapalveluiden tehtävänä on tuottaa seutukunnan ihmisille monipuolisia liikunta- ja terveyttä edistäviä palveluja. Liikuntatoimi tarjoaa palveluja myös yli kuntarajojen yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Liikuntapalvelut luo edellytyksiä liikuntatoiminnalle, sen parissa tapahtuvalle seuratyölle sekä omaehtoiselle terveyttä edistävälle liikunnan harrastamiselle. Liikuntapalvelut suunnittelee, kehittää ja kunnossapitää liikuntapaikkoja ja alueita sekä ohjaa niiden käyttöä tasapuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

Toiminnan painopisteet ja olennaiset muutokset suunnitelmakaudella

Keskeisenä tavoitteena saada kulttuurikasvatussuunnitelmaan liittyvät toiminnot toteutukseen, jotka koskevat alaja yläkouluja sekä osaksi varhaiskasvatusta. Pystytään tarjoamaan monipuolista kulttuuritarjontaa kaiken ikäisille.

Pidetään yllä kirjaston roolia kunnan hyvinvointia edistävässä toiminnassa. Tarjotaan mahdollisuuksia erilaisiin aktiviteetteihin, joilla voi viettää mielekästä vapaa-aikaa. Jatketaan kaikenikäisten luku- ja digitaalisten vahvistamista. Jatketaan yhteistyötä eri kouluasteiden ja varhaiskasvatuksen kanssa. Tarjotaan kirjasto alustana monipuoliselle toiminnalle, jolla voidaan edistää niin kulttuurisia kuin osallisuuteen liittyviä tarpeita, ml. kotouttamistoimintaa. Kehitetään yhteistyötapoja uuden hyvinvointialueen toimijoiden kanssa. Kuntien yhteisen e-kirjaston käyttöönotto.

Kehitetään museotoiminnan olosuhteita; museon tilaratkaisut ja vaihtuvien näyttelytilojen valaistuksen uusiminen. Toteutetaan vuosittainen vaihtuva näyttely; vuonna 2024 museon toiminnan 50-vuotisnäyttely. Kokoelmanhallintajärjestelmän uusimiseksi laaditaan suunnitelma ja kustannusarvio. Toteutetaan ja kehitetään museosisältöjä kaupungin yhteisen kulttuurikasvatus-suunnitelmaan kirjatun mukaisesti. Taidekehän kehittämistä jatketaan. Kehitetään yhteistyötapoja hyvinvointi-alueen toimijoiden kanssa.

Yhteistyön kehittäminen hyvinvointialueelta tulevien eri sidosryhmien kanssa mm. HYTE toimikunta/vastinparit. Käynnissä olevien hankkeiden (harrastamisen suomen malli, liikkuva aikuinen, rajattomasti liikuntaa) jatkaminen osana valtakunnallisia/alueellisia toimenpiteitä. Liikuntapalveluiden tilojen ja alueiden tehokas käyttö. Olosuhteiden kehittäminen (Hämeenkaan maastopyöräilyreittien viitoitus, Myllymäen senioripuiston rakentaminen).

Nuoriso

Nuorisopalveluiden tehtävänä on toimintaan liittyvien palveluiden tuottaminen, tukeminen ja kehittäminen sekä toiminta nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi yhteistyössä monialaisten verkostojen kanssa. Tuetaan ja edistetään nuorten kasvua, hyvinvointia, osaamista ja osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksia, sekä vahvistetaan nuorten itsenäistymistä. Ehkäisevä päihdetyö ja etsivä nuorisotyö tukevat vahvasti nuoria ja nuoria aikuisia eri elämän vaiheiden tilanteissa.

Jatketaan koulu yhteistyötä yhteisiä käytäntöjä kehittämällä. Hankkeen kautta saatu palkattua koulunuorisotyöntekijä v.2024 syksyyn saakka. Selvitetään hankkeen jatkomahdollisuuksia, että hanketta voitaisiin jatkaa syksyn 2024 jälkeen ensisijaisesti jatkorahoituksella. Nuorisotilatoiminnassa pyritään lisäämään aukioloaikoja, teemapäiviä sekä ympärivuoden toteutettavia toimintoja. Nuorisopassin käyttö mahdollisuuksien monipuolistaminen. Yhteistyötapojen kehittäminen uuden hyvinvointialueen toimijoiden kanssa. Nuorisolle suunnatut asiakaskyselyt 2 x vuodessa.

Tulosalueen sisältämät palvelukokonaisuudet

Kulttuuri	TP 2021	TP 2022	TP 2022	TA 2023	LKE 2024	KJ 2024	KHE 2024	KV 2024
Tuotot	0	8 674	8 674	4 500	4 500	4 500		
Kulut	-420 113	-465 231	-465 231	-402 222	-410 524	-410 524		
Toimintakate	-420 113	-456 557	-456 557	-397 722	-406 024	-406 024		

Kirjasto	TP 2021	TP 2022	TP 2022	TA 2023	LKE 2024	KJ 2024	KHE 2024	KV 2024
Tuotot	41 575	28 203	28 203	23 290	23 290	23 290		
Kulut	-573 809	-596 255	-596 255	-594 762	-581 670	-581 670		
Toimintakate	-532 234	-568 052	-568 052	-571 472	-558 380	-558 380		

Museo	TP 2021	TP 2022	TP 2022	TA 2023	LKE 2024	KJ 2024	KHE 2024	KV 2024
Tuotot	1 935	3 037	3 037	2 200	2 200	2 200		
Kulut	-177 137	-207 793	-207 793	-256 866	-258 406	-258 406		
Toimintakate	-175 202	-204 756	-204 756	-254 666	-256 206	-256 206		

Liikunta	TP 2021	TP 2022	TP 2022	TA 2023	LKE 2024	KJ 2024	KHE 2024	KV 2024
Tuotot	145 158	234 462	234 462	247 100	251 300	251 300		
Kulut	-1 307 126	-1 493 960	-1 493 960	-1 716 825	-1 874 011	-1 874 011		
Toimintakate	-1 161 968	-1 259 498	-1 259 498	-1 469 725	-1 622 711	-1 622 711		

Nuoriso	TP 2021	TP 2022	TP 2022	TA 2023	LKE 2024	KJ 2024	KHE 2024	KV 2024
Tuotot	63 635	64 337	64 337	73 400	73 400	73 400		
Kulut	-249 074	-285 798	-285 798	-320 448	-354 628	-354 628		
Toimintakate	-185 440	-221 462	-221 462	-247 048	-281 228	-281 228		

Toimielin	Tekninen lautakunta
Tulosalue	Rakennettu ympäristö
Tilivelvollinen	Tekninen johtaja

Palveluajatus

Rakennettu ympäristö -tulosalueen tavoitteena on kehittää ja ylläpitää kestävä, turvallista, terveellistä ja hyvinvointia edistävää rakennettua kaupunkiympäristöä, joka palvelee toiminnallisesti hyvin kaupungin yhdyskuntarakennetta, asukkaita ja elinkeinoelämää. Palvelut pyritään järjestämään resurssiviisaasti ja asiakaslähtöisesti.

Tulosalue vastaa kunnallistekniikan ja vesihuollon suunnittelusta, rakennuttamisesta ja rakentamisesta sekä niiden yllä- ja kunnossapidosta. Tulosalue vastaa myös kaupungin omistamien kiinteistöjen ja toimitilojen investointihankkeiden suunnittelun ohjauksesta ja rakennuttamisesta sekä kaupungin omistamien toimitilakiinteistöjen ja -tilojen sekä ulkoa vuokrattujen tilojen isännöinnistä, yllä- ja kunnossapidosta.

Strategiasta johdetut valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet

Strateginen päämäärä ja tulosalueen sitova tavoite

Älykäs ja monipuolinen elinvoima

Sähköisten palveluiden kehittäminen

Eri lähteistä saatavan tiedon kerääminen (omaisuus-, mitattu ja avoin data, paikkatieto) ja hyödyntäminen toiminnan ylläpidossa, suunnittelussa, päätöksenteossa ja kehittämisessä.

Palveluiden ja toiminnan sopeuttaminen toimintaympäristön muutosten edellyttämällä tavalla.

Mukava arki

Rakennetun kaupunkiympäristön ylläpitäminen ja kehittäminen kestäväällä tavalla tavoitteena hyvin toimiva, turvallinen, terveellinen, viihtyisä ja hyvinvointia edistävä elinympäristö.

Liikenneturvallisuuden parantaminen rakenteellisin toimenpitein ja liikennejärjestelyin sekä kävelyn ja pyöräilyn edistäminen liikenneväyliä parantamalla ja uusi yhteyksiä rakentamalla.

Vesihuollon toimintavarmuus ja hyvälaatuisen talousveden häiriötön jakelu asiakkaille. Jäteveden tehokas puhdistaminen ja viemäriverkoston toimivuus sekä ympäristövaikutusten minimoiminen.

Rakennusten turvallisuus, terveellinen sisäilma ja hyvin toimivat tilat.

Kuntalaisten ja asiakkaiden tarpeiden huomioiminen, kuntalaisten tasapuolinen kohtelu ja osallistaminen.

Varautuminen rakennetun infran ylläpidossa, kunnossapidossa ja suunnittelussa ilmastonmuutokseen ja sen tuomiin säävaihteluihin.

Kestävä ja ketterä kaupunki

Teknisten palveluiden tuottaminen resurssiviisaasti (talous-, henkilöstö, energia-, henkilöstä ja materiaaliresurssit). Rakennetun omaisuuden ylläpito- ja kunnossapito kestävästi ja ennakoivasti. Omaisuuden korjausvelan pienentäminen.

Kaupungin ilmastotyö ja hiilineutraaliutta edistävien toimenpiteiden suunnittelu ja toteuttaminen: ilmasto-ohjelman ja energiatehokkuussopimuksen tavoitteiden mukaiset toimenpiteet.

Tavoitteiden toteutumista kuvaavat mittarit

Mittari	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TAE 2024
Kadut ja yleiset alueet				
Uusia katuja ja kevyen liikenteen väyliä, jm	165	0	600	1880
Katujen perusparannus, jm	670	596	700	250
Päällysteiden uusiminen, m ²	14764	9816	6000	14000
Tilapalvelut				
Tilojen täyttöaste %	95,3	97,5	97	97
Kiinteistöjä kaukovalvonnassa kpl	25	24	26	25
Vesihuoltolaitos				
Verkostoon pumpattu vesimäärä 1000m ³	2162	2112	2000	2000
Vesijohtoverkoston vuotovesimäärä %	23 %	21 %	< 13 %	< 13 %
Käsitelty jätevesimäärä 1000 m ³	1160	1088	1085	1085
Jäteveden vuotovesimäärä %	50 %	48 %	< 35 %	< 35 %
Vesijohtoverkoston uusiminen/ saneeraus jm	360	798	1650	500
Jätevesiverkoston saneeraus/uusiminen jm	330	460	400	500
Putkirikkojen määrä kpl	9	10	< 10	< 10

Kysyntä- ja laajuustiedot

Kysyntä- ja laajuustieto	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TAE 2024
Rakennettu ympäristö				
Henkilöstö, vakituiset	31	31	35	35
Ostettu energia / koko kaupunki (sähkö, MWh)	9 182	7 414	7 350	7 400
Kadut ja yleiset alueet				
Pää- ja kokoojakadut, km	46,5	46,5	46,5	46,5
Tonttikadut, km	48,5	48,6	48,5	49,6
Kevyen liikenteen väylät, km	40,0	40,0	41	41,3
Katu- ja puistovalaistus, kpl	3590	0	0	0
Leikkialueet	26	28	28	28
Puistot, ha	27	27	27	27
Koirapuisto, kpl	1	1	1	1
Koirauimaranta	1	1	1	1

Kysyntä- ja laajuustieto	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TAE 2024
Hulevedet ja muu kuntatekniikka				
Hulevesiviemäriverkosto, km	74	74,2	74	74,5
Yksityisteitä kunnossapidossa, km	192	192	13,4	15
Tilapalvelut				
Ostettu energia (öljy), l	138 106	126 400	118 000	100 000
Ostettu energia (kaukolämpö), MWh	11 949	10 512	12 400	12 000
Tilapalvelun hallinnoimat tilat, m ²	84 972	82 272	84 000	83 000
Vesihuoltolaitos				
Vedenottamot, kpl	4	4	5	5
Vesijohtoverkosto, km	302	312	314	321
Paineenkorotusasemat, kpl	6	6	6	6
Vesijohtoverkoston liittyneet kiinteistöt	4292	4308	4340	
Vesitornit ja alavesisäiliöt, kpl	4	4	4	4
Jätevedenpuhdistamot	3	3	3	3
Jätevesipumppaamot, kpl	32	32	33	33
Jätevesiviemäriverkosto, km	124	126	126	127
Jätevesiverkoston liittyneet kiinteistöt, kpl	2606	2634	2630	2640

Tulosalueen määräraha (toimintakate sitova)

Rakennettu ympäristö	TP 2021	TP 2022	TA 2023	LKE 2024	KJE 2024	KHE 2024	KV 2024	TS 2025	TS 2026
Tuotot	7 391 253	7 819 075	8 964 924	8 471 438	8 471 438			8 598 510	8 727 487
Myyntituotot	3 241 217	3 263 590	3 140 440	3 262 749	3 262 749				
Maksutuotot	0								
Tuet ja avustukset	110 314	95 997	66 700	61 492	61 492				
Muut toimintatuotot	4 039 723	4 459 488	5 757 783	5 147 197	5 147 197				
Valmistus omaan käyttöön			108 000	241 360	241 360			244 980	248 655
Kulut	-9 146 777	-10 118 901	-8 469 384	-8 163 742	-8 113 742			-8 286 198	-8 410 491
Henkilöstökulut	-1 832 001	-1 896 801	-2 107 050	-2 268 592	-2 268 592				
Palvelujen ostot	-3 578 437	-4 281 981	-2 756 205	-3 009 171	-3 009 171				
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-2 387 145	-2 470 138	-2 565 812	-2 418 717	-2 418 717				
Avustukset	-28 473	-53 768	-126 000	-238 000	-188 000				
Muut toimintakulut	-1 320 723	-1 416 213	-914 317	-229 262	-229 262				
Toimintakate	-1 755 524	-2 299 826	603 540	549 056	599 056			557 292	565 651

Tulosalueen sisältämät palvelukokonaisuudet

Hallinto ja rakennuttaminen

Palvelualueen kuvaus

Teknisen lautakunnan hallinto ja kehittäminen, kaupungin infran ja talokohteiden rakennuttaminen, suunnittelu ja valvonta sekä keskusvaraston toiminta. Tekninen lautakunta vastaa kaupungin kadunpidosta ja on jätehuoltoviranomainen.

Kadut ja yleiset alueet

Palvelukokonaisuuteen kuuluvat: kadut, katuvihheralueet, kauppatori, puistot ja leikkialueet. Katu- ja aluesuunnittelu, infran yllä- ja kunnossapito sekä rakentaminen.

Toiminnan painopisteet ja olennaiset muutokset suunnitelmakaudella

Palveluiden tuottaminen kestävästi ja asiakaslähtöisesti sekä palveluiden kehittäminen muuttuvassa toimintaympäristössä. Rakennetun infran investointihankkeiden suunnittelun johtaminen ja rakennuttaminen suunnitelmallisesti hyvän lopputuloksen saavuttamiseksi. Digitalisaatio: omaisuustiedon hallinnan kehittäminen, tiedollajohtaminen ja tietojärjestelmien synkronointi.

Liikenneväylien korjausvelan pienentäminen: rakenteellinen perusparannus, kuivatus ja päällysteiden uusiminen. Kävelyn ja pyöräilyn edistäminen: turvallisuus, kulkuyhteyksien jatkuvuus ja esteettömyys; uusien jalankulku-pyöräteiden rakentaminen. Liikennejärjestelyiden kehittäminen ja turvallisuuden parantaminen. Uusien liikenneväylien rakentaminen tonttitarpeen ja toiminnallisten tarpeiden edellyttämällä tavalla. Kaupunkiympäristön kehittäminen (puistot, leikkialueet, taidekehä) ympäristön esteettömyys, turvallisuus, viihtyisyys ja toiminnallisuus huomioonottaen.

Hulevedet	<p>Palvelukokonaisuuteen kuuluu kaupungin hulevesijärjestelmien ja -verkostojen sekä laskuojien, muiden ojastojen, kosteikkojen ja hulevesialtaiden rakentaminen ja kunnossapito.</p>	<p>Hulevesien hallinnan parantaminen ja ilmastonmuutoksen tuomiin useammin toistuviin rankkasteisiin varautuminen. Hulevesiverkostojen rakentaminen ja uusiminen, katujen kuivatuksen parantaminen.</p>
Muu kuntatekniikka	<p>Palvelukokonaisuus vastaa maan- ja lumen vastaanotto- ja käsittelytoiminnoista (Linkkipuisto ja Honkajoen maankaatopaikka ja hiekoitusmateriaalin varasto /kalliosiilo), Ruokojärven säännöstelyalustasta ja patoturvallisuudesta sekä yksityisteiden tiekuntien avustamisesta.</p>	<p>Rakennustoiminnassa syntyvän ylijäämä maanainesten hyödyntäminen ja käsittely kestävästi ja materiaalitehokkaasti. Ruokojärven säännöstely lupamääräyksen ehtojen mukaisesti. kaupungille kuuluvista velvoitteista ja patoturvallisuudesta huolehtiminen.</p>
Tilapalvelut	<p>Palvelukokonaisuus vastaa kaupungin omistaminen toimitilakiinteistöjen ja -tilojen sekä ulkoa vuokrattujen tilojen isännöinnistä, yllä- ja kunnossapidosta sekä vuokraamisesta kaupungin palvelukeskuksille ja ulkopuolisille toimijoille.</p>	<p>Kiinteistöomaisuuden kehittäminen ja toiminnan kannalta tarpeettomista kiinteistöistä luopuminen. Kaupungin ilmasto-ohjelman ja energiatehokkuussopimuksen tavoitteiden mukaiset toimenpiteet: energian kulutuksen pienentäminen ja uusiutuvan energian käytön lisääminen.</p>
Vesihuoltolaitos	<p>Palvelukokonaisuuteen kuuluu vesilaitos ja viemärlaitos. Vesihuoltolaitoksen tehtävänä on kaupungin talousveden hankinta ja jakelu sekä jäteviemäriveriesien poisjohtaminen ja puhdistus. Vesilaitos toimittaa talousvettä viiteen ympäristökuntaan.</p>	<p>Vesihuollon toimintavarmuus, valvonnan tehostaminen ja varautuminen häiriötilanteiden varalta. Vesihuollon korjausvelan pienentäminen: Vesihuoltoverkostojen saneeraus, jäteveden keskuspuhdistamon perusparannus, laitekannan uusiminen sekä puhdistusprosessien tehostaminen ympäristöluvan lupamääräysten täyttämiseksi. Ddigitaalisten palveluiden kehittäminen sekä älykkäät vesimittarit ja niiden tuomat uudet palvelut asiakkaille.</p>

Tulosalueen sisältämät palvelukokonaisuudet

Hallinto ja rakennuttaminen	TP 2021	TP 2022	TA 2023	LKE 2024	KJE 2024	KHE 2024	KV 2024
Tuotot	228 566	92 599	52 823	46 000	46 000		
Valmistus omaan käyttöön	0		108 000	231 360	231 360		
Kulut	-564 453	-673 429	-812 051	-932 694	-932 694		
Toimintakate	-335 887	-580 830	-651 228	-655 334	-655 334	0	0

Kadut ja yleiset alueet	TP 2021	TP 2022	TA 2023	LKE 2024	KJE 2024	KHE 2024	KV 2024
Tuotot	87 701	53 750	70 177	91 792	91 792		
Kulut	-1 278 298	-1 512 501	-1 430 190	-1 557 809	-1 557 809		
Toimintakate	-1 190 597	-1 458 751	-1 360 013	-1 466 017	-1 466 017	0	0

Hulevedet	TP 2021	TP 2022	TA 2023	LKE 2024	KJE 2024	KHE 2024	KV 2024
Tuotot	1 008	1 246	0	0	0		
Kulut	-22 301	-36 176	-28 000	-55 000	-55 000		
Toimintakate	-21 293	-34 929	-28 000	-55 000	-55 000	0	0

Muu kuntatekniikka	TP 2021	TP 2022	TA 2023	LKE 2024	KJE 2024	KHE 2024	KV 2024
Tuotot	10 535	17 930	11 500	12 000	12 000		
Kulut	-250 871	-337 145	-252 007	-314 700	-264 700		
Toimintakate	-240 335	-319 216	-240 507	-302 700	-252 700	0	0

Tilapalvelut	TP 2021	TP 2022	TA 2023	LKE 2024	KJE 2024	KHE 2024	KV 2024
Tuotot	4 077 073	4 657 338	5 817 758	5 202 572	5 202 572		
Kulut	-4 073 798	-4 442 821	-4 154 997	-3 522 300	-3 522 300		
Toimintakate	3 275	214 517	1 662 761	1 680 272	1 680 272	0	0

Vesihuoltolaitos	TP 2021	TP 2022	TA 2023	LKE 2024	KJE 2024	KHE 2024	KV 2024
Tuotot	2 986 371	2 996 212	3 012 665	3 119 074	3 119 074		
Valmistus omaan käyttöön				10 000	10 000		
Kulut	-1 617 386	-1 692 998	-1 792 138	-1 781 239	-1 781 239		
Toimintakate	1 368 985	1 303 214	1 220 527	1 347 835	1 347 835	0	0

Palveluajatus

Ympäristöpalveluiden tavoitteena on terveyden edistäminen siten, että ihmisten, eläinten ja elinympäristöjen terveellisyydestä ja turvallisuudesta huolehditaan siten, että ne eivät aiheuta terveyshaittaa. Tulosalue vastaa ympäristöterveydenhuollon eli eläinlääkinnän ja terveystalvovnonnan sekä ympäristönsuojelun kokonaisuuksista Pohjois-Satakunnan alueella. Tulosalueen vastuulle kuuluu myös löytöeläintoiminnan organisointi.

Strategiasta johdetut valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet

Strateginen päämäärä ja tulosalueen sitova tavoite

Älykäs ja monipuolinen elinvoima

1. Kaikki virat vakituisesti täynnä

Mukava arki

2. Asiakasvalitusten määrä 0.
3. Hyvä työtyytyväisyys.

Kestävä ja ketterä kaupunki

4. Ympäristöterveydenhuollon ja ympäristönsuojelun valvontasuunnitelmien toteutuminen 100 %.
5. Ympäristö- ja maa-aineslupien käsittelyajat alle 3 kk.

Tulosalueen määräraha (toimintakate sitova)

Ympäristöpalvelut	TA 2023	TP 2022	LKE 2024	KJE 2024	KHE 2024	KV 2024	TS 2025	TS 2026
Tuotot	782 996	0	892 925	892 925			906 319	919 914
Myyntituotot	782 996		892 925	892 925				
Maksutuotot								
Tuet ja avustukset								
Muut toimintatuotot								
Kulut	-1 253 726	0	-1 356 307	-1 356 307			-1 376 652	-1 397 302
Henkilöstökulut	-995 620		-1 134 213	-1 134 213				
Palvelujen ostot	-155 828		-113 853	-113 853				
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-9 150		-9 150	-9 150				
Avustukset	-33 000		-33 000	-33 000				
Muut toimintakulut	-60 129		-66 091	-66 091				
Toimintakate	-470 731	0	-463 382	-463 382			-470 333	-477 388

Tavoitteiden toteutumista kuvaavat mittarit

Mittari				
Virkojen täyttöprosentti				
Asiakasvalitusten määrä				
Työtyytyväisyyskyselyn tulokset				
Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman toteuma				
Ympäristönsuojelun valvontasuunnitelman toteuma				

Kysyntä- ja laajuustiedot

Kysyntä- ja laajuustieto				
Vireille tulleet maa-aines- ja ympäristöluvut				
Päätökset				
Lausunnot				
Hoidettujen eläinten määrä				

Tulosalueen sisältämät palvelukokonaisuudet

Hallinto	TA 2023	LKE 2024	KJE 2024	KHE 2024	KV 2024
Tuotot	6 758				
Kulut	-6 758	-66 978	-66 978		
Toimintakate	0	-66 978	-66 978	0	0

Terveysvalvonta	TA 2023	LKE 2024	KJE 2024	KHE 2024	KV 2024
Tuotot	226 116	210 450	210 450		
Kulut	-317 283	-292 436	-292 436		
Toimintakate	-91 167	-81 986	-81 986	0	0

Eläinlääkintä	TA 2023	LKE 2024	KJE 2024	KHE 2024	KV 2024
Tuotot	443 178	587 529	587 529		
Kulut	-768 430	-842 811	-842 811		
Toimintakate	-325 252	-255 282	-255 282	0	0

Ympäristönsuojelu	TA 2023	LKE 2024	KJE 2024	KHE 2024	KV 2024
Tuotot	102 044	89 759	89 759		
Kulut	-152 256	-143 083	-143 083		
Toimintakate	-50 212	-53 324	-53 324	0	0

Löytöeläimet	TA 2023	LKE 2024	KJE 2024	KHE 2024	KV 2024
Tuotot	4 900	5 187	5 187		
Kulut	-9 000	-11 000	-11 000		
Toimintakate	-4 100	-5 813	-5 813	0	0

Tulosalueen sisältämät palvelukokonaisuudet

	Palvelualueen kuvaus	Toiminnan painopisteet ja olennaiset muutokset suunnitelmakaudella
Terveysvalvonta	Toiminnan tavoitteena on terveyden edistäminen niin, että vähennetään elinympäristössä (elintarvikkeet, vesi, sisäilma ja rakennettu ympäristö) olevia tekijöitä, jotka voivat aiheuttaa terveyshaittaa. Toiminta sisältää lupa- ja ilmoitusmenettelyjä, tarkastuksia,	Uuden organisaation toimintatapojen ja ohjelmistojen sisäistäminen, toimintajärjestelmän jatkuva kehittäminen.
Eläinlääkintä	Toiminnan tavoitteena on eläinten terveyden edistäminen, sairauksien hoito ja ennaltaehkäisy, eläinsuojelun edistäminen sekä tarttuvien eläintautien ennaltaehkäisy ja hoito. Samalla tavoitteena on kansanterveyden edistäminen; eläimistä peräisin olevien elintarvikkeiden alkutuotannon valvonta ja eläimistä ihmisiin tarttuvien tautien ennaltaehkäisy ja hallinta. Toiminta sisältää ympärivuorokautiset peruseläinlääkäripalvelut eli vastaanottokäynnit, käynnit tiloilla, tarkastus- ja näytteenottokäynnit sekä ohjausta ja neuvontaa.	Ympärivuorokautisen eläinlääkäripalvelun turvaaminen. Valvontaeläinlääkäriin rekrytoinnissa onnistuminen. Eläintautivalvonnan organisoinnin ja valmiuden parantaminen.
Ympäristönsuojelu	Toiminnan tavoitteena on vähentää sellaisia elinympäristössä olevia tekijöitä, jotka voivat aiheuttaa terveyshaittaa tai haittaa ympäristölle. Tavoitteena on myös terveellisen ja luonnontaloudellisesti kestävä ympäristön turvaaminen ja suojeleminen sekä ihmisen elinympäristön viihtyisyyden parantaminen. Palvelualue käsittelee vireille tulevat ympäristö- ja maa-ainesluvut, ilmoitukset ja rekisteröinnit. Viranomaistyö sisältää myös tarkastus- ja valvontakäynnit sekä asiakkaiden ohjausta ja neuvontaa.	Yhteislupaprosessin kehittäminen yhdessä rakennusvalvonnan kanssa. Jätelain mukaisen valvonnan suunnitelmallisuuden kehittäminen.

C. Tuloslaskelmaosa

1. Toimintatuotot

Käyttötalousosan tulosalueiden toimintatuottojen yhteissumma. Toimintatuotot sisältävät sisäiset erät, joista merkittävimmät ovat sisäiset ruoka- ja puhtauspalvelut, ict-tuotot ja sisäiset vuokrat. Vastaavat sisäiset kulut sisältyvät toimintakuluhin.

Ulkoiset toimintatuotot ovat yhteensä 14,5 miljoonaa euroa.

Ulkoiset myyntituotot ovat yhteensä 9,7 miljoonaa euroa. Näistä merkittävimmät ovat lomituksen, vesilaitoksen tuotot. Muut toimintatuotot ovat 3,0 milj. euroa, joista merkittävimmät vuokratuotot mm. hyvinvointialueelta.

2. Toimintakulut

Käyttötalousosan tulosalueiden toimintakulujen yhteissumma. Toimintakulut sisältävät sisäiset erät, joista merkittävimmät on tuotu esiin toimintatuottojen yhteydessä.

3. Toimintakate

Käyttötalousosan tulosalueiden toimintatuottojen yhteissumman ja toimintakulujen yhteissumman erotus eli käyttötalouden nettomeno yhteensä.

4. Verotulot

Verotulot on lähtökohtaisesti arvioitu vuosille 2023 - 2025 Suomen Kuntaliiton yhdessä verohallinnon kanssa kehittämän verotuloennustemallin pohjalta. Verotuloarvio on talousarvion liitteenä. Valtuusto päätti 14.11.2022 vuoden 2023 tulovero- ja kiinteistöveroprosentit. Lain sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaansaannosta annetun lain 55 §:n muuttamisesta mukaan valtuuston on määrättävä vuoden 2023 tuloveroprosentiksi vuoden 2022 tuloveroprosentti vähennettynä 12,64 prosenttiyksiköllä. Kankaanpään tuloveroprosentti on lain mukaan siten 2023 vuonna 9,11.

Kiinteistöveroprosentit ovat samat kuin vuonna 2021-2022: yleinen 1,20 %, vakituinen asuminen 0,45 %, muu asuminen 1,05 % ja voimalaitokset 3,10 %. Rakentamattoman rakennuspaikan veroprosentti on 4,00 %.

Verotuloarvio (sisältää kunnallisveron, osuuden yhteisöverosta ja kiinteistöveron) suunnitelmavuosina milj. euroa:

2024 28,1 milj. euroa veroprosentti 9,10

2025 28,5 milj. euroa veroprosentti 9,10

2026 29,1 milj. euroa veroprosentti 9,10

Veroprosenttiin kohdistuu merkittävää tarkastamistarvetta, ellei tasapainotilaa muilla toimin saavuteta.

5. Valtionosuudet

Käyttötalousmenoihin saatavat valtionosuudet laskennallisen valtionosuusjärjestelmän mukaisesti laskettuna.

Vuoden 2025 ja 2026 valtionosuudet sisältävät TE-alueuudistuksen valtionosuudet sekä arvioidut vähennykset toteutuneisiin sote-menoihin perustuen. Lisäväänä tekijänä 0,5 miljoonaa euroa valmistavan opetuksen valtionosuudet 2025-2026.

6. Korkotuotot ja kulut sekä muut rahoitustulot ja -menot

Talletusten, antolainojen, saatujen viivästyskorkojen ja verotilitysten korkotulot. Ottolainojen, verotilitysten ja maksettujen viivästyskorkojen korkomenot.

Muut rahoitukseen liittyvät menot ja -tulot.

Vatajankosken Sähkön kuntayhtymän ja Vatajankoski Oy:n tuloutus Kankaanpään vuonna 2024 yhteensä n. 1,1 miljoonaa euroa.

Korkokuluissa 0,85 miljoonaa on huomioitu korkosuojausten vaikutukset.

7. Vuosikate

Toimintakate + verotulot + valtionosuudet - rahoitusmenot + rahoitustulot. Vuosikatteen tulee olla vähintään poistojen suuruinen jotta kaupungin talous täyttää ”tasapainossa oleva talous” kriteerin. Vuosikate alittaa poistot noin miljoonalla eurolla.

8. Poistot käyttöomaisuudesta ja muista pitkävaikutteisista menoista

Poistosuunnitelman mukaan arvioidut poistot käyttöomaisuudesta. Voimassa oleva poistosuunnitelma on talousarvion liitteenä. Poistosuunnitelma on tarkistettu vuonna 2014 vastaamaan Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeen soveltamista vastaavaksi. Muutos aiheutti vuonna 2014 poistojen määrän nousun, koska poistoajat pääosin lyhenivät jonkin verran vanhoista poistoajoista.

9. Satunnaiset erät

Satunnaisia eriä ei vuonna 2024 ole tiedossa.

10. Tilikauden tulos

Vuosikate - poistot +/- satunnaiset erät. Talousarviossa arvioitu tilikauden tulos on

-0,9 milj. euroa.

11. Tilikauden yli-/alijäämä

Tilikauden tulos +/- rahastojen muutokset. Talousarviossa on arvioitu, että tilikaudelta muodostuu alijäämää 0,9 milj. euroa.

	TA 2023	KJE 2024
TOIMINTATUOTOT		
Myyntituotot	8 914 076	9 458 599
Maksutuotot	763 800	601 400
Tuet ja avustukset	2 075 970	1 157 983
Muut toimintatuotot	3 624 549	2 948 722
	15 378 395	14 166 704
Valmistus omaan käyttöön	108 000	241 360
TOIMINTAKULUT		
Henkilöstökulut	-28 828 001	-30 255 501
Palvelujen ostot	-10 174 151	-10 620 746
Aineet,tarvikk,tavarat	-4 130 549	-4 127 636
Avustukset	-1 897 560	-2 045 000
Muut toimintakulut	-1 348 623	-1 020 405
	-46 378 884	-48 069 288
TOIMINTAKATE	-30 892 489	-33 661 224
Verotulot	28 191 000	28 105 000
Valtionosuudet	10 380 848	8 809 269
Rahoitustuotot ja -kulut	267 794	494 410
Korkotuotot	74 700	127 700
Muut rahoitustuotot	988 594	1 221 710
Korkokulut	-790 000	-850 000
Muut rahoituskulut	-5 500	-5 000
VUOSIKATE	7 947 153	3 747 455
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunn.mukaiiset poistot	-4 761 304	-4 680 000
Arvonalentumiset		
Satunnaiset erät	1 970 000	
TILIKAUDEN TULOS	5 155 849	-932 545
Poistoeron lisäys/vähennys		12 817
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	5 155 849	-919 728

Vuoden 2023 ylijäämä sisältää
2 me peruspääomaan kirjatta-
vaa tuottoa. Vertailukeloinen
luku 3,155 me.

	TA 2023	KJE 2024	TS 2025	TS 2026
TOIMINTATUOTOT				
Myyntituotot	8 914 076	13 235 289	13 433 818	13 635 325
Maksutuotot	763 800	601 400	610 421	619 577
Tuet ja avustukset	2 075 970	1 157 983	1 175 353	1 192 983
Muut toimintatuotot	3 624 549	5 322 322	5 402 157	5 483 189
	15 378 395	20 316 994	20 621 749	20 931 074
Valmistus omaan käyttöön	108 000	241 360	244 980	248 655
TOIMINTAKULUT				
Henkilöstökulut	-28 828 001	-30 255 501	-30 709 334	-31 169 974
Palvelujen ostot	-10 174 151	-14 349 157	-17 452 419	-17 673 806
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-4 130 549	-4 175 915	-4 238 553	-4 302 132
Avustukset	-1 897 560	-2 045 000	-2 126 425	-2 158 321
Muut toimintakulut	-1 348 623	-3 394 006	-3 444 916	-3 496 590
	-46 378 884	-54 219 578	-57 971 647	-58 800 822
TOIMINTAKATE	-30 892 489	-33 661 225	-37 104 918	-37 621 092
Verotulot	28 191 000	28 105 000	28 534 000	29 109 000
Valtionosuudet	10 380 848	8 809 269	10 979 000	10 181 000
Rahoitustuotot ja -kulut	267 794	494 410	170 000	140 000
Korkotuotot	74 700	127 700	125 000	125 000
Muut rahoitustuotot	988 594	1 221 710	1 000 000	1 000 000
Korkokulut	-790 000	-850 000	-950 000	-980 000
Muut rahoituskulut	-5 500	-5 000	-5 000	-5 000
VUOSIKATE	7 947 153	3 747 454	2 578 082	1 808 908
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunn.mukaiset poistot	-4 761 304	-4 680 000	-4 680 000	-4 680 000
Arvonalentumiset				
Satunnaiset erät	1 970 000			
TILIKAUDEN TULOS	5 155 849	-932 546	-2 101 918	-2 871 092
Poistoeron lisäys/vähennys		12 817	12 817	12 817
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	5 155 849	-919 729	-2 089 101	-2 858 275

D. Investointiosa

Investointiosassa on esitetty investointihankkeet perusteluineen. Talousarvion sitovuus-päätöksen mukaisesti (kohdassa A.6.3.) määrärahan sitovuus valtuustoon nähden on nettomääräinen ts. menojen ja tulojen erotus eli nettomeno on valtuustoon nähden sitova hankeryhmittäin lukuun ottamatta merkittäviä rakennusinvestointeja, jossa sitovuus on hankekohtainen. Kunkin hankkeen kohdalla on mainittu myös toimitus, joka on tilivelvollinen hankkeen toteuttamisesta ja määrärahan käytöstä.

Myös investointiosa - kuten käyttötalousosa, tuloslaskelmaosa ja rahoituslaskelmaosa – on laadittu kolmeksi vuodeksi. Taloussuunnitelmakauden 2024 - 2026 investointien yhteisnettomäärä on 11,6 milj. euroa. Investointitaso taloussuunnitelmakaudella 2024 - 2026 on melko hyvin poistojen tasolla.

Sitovuustason Investoinnit, yhteensä

TA 2024 TS 2025-2026		x1.000 €		
Nettomenomääräraha			2024	
	meno	tulo	netto	
Kaupunginhallituksen alaiset investoinnit	495	100	395	
Kaupunkisuunnittelulautakunnan investoinnit	55	0	55	
Sivistyslautakunnan investoinnit	21	0	21	
Kulttuuri ja vapaa -aikalautakunnan investoinnit	97	0	97	
Tekninen lautakunta, talonrakennus	975	100	875	
Tekninen lautakunta, Kunnallistekniikka	1 849	448	1 401	
Tekninen lautakunta, Vesihuoltolaitos	1 845	22	1 823	
			2024	
	meno	tulo	netto	
Investoinnit yhteensä	5 337	670	4 667	
			2025	
	meno	tulo	netto	
Kaupunginhallituksen alaiset investoinnit	150	100	50	
Kaupunkisuunnittelulautakunnan investoinnit	0	0	0	
Sivistyslautakunnan investoinnit	0	0	0	
Kulttuuri ja vapaa -aikalautakunnan investoinnit	45	0	45	
Tekninen lautakunta, talonrakennus	1 470	0	1 470	
Tekninen lautakunta, Kunnallistekniikka	932	0	932	
Tekninen lautakunta, Vesihuoltolaitos	510	0	510	
			2025	
	meno	tulo	netto	
Investoinnit yhteensä	3 107	100	3 007	

			2026	24-26
	meno	tulo	netto	netto
Kaupunginhallituksen alaiset investoinnit	150	100	50	495
Kaupunkisuunnittelulautakunnan investoinnit	0	0	0	55
Sivistyslautakunnan investoinnit	0	0	0	21
Kulttuuri ja vapaa -aikalautakunnan investoinnit	100	0	100	242
Tekninen lautakunta, talonrakennus	900	0	900	3 245
Tekninen lautakunta, Kunnallistekniikka	870	0	870	3 203
Tekninen lautakunta, Vesihuoltolaitos	2 020	0	2 020	4 353
			2026	24-26
	meno	tulo	netto	netto
	4 040	100	3 940	11 614

Investoinnit 2024-26, investointien perustelut

TA 2024 TS 2025-2026		x1.000 €			Investoinnit, perustelut					
Nettomenomääräraha			2024			2025			2026	24-26
	meno	tulo	netto	meno	tulo	netto	meno	tulo	netto	netto
Kaupunginhallituksen alaiset investoinnit	495	100	395	150	100	50	150	100	50	495
Maan osto ja myynti	100	100	0	100	100	0	100	100	0	0
Varautuminen myytäviin ja ostettaviin maa-alueisiin.										
Tietohallinto	105		105	50		50	50		50	205
Tietohallinnon toimivuuden edellyttämät laitteistoinvestoinnit tietoverkkoon ja palvelinympäristöön.										
Taloushallinto	250	0	250							250
Taloushallintojärjestelmän uusinta. Taloushallintojärjestelmä on elinkaaren päässä ja se joudutaan uusimaan 2025 alussa.										
Keittiö	40	0	40							40
koulujen lautaset (syvät ja matalat): Lautaset on viimeksi uusittu reilu 10 vuotta sitten. 15000€ Uunin uusinta Pohjanlinnan koulun keittiölle. 20000€ Uunin hankinta Hongon koululle: Koululla on käytössä vain kotitalousliesi uunilla, joka ei palvele jakelukeittiön toimintaa. 5000€										

TA 2024 TS 2025-2026		x1.000 €			Investoinnit, perustelut					
Nettomenomääräraha			2024			2025			2026	24-26
	meno	tulo	netto	meno	tulo	netto	meno	tulo	netto	netto
Sivistyslautakunnan investoinnit	0	0	21	0	0	0	0	0	0	21
			21				0			21
Impivaaran päiväkodin pihan kunnostaminen: kustannusarvio on 21019 € Pihan kunnostamiseen on mahdollista hakea valtionavustusta päiväkotipihojen liikuntaedellytysten parantamiseen ja luonnonmukaistamiseen 30%. Avustus on kertaluonteinen, ja sitä myönnetään vain vuonna 2023. Avustusta myönnetään hankkeisiin, joiden rakentaminen käynnistyy viimeistään vuonna 2024. Avustuksen myöntämisen edellytyksenä on, että hankittava omaisuus tulee avustuksen saajan omistukseen. Valtionapuviranomainen on aluehallintovirasto (AVI).										

TA 2024 TS 2025-2026		x1.000 €			Investoinnit, perustelut					
Nettomenomääräraha			2024			2025			2026	24-26
	meno	tulo	netto	meno	tulo	netto	meno	tulo	netto	netto
Kaupunkisuunnittelulautakunnan investoinnit	0	0	55	0	0	0	0	0	0	55
Kaupunkisuunnittelu, Mittaus										
Mittaryhmän käytössä olevan pakettiauton hankinta. Täys-sähköpakettiauto 2004 vuoden Toyota Hiacen diesel tilalle. Vanhaa autoa hitsataan vuosittain, jotta saadaan läpi katsastuksesta.										

TA 2024 TS 2025-2026		x1.000 €			Investoinnit, perustelut					
Nettomenomääräraha	2024			2025			2026			24-26
	meno	tulo	netto	meno	tulo	netto	meno	tulo	netto	netto
Tekninen lautakunta, talonrakennus	975	100	875	1 470	0	1 470	900	0	900	3 245
Tapalan peruspalvelukeskus	210	100	110							110
Lisäparkki 1 käyttöönoton vaatimat maanrakennustyöt. HVA:n toiveesta toteutettavat tilojen muutostyöt, joiden kustannukset maksetaan takaisin vuokrien yhteydessä tai kerralla, erikseen laadittavan sopimuksen mukaan.										
Päiväkoti Honko	230	0	230							230
Siirtokelpoisen uudisrakennuksen hankinta yhden päiväkotiryhmän tarpeisiin.										
Taidekoulu	45	0	45	70	0	70				115
Valaistussaneeraus, vaihe 5 toteutus 2024 ja vaihe 6 (viimeinen) suunnittelu 2024. Vaihe 6 toteutus 2025 Valaisimien ja valo-ohjausjärjestelmän saneeraus vaiheittain. Saneeraus aloitettu 2020. Alkuperäinen valo-ohjausjärjestelmä on teknisen käyttöikänsä päässä.										
Kaupungintalo	170	0	170							170
Perusparannus. 2024: suunnittelu. 2025-2026: toteutus. Toteutusvaiheen kustannukset selviävät suunnittelun yhteydessä. Vuonna 2024 julkisivun valaistuksen toteutus 20 000 € ja valtuustosalin esitys- ja kokoustekniikan saneeraus 50 000 €.										
Venesjärven koulu	100		100	1 200	0	1 200	700	0	700	2 000
Uuden koulurakennuksen toteutus KVR urakkana vuosien 2025-2026 aikana (VARAUS, suunnittelun käynnistäminen kaupungin palveluverkkosuunnitelman valmistuttua)										
Tilapalvelun pienet kohteet	180	0	180	150	0	150	150	0	150	480
Lautakunta hyväksyy työohjelman. Kiinteistöjen akuutit korjaustoimenpiteet, sisäilmaongelmien ennalta ehkäisy, turvallisuusratkaisut ja energiaan liittyvät toimenpiteet.										
Monitoimitalo Honkala				50	0	50				50
Perusparannus. Suunnittelun aloitus 2025. Toteutusvaiheen kustannukset ja aikataulu selviävät suunnittelun yhteydessä. Haettavissa liikuntapaikkojen ja niihin liittyvien vapaa-aikatilojen perustamishankkeiden investointiavustusta (OKM)										
Päiväkoti Impivaara							50	0	50	50
Perusparannus. Suunnittelun aloitus 2026. Toteutusvaiheen kustannukset ja aikataulu selviävät suunnittelun yhteydessä.										
Kaupunginmuseo	40	0	40							
Hankesuunnitelman käynnistäminen, museon rakennus- ja talotekniikka ovat peruskorjaus-/uusimistarpeessa. Toiminnallisuuden osalta tarpeena saavutettavuuden parantaminen ja kehittäminen.										

Tekninen lautakunta, Kunnallistekniikka	1 849	448	1 401	932	0	932	870	0	870	3 203
Liikenneväylät	1 460	448	1 012	652	0	652	610	0	610	2 274
Lautakunta hyväksyy työohjelman. Liikenneväylien suunnittelu, rakennuttaminen ja rakentaminen. Uusien liikenneväylien rakentaminen, rakenteen parantaminen sekä turvallisuutta parantavat liikennejärjestelyt ja kevyen liikenteen väylien rakentaminen. Katujen päällysteiden uusiminen. Keskuskatu-Jämintie liikennejärjestelyt (2023-25). Porhontien parantaminen, suunnittelu ja toteutus (2022-25). Teollisuustien yhdistetty jalankulku-pyörätie ja Santastentien liittymän siirto (2023-24), Keskuskadun pyörätie (Tapalan- Kirkkokatu, 2023-24), KLV -hankkeille saatu KÄPY-valtionavustusta 50 %.										
Puistot ja muut yleiset alueet	175	0	175	100	0	100	80	0	80	355
Lautakunta hyväksyy työohjelman. Honkajoen keskustan kehittämishanke (2021-25). Kaupungin puistojen ja yleisten alueiden kehittäminen: polkuverkostot ja leikkialueet sekä Taidekehä. Vuohiniityn perhepuisto/lähiliikunta-alue (20.000 €, 2024-25)										
Hulevesijärjestelmä	214	0	214	180	0	180	180	0	180	574
Lautakunta hyväksyy työohjelman. Hulevesien hallinnan parantaminen: hulevesiverkoston ja viivästysaltaiden rakentaminen, verkostojen ja rumpujen uusiminen sekä katujen kuivatuksen parantaminen ja sivuojen ja laskuojien perkaus.										
Tekninen lautakunta, Vesihuoltolaitos	1 845	22	1 823	510	0	510	2 020	0	2 020	4 353
Vesihuoltoverkostot	150	0	150	300	0	300	230	0	230	680
Lautakunta hyväksyy työohjelman. Vesihuoltoverkostojen suunnittelu, rakentaminen ja huonokuntoisten verkostojen saneeraus; Myllymäen, Tapalan ja Käpylän asuinalueiden vesihuollon saneeraus (kohteet priorisoidaan)										
Vedenottamo Hämeen kangas	0	0	0	0	0	0	50	0	50	50
3. vaihe Viidentienristeyksen alkaloitilaitoksen suunnittelu (2026) rakentaminen (2027 alustavasti 2,8 Me).										
Vesilaitoksen rakenteet ja laitteet	170	0	170	70	0	70	150	0	150	390
Lautakunta hyväksyy työohjelman. Etäluettavat, älykkäät vesimittarit (2020-2026) Vesihuoltolaitoksen valvontajärjestelmäpäivitys, kaukovalvontaa kytkettävä kameravalvonta. Varavoimakoneiden hankinta (2024-25). Uudentalonlähteen vedenottamon kuntokartoitus ja saneeraussuunnitelma (2024)										
Viemärlaitoksen puhdistamot ja pumppaamo	1 525	22	1 503	140	0	140	1 590	0	1 590	3 233
Lautakunta hyväksyy työohjelman. Jäteveden keskuspuhdistamon perusparantaminen kehittämissuunnitelman pohjalta: 1. ilmaston saneeraus ja hydraulisen kapasiteetin nosto (2023-24, ilmastushankeelle saatu YM:n energiaavustus), 2. elinkaarensa päässä olevien laitteiden uusiminen (lietteenkuivatus 2024) ja prosessien parantaminen (2024-); Jäteveden keskuspuhdistamon aurinkovoimala (2024 haetaan valtion energiatukea), valvomorakennuksen vesikaton uusiminen (2024). Jäteveden jälkikäsitteilyn suunnittelu (2025) ja toteutus (2026, alustavasti 1,5 Me)										
			2024			2025			2026	24-26
	meno	tulo	netto	meno	tulo	netto	meno	tulo	netto	netto
Investoinnit yhteensä	4 669	570	4 099	2 912	0	2 912	3 790	0	3 790	10 801

TA 2024 TS 2025-2026		x1.000 €			Investoinnit, perustelut					
Nettomenomääräraha	2024			2025			2026			24-26
	meno	tulo	netto	meno	tulo	netto	meno	tulo	netto	
Kulttuuri ja vapaa-aikalautakunnan investoinnit	0	0	97	0	0	45	0	0	100	242
			34			0			0	34
<p>Senioripuisto: Kankaanpään kaupunkiin on suunnitteilla "senioripuisto" Myllymäen alueelle. Hankesuunnitelma on esitelty kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnalle 13.9.2023, jossa Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta on hyväksynyt valmistelijan esityksen ja valtuuttaa liikuntapalvelut hakemaan hankkeelle valtionavustusta vuodelle 2024 sekä toteuttamaan hankkeen, mikäli hankkeelle saadaan valtionavustusta.</p> <p>Hankkeen kustannusarvio on 91 748 €. Hankkeelle haettaisiin valtionavustusta liikuntapaikkarakentamiseen vuodelle 2024 jolloin kaupungin oma rahoitusosuus investointivarauksissa olisi 70 % (uusi investointivaraus 33 223 € + perintöraha 30 000 € yht. 63 486 €) ja valtionavustus 30 % (27 525 €).</p>										
			16			0			0	16
<p>EURA hanke Hämeen kangas</p> <p>Hankkeen tarkoituksena Hämeenkankaan alueen maastopyöräilyyn tarkoitettujen lähireittien ja kulku-urien viitoittaminen, kulku-urien parantaminen sekä alueen kävijämäärien seuranta.</p> <p>Hankkeen tavoitteena on lisätä matalankynnyksen hyvinvointi- ja terveyspalveluita sekä olemassa olevien yritysten ja uusien yritysten innostusta tuottaa palveluita, jotka pidentävät matkailijoiden Pohjois-Satakunnassa viettämää aikaa. Hankkeen toimenpiteet: 1) Opasteiden hankinta valituille maastopyöräreiteille. 2) Kankaanpään ja 5-tienristeyksen välisen suoalueen (1,3 km) pitköspuiden hankinta ja asennus 3) Opasteiden pystytys Hämeenkankaalle 4) Kävijälaskureiden hankinta 5) Digitalisaatio kehittäminen (Mahdollisuudet tutustua ennakkoon alueen tarjontaan).</p> <p>Vuonna 2024 haettava EU ja valtionrahoitus (70 %) 39689 josta oma rahoitus (30 %) 15578 €.</p>										
			12			0			0	12
<p>Pesäpallokatsomo 3-puoli</p> <p>- materiaalit 12 000 € /alv 0</p> <p>- edellyttää että seurat itse tekevät asennustyön</p>										
			0			0			100	100
<p>Traktorin uusiminen. Liikuntakeskuksen traktori on vuodelta 2006 ja käyttötunteja 7500 h. Vuosittain tunteja kertyy 1500 h. Kunnossapitokalusto luo perusteet liikunta-alueiden hoitamiseksi.</p>										
			35			0			0	35
<p>Kaupunginmuseon vaihtuvien näyttelyiden tilojen (pinta-ala 200 m2) vanhentuneen valaistuksen uusiminen energiataloudelliseksi, led-kohdevalaistusjärjestelmäksi. Valaistusinvestointi on jatkoa vuosina 2017-2019 toteutettujen museon pysyvien näyttelytilojen valaisinuudistukselle.</p>										
			0			45			0	45
<p>Kaupunginmuseon kokoelmanhallintajärjestelmänä olleen Musketin kehittämisen ja sopimuksen päättymisen vuoksi toteutettava välttämätön kokoelmanhallintajärjestelmän vaihdos.</p>										

E. Rahoituslaskelmaosa

Rahoituslaskelmalla osoitetaan, kuinka kaupungin menot rahoitetaan. Sen avulla kootaan tulorahoitus ja pääomarahastus sekä investointien hankintamenot ja muut pääomamenot yhteen laskelmaan.

Toiminnan rahavirta osoittaa, missä määrin kunta on pystynyt tilikauden aikana toiminnan avulla saamaan rahavaroja toimintaedellytysten säilyttämiseen, uusien investointien tekemiseen ja lainojen takaisinmaksuun.

Toiminnan ja investointien rahavirta osoittaa laskelmassa tulojen ja menojen erotuksen, joka on katettava. Toiminnan ja investointien rahavirran positiivinen (ylijäämäinen) välitulos osoittaa, kuinka paljon varoja jää käytettäväksi nettoantolainaukseen, lainojen lyhennykseen ja rahavarojen lisäykseen. Negatiivinen (alijäämäinen) välitulos taas osoittaa, kuinka paljon menoja joudutaan kattamaan olemassa olevia rahavaroja vähentämällä tai lainoja lisäämällä.

Rahoitustarve voidaan kattaa tai sitä voidaan pienentää eri tavoin; käyttö- ja investointimenojen pienentämisellä, vero- ja maksutulojen kasvattamisella tai viimeisenä keinona lainanotolla tai toimintapääomaa pienentämällä.

Hallintosäännön 58 §:n mukaan kaupunginhallitus päättää lainan ottamisesta ja lainan antamisesta noudattaen valtuuston hyväksymiä periaatteita. Kaupunginhallitus voi siirtää lainan ottamiseen ja antamiseen liittyvää toimivaltaansa alaiselleen viranomaiselle. Päätösvalta on aiemmin delegoitu talousjohtajalle. Pitkäaikaisen lainan lisäksi kaupungilla on ollut käytössä lyhytaikaista maksuvalmiuteen liittyvää lainaa (24.11.2023 ko. lainaa ei ole) eli käytännössä kuntatodistuksia. Näitä käytetään riittävän maksuvalmiuden ylläpitoon silloin, kun maksuvalmiussuunnitelman mukaiset tulot tai menot poikkeavat ennakoarvioista. Kaupunginvaltuusto vahvistaa 2024 talousarvion yhteydessä lyhytaikaisten maksuvalmiuslainojen kokonaismääräksi maksimissaan 10,0 miljoonaa euroa.

RAHOITUSLASKELMA
KJE 2024
TS 2025
TS 2026
TOIMINNAN RAHAVIRTA

Vuosikate	3 747 454	2 578 082	1 808 908
Tulorahoituksen korjauserät			
Satunnainen tulo			
	3 747 454	2 578 082	1 808 908

INVESTOINTIEN RAHAVIRTA

Investointimenot	-5 337 000	-3 107 000	-4 040 000
Rahoitusosuudet inv.men.	570 000	0	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	100 000	100 000	100 000
Investointien rahavirta	-4 667 000	-3 007 000	-3 940 000
Toiminnan ja invest. rahavirta	-919 546	-428 918	-2 131 092

RAHOITUKSEN RAHAVIRTA
Antolainojen muutokset

Antolainasaamisten lisäys	-50 000	-50 000	-50 000
Antolainasaamist.vähennys	36 371	36 371	36 371
Antolainauksen muutokset	-13 630	-13 630	-13 630

Lainakannan muutokset

Pitkäaik.lainojen lisäys	11 500 000	11 000 000	12 500 000
Pitkäaik.lainojen vähennys	-10 500 000	-10 500 000	-10 500 000
Lyhytaik.lainojen muutos			
Lainakannan muutokset	1 000 000	500 000	2 000 000

Muut maksuvalmiuden muutokset

	0	0	0
--	---	---	---

Rahoituksen rahavirta

	986 371	486 371	1 986 371
--	----------------	----------------	------------------

RAHAVAROJEN MUUTOS

	66 825	57 452	-144 722
--	--------	--------	----------

Lainakanta 31.12.203 arvio

	55 000 000	55 000 000	55 000 000
--	------------	------------	------------

Lainkanta 31.12.204 arvio

	56 000 000	55 500 000	57 000 000
--	------------	------------	------------

Korkosuojaus 31.12.

	56 400 000	53 900 000	
--	------------	------------	--

Suojausaste 31.12.2024

	100,7 %	97,1 %	
--	---------	--------	--

F. Liitteet

1. Verotuloennuste
2. Poistosuunnitelma

Kankaanpää

S 1 000 €

0

Yhteenveto						
TILIVUOSI	2021	2022	2023**	2024**	2025**	2026**
Verolaji						
Kunnallisvero	40 560	40 389	20 944	20 288	20 486	20 990
Muutos %	3,9	-0,4	-48,1	-3,1	1,0	2,5
Yhteisövero	5 028	5 356	3 527	3 176	3 405	3 476
Muutos %	47,0	6,5	-34,2	-9,9	7,2	2,1
Kiinteistövero	4 246	4 322	4 586	4 641	4 643	4 643
Muutos %	10,6	1,8	6,1	1,2	0,0	0,0
VEROTULO KIRJATTAVA	49 834	50 067	29 057	28 105	28 534	29 109
Muutos %	7,7	0,5	-42,0	-3,3	1,5	2,0

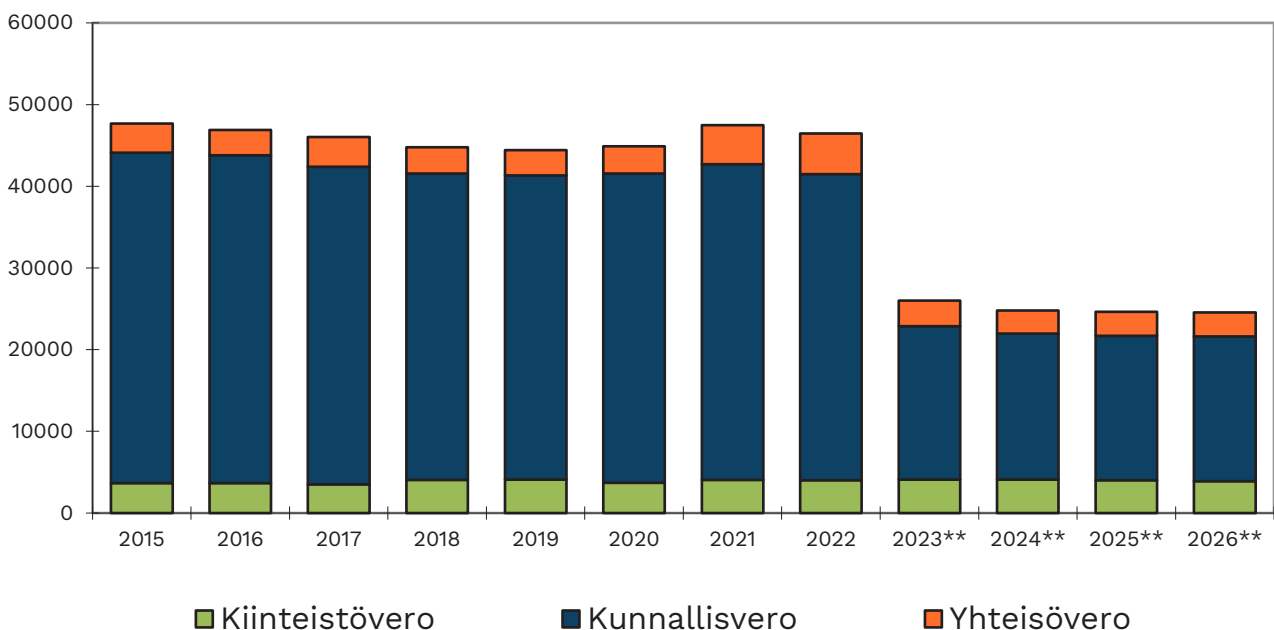
Taulukoiden luvut on esitetty käyvin hinnoin, eli inflaation vaikutusta ei ole eliminoitu

Kuluttajahintaindeksi, 2000=100	125,1	132,2	138,4	140,6	142,3	144,3
Kuluttajahintaindeksin muutos	2,2	7,1	6,2	2,2	1,7	2,0
Peruspalvelujen hintaindeksi	136,6	140,3	145,4	147,6	150,8	154,4
Peruspalv. hintaindeksin muutos	2,4	3,7	5,1	2,2	3,2	3,6

Kankaanpää

Kunnan arvioitu reaalin verotulo 2015-2026

1000 €

Liite POISTOSUUNNITELMA

Poistosuunnitelma uudistettiin suosituksen mukaiseksi 1.1.2014 alkaen valtuuston päätöksellä 17.6.2014. Samalla ve tuusto antoi kaupunginhallitukselle oikeuden suunnitelmassa määriteltyjen poistoaikavälien puitteissa määritellä yksit selle hyödykkeelle alarajasta poikkeavan taloudellisen pitoajan ja oikeuden päättää niistä ennen vuotta 2014 valmistu neista hyödykkeistä, joiden kohdalla noudatetaan edelleen aikaisemman poistosuunnitelman mukaista poistoaikaa.

PYSYVIEN VASTAAVIEN POISTOSUUNNITELMA 1.1.2014 ALKAEN

KV 14.3.2022 § 27 muutokset huomioitu

Sovelletaan kaikkiin 1.1.2014 jälkeen valmistuneisiin kohteisiin.

Niissä hyödykeryhmissä, joissa poistosuunnitelmassa on määritelty poistoaikojen ala- ja yläraja, käytetään ensisijaisesti alarajoja. Kaupunginhallitus voi tämän suunnitelman suositusten mukaisten poistoaikojen puitteissa ja perustellusta syystä määritellä yksittäiselle hyödykkeelle alarajasta poikkeavan taloudellisen pitoajan. Alarajasta poikkeavat poistoaajat viedään tiedoksi kaupunginvaltuustolle.

Vanhojen, ennen vuotta 2014 valmistuneiden kohteiden osalta voidaan käyttää enintään Kankaanpään kaupungin vanhan poistosuunnitelman tai Honkajoelta siirtyneiden kohteiden osalta enintään Honkajoen kunnan poistosuunnitelman mukaisia poistoaikoja, mikäli se on hyödykekohtaisesti perusteltavissa. Honkajoen ennen vuotta 2014 valmistuneiden hyödykkeiden osalta käytetään ensisijaisesti Kankaanpään hyödykkeiden mukaisia poistoaikoja.

PYSYVÄT VASTAAVAT	Suositus		Poistosuunnitelma	
	Tasapoisto	Menojäännöspoisto	Tasapoisto	Menojäännöspoisto
Aineettomat hyödykkeet				
Kehittämismenot	2 - 5 vuotta*	ei suositella	2 vuotta	
Aineettomat oikeudet	5 - 20 vuotta*	ei suositella	5 vuotta	
Liikearvo	2 - 5 vuotta*	ei suositella	2 vuotta	
Muut pitkäaikaiset menot				
Atk-ohjelmistot	2 - 5 vuotta*	ei suositella	2 vuotta	
Muut	2 - 5 vuotta*	ei suositella	2 vuotta	
Aineelliset hyödykkeet				
Maa- ja vesialueet	ei poistoaikaa		ei poistoaikaa	
Rakennukset ja rakennelmat				
Hallinto- ja laitosrakennukset	20 - 50 vuotta	5% - 10%	20 vuotta	
Tehdas- ja tuotantorakennukset	20 - 30 vuotta	10% - 15%	20 vuotta	
Talousrakennukset	10 - 20 vuotta	15% - 20%	10 vuotta	
Vapaa-ajan rakennukset	20 - 30 vuotta	10% - 15%	20 vuotta	
Asuinrakennukset	30 - 50 vuotta	5% - 10%	30 vuotta	
Kiinteät rakenteet ja laitteet				
Kadut, torit ja puistot	15 - 20 vuotta	15% - 20%		20%
Sillat, laiturit ja uimalat	10 - 30 vuotta	10% - 25%		25%
Muut maa- ja vesirakenteet	15 - 30 vuotta	10% - 20%		20%
Vedenjakeluverkosto	30 - 40 vuotta	7% - 10%		10%
Viemäriverkko	30 - 40 vuotta	7% - 10%		10%
Kaukolämpöverkko	20 - 30 vuotta	10% - 15%		15%
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistuslaitteet	15 - 20 vuotta	15% - 20%		20%
Puhelinverkko, keskusasema ja alakeskukset	10 - 12 vuotta	20% - 22%		22%
Maakaasuverkko	20 - 25 vuotta	12% - 15%		15%
Muut putki- ja kaapeliverkot	15 - 20 vuotta	15% - 20%		20%
Sähkö-, vesi- yms. laitojen laitoskoneet ja laitteet	10 - 20 vuotta	15% - 25%		25%
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	15 - 20 vuotta	15% - 20%		20%
Liikenteen ohjauslaitteet	10 - 15 vuotta	20% - 25%		25%
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	10 - 15 vuotta	20% - 25%		25%
Koneet ja kalusto				
Rautaiset alukset	15 - 20 vuotta	15% - 20%	15 vuotta	
Puiset alukset ja muut uivat työkoneet	8 - 15 vuotta	20% - 27%	8 vuotta	
Muut kuljetusvälineet	4 - 7 vuotta	25% - 30%	4 vuotta	

Muut liikkuvat työkoneet	5 - 10 vuotta	25% - 30%	5 vuotta
Muut raskaat koneet	10 - 15 vuotta	20% - 25%	10 vuotta
Muut kevyet koneet	5 - 10 vuotta	25% - 30%	5 vuotta
Sairaala-, terveydenhuolto- yms. Laitteet	5 - 15 vuotta	20% - 30%	5 vuotta
Atk-laitteet	3 - 5 vuotta	30% - 40%	3 vuotta
Muut laitteet ja kalusteet	3 - 5 vuotta	30% - 40%	3 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet			
Luonnonvarat	käytön mukainen poisto		käytön mukainen poisto
Arvo- ja taide-esineet	ei poistoaikaa		ei poistoaikaa
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	ei poistoaikaa		ei poistoaikaa
Pysyvien vastaavien sijoitukset			
Osakkeet ja osuudet	ei poistoaikaa		ei poistoaikaa
Pienhankintaraja			10.000 euroa
*) erityisestä syystä voi olla enintään 20 vuotta			

Perusparannusmeno lisätään poistamattomaan hankintamenuun, ellei erilliseen poistosuunnitelmaan ole erityistä syytä.

Perusparannusmeno poistetaan sen vaikutusaikana, joka on pääsääntöisesti sama kuin perusparannetun pysyvän vastaavan hyödykkeen jäljellä oleva taloudellinen pitoaika. Jos perusparannus lisää pysyvästi vastaavaan hyödykkeeseen liittyvää tulonodotusta tai käyttömahdollisuuksia palveltuotannossa pidentämällä olennaisesti sen jäljellä olevaa taloudellista pitoaikaa, muutetaan poistosuunnitelmaa vastaavasti.

Poistosuunnitelman muutoksesta tehdään päätös perusparannushankkeen hankesuunnitelman hyväksymisen yhteydessä ja muutokset saatetaan tiedoksi valtuustolle tilinpäätöksen yhteydessä.

Muussa pitkävaikutteisessa menossa voidaan luonteensa mukaisesti tarvittaessa noudattaa myös edellä määriteltyä pidempää poistoaikaa. Tämä tulee kysymykseen esim. osallistuttaessa toisen yhteisön rakennusinvestointeihin. Muun pitkävaikutteisen menon poisto aika voi olla enintään 20 vuotta.

Poistosuunnitelman muutoksesta tehdään päätös ko. investointia koskevan päätöksen yhteydessä ja muutokset saatetaan tiedoksi valtuustolle tilinpäätöksen yhteydessä.

Ulkopuolisella rahoituksella toteutettavissa hankkeissa voidaan noudattaa rahoittajan ohjeiden mukaisia poistoja.

Myös nämä poikkeamat saatetaan tiedoksi valtuustolle tilinpäätöksen yhteydessä.

Poistolaskennassa noudatetaan lisäksi kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjetta kunnan ja kuntayhtymän suunnitelman mukaisista poistoista.

Hallinto- ja laitosrakennukset, joiden poisto aika valtuuston 17.6.2014 § 42 hyväksymän poistosuunnitelman mukais- taalarajaa pitempi

Hallinto- ja laitosrakennukset, 40 vuoden poisto aika:

Honkajoen kunnantalo
Honkajoen kirjasto
Honkala
Honkajoen paloasema

Koulut 30 vuotta:
Auditorio

Hallinto- ja laitosrakennukset, 30 vuoden poisto ai- ka:

Kaupungintalo
Kaupunginmuseo
Tekninen keskus
Paloasema
Kankaanpään pääterveysasema
Liikuntakeskus
Uimahalli
Palloiluhalli
Honkajoen teknisen työn rakennus
Honkajoen terveysasema
Honkajoen vanhainkoti

Kangasmetsän koulu
Keskustan koulu
Koulukeskus, Pohjanlinna
Kynärjärven koulu
Niinialon koulu
Venesjärven koulu
Vihteljärven koulu
Yhteislyseo
Taidekoulu
Hongon koulu
Hongon puukoulu
Honkajoen yhteiskoulu/lukio

Muut rakennukset, jatkuu 30 v poisto aika

Päiväkodit:

Impivaaran päiväkoti
Jalavan päiväkoti
Keskustan päiväkoti
Luoman päiväkoti
Hongon päiväkoti
Petäjäisen päiväkoti

Uusi Vesitorni (valm. v. 2004)

Muut pitkävaikutteiset menot, muutos
Niinialon kenttä , poisto aika 10 v.

